

GLASILO ZBORNICE
ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE
NEGE SLOVENIJE – ZVEZE
STROKOVNIH DRUŠTEV
MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE

UTRIP

XXX | 5

Oktober, november 2022

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

Uvodnik

Errare humanum est ali
lov na čarovnice?

Delo Zbornice – Zveze

Povabilo k sodelovanju v
uredniškem odboru Obzornika
zdravstvene nege

Pobuda Zbornice – Zveze za
povečanje števila vpisnih mest v
študijske programe prve stopnje
Zdravstvena nega in Babištvo za
študijsko leto 2023/2024

Majdi Šlajmer Japelj v spomin

Aktualno

Varnost pacientov

Spoštovanje,

EMPATIČNOST, ZAUPNOST, USMERJENOST K
PACIENTU IN SKUPNEMU CILJU.

GLAVNA UREDNICA:

Monika Ažman

ODGOVORNA UREDNICA:

Ksenija Pirš

UREDNIŠKI ODBOR:

Marjeta Berkopec, mag. Andreja Krajnc, Tea Bevk, Tadeja Drenovec, Zala Marn, Nataša Radovanović

STROKOVNA RECENZIJA:

Anita Prelec

LEKTORIRANJE:

Jelica Žalig Grce

NAKLADA:

15.900 izvodov

NASLOV UREDNIŠTVA:

UTRIP, Ob železnici 30 a, Ljubljana
Tel. št.: 01 544 5480
F.: 01 544 5481

TRR Zbornice – Zveze pri NLB, d. d.,
poslovalnica Tavčarjeva, Ljubljana
številka: SI56 0201 5025 8761 480

OGLASI:

Zbornica zdravstvene in babiške
nege Slovenije – Zveza strokovnih
društev medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Slovenije
Tel. št.: 01 544 5480

F.: 01 544 5481

trzenje@zbornica-zveza.si

OBLIKOVANJE IN PRIPRAVA**ZA TISK:**

Barbara Kralj, PRELOM d. o. o.
www.prelom.si

TISK:

Salomon d. o. o.

**SPLETNA STRAN ZBORNICE –
ZVEZE:**

www.zbornica-zveza.si
Utrip (online)

ELEKTRONSKI NASLOV UTRIPA:

utrip@zbornica-zveza.si

**SPREMEMBO SVOJIH OSEBNIH
PODATKOV (naslov, priimek ...)****POŠLJITE NA NASLOV:**

clanarina@zbornica-zveza.si
ISSN 1581-3738

Revija izide 6-krat letno.

Datum izida: 5. 10. 2022

Fotografija za naslovnico:

Freepik

NAJAVLJAMO

14. KONGRES ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

MEDICINSKE SESTRE IN BABICE SKUPAJ ZA ZDRAVJE LJUDI

11. IN 12. MAJ 2023
KONGRESNI CENTER BRDO,
BRDO PRI KRANJU

TEME KONGRESA:

VODITELJSTVO V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI

Z INOVACIJAMI DO ODLIČNOSTI

ZADRŽANJE DELOVNE SILE V ZDRAVSTVENEM IN SOCIALNEM VARSTVU

Z NAPREDNO ZDRAVSTVENO IN BABIŠKO NEGO PREMİKAMO MEJE

RAZVOJ ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE Z IZOBRAŽEVANJEM IN
REGULACIJO

Prosimo, da strukturiran izvleček do 250 besed pošljete na
email kongres@zbornica-zveza.si do 15. 10. 2022.

Več informacij in navodil na:

www.zbornica-zveza.si/kongres-2023/

V imenu programsko-organizacijskega odbora

Monika Ažman, predsednica

UVODNIK

MONIKA AŽMAN

ERRARE HUMANUM EST

(MOTITI SE JE ČLOVEŠKO)

ALI

LOV NA ČAROVNICE?

Tokratna vsebina uvodnika je neizbežna. V tednu dni se je odvilo toliko vzporednih dogodkov, da bi bilo neodgovorno, nestrokovno in neetično, če tokratnega uvodnika ne bi namenili prav tem vsebinam.

Najprej so domači in tuji mediji s pompoznimi naslovi sporočali: Afera – zamenjava v bolnišnici, Zamenjali so pacienta, Ministrstvo z ovadbo nad vodstvo bolnišnice ... Pri dveh sočasno prepeljanih pacientih iz socialnovarstvenega zavoda na zdravljenje v bolnišnico je zdravstveno osebje na podlagi zamenjave zdravstvene dokumentacije zamenjalo identiteti dveh pacientov, kar je privedlo do neustrezne obravnave obeh.

Temu dogodku je sledilo pismo pacientke, ki ga naslavlja kot »Kritična refleksija bolniškega oddelka«, kjer se je sama zdravila. V pismu pacientka opredeli, da so ji bile v času zdravljenja kršene pravice, opredeljene v Zakonu o pacientovih pravicah (Ur. l. RS št. 15/8, 55/17, 177/20 in 100/22 ZNUZSZS) z neustreznim odnosom zdravstvenih delavk. V nadaljevanju svoje razmišljanje podkrepi tudi s primeri kršenja Kodeksa etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije (Uradni l. RS, št. 52/14) v načelih I, II, IV, V, VII in VIII. **Gre za primere ravnanja, kjer pacienti niso zaščiteni pred nestrokovnim in neetičnim ravnanjem zaposlenih, zato se je izgubilo vsakršno zaupanje v njihovo strokovno obravnavo v pacientovo korist.** Ob vsem zapisanem pa pacientka ne pozabi izraziti pohval drugim zaposlenim na oddelku, katerih osebno in strokovno angažiranje se odraža tako na fizičnem kot psihičnem in duševnem počutju slehernega pacienta in prinaša odlične rezultate zdravstvene obravnave.

Med pošto, ki je prispela na Zbornico – Zvezo, je bil tudi odziv na naše pojasnilo o predpisovanju terapij v socialnovarstvenih zavodih. Zbornica – Zveza je pri strokovnih nadzorih v socialnovarstvenih zavodih večkrat ugotovila, da se v času intenzivne digitalizacije terapija še vedno prepisuje iz enega računalniškega programa v drugega (zaradi nepovezanosti le-teh). Terapijo prepisujejo izvajalci zdravstvene nege. Na podlagi z dokazi pridobljenih podatkov je pogostnost odklonov pri ravnanju z zdravili 1,9 napake na pacienta na dan. Priporočilo, ki smo ga napisali, se je nanašalo na sistemski pristop k povezanosti računalniških programov na tak način, da se podatki (v tem primeru terapija, ki jo predpiše zdravnik), vneseni v en sistem, avtomatično prenesejo v drugega. **Dokler pa to ni mogoče, je, da ne bo prihajalo do napak, treba zagotoviti dvojno kontrolo prepisa terapije, tako da identičnost prepisa potrdi predpisovalec terapije.**

In kaj je skupno vsem tem dogodkom? Varnost pacienta, medosebna in medpoklicna komunikacija ter ustrezno odzivanje zdravstvenih delavcev. Pa je res tako?

Preiskava v Splošni bolnišnici Celje zagotovo ne poteka v skladu s priporočenimi načini obravnave odklonov oz. neželenih dogodkov. Še preden se je sploh začel izvajati sistemski strokovni nadzor, za katerega smo pobudo na Ministrstvo za zdravje (MZ) poslali tudi iz naše strokovne

organizacije in je bila tudi sprejeta, je MZ na policijsko upravo Celje podalo naznanilo kazni-vega dejanja malomarnega zdravljenja in nevestnega dela v službi zoper neznane storilce v zvezi z dogodki, ki so privedli do zamenjave identitete dveh pacientov. Torej se je začel lov na čarovnice in iskanje grešnega kozla, kdo je kriv in kdo ni. Nihče od vpletenih v neljubi dogodek zagotovo ni namerno naredil (strokovne) napake. Je morda ta neljubi dogodek tudi posledica preobremenjenosti, preutrujenosti, kritičnega pomanjkanja kadra, na kar Zbornica – Zveza opozarja že zadnjih 15 let? Nihče od vpletenih v neljubi dogodek zagotovo ni vedel, kakšen bo razplet, če bi to vedeli, bi zagotovo ravnali drugače. Naša izjemna priložnost, ki je v tem trenutku ne smemo izpustiti, je priprava nacionalnega protokola premeščanja pacienta, pa naj si bo znotraj posamezne ustanove ali pa med institucijami, z veliko pozornostjo, usmerjeno v identifikacijo posameznika. Še zlasti ranljivih skupin, ki lastne identifikacije niso zmožni.

Na pismo pacientke smo skladno s poslovnim bontonom in človeško empatijo odgovorili v 24 urah. **Z njo smo delili kritično razmišljanje, da veliko pomanjkanje kadra v zdravstveni in ba-biški negi ne sme biti izgovor za zaposlitev nesposobnih/neprofesionalnih posameznikov.** Koliko odhodov iz poklica, preko meja, koliko dopisov odločevalcem in izjav za medije bo še potrebnih, da se bodo odgovorni ozavestili, da so poklici v zdravstvu eni najbolj odgovornih, najtežjih in hkrati najlepših tudi zato ali pa predvsem zato, ker zahtevajo »celega človeka«, ki lahko dela dobro, strokovno, empatično ... le, če ima za to ustrezno znanje in tudi delovne pogoje.

V odzivu na naše priporočilo, vezano na izpolnjevanje zahtev kakovosti in varnosti pri pre(d)pisovanju terapije v socialnovarstvenih zavodih, pa so na Zdravniški zbornici med drugim zapisali: **»Izvajanje pritiskov na zdravnike in podpisovanje pod prepisane zapise pa ocenjujemo za nepotrebno in nedopustno.«**

Če kdaj, potem je zdaj zares skrajni čas, da se začnemo o varnosti zdravstvene obravnave pacientov pogovarjati odkrito in ustvarjati delovna okolja, kjer bo pojem kulture varnosti živel, se udejanjal pri vsakdanjem delu vseh deležnikov in ne bo le občasni ritual ob izvajanju notranje oz. zunanje presoje za doseganje certifikatov kakovosti in ustvarjanje (lažne) poslovne odličnosti!

Izredni profesor dr. Andrej Robida zadnjih dvajset let neprestano opozarja, da bomo imeli v slovenskih zdravstvenih (tudi socialnovarstvenih) ustanovah ranljiv sistem, vse dokler bo prisotna kultura obtoževanja in prikrivanja dejstev, ki so do napake privedla. Napake pa največkrat niso posledica delovanja zdravstvenih strokovnjakov, ampak do njih prihaja zaradi sistemskih nepravilnosti. Kdo so tisti, ki so za sistem odgovorni, pa vemo in prav ti si ne bi smeli dovoliti lova na čarovnice. **Res pa je tudi, da za vse slabe izide ali škodljive dogodke ni kriv sistem.** Veliko in še več lahko prispeva sleherni med nami. Ljudje smo si med seboj različni, kar daje skupnosti neizmeren čar in lepoto. A četudi smo si različni in pripadamo različnim poklicem, nastopamo v različnih vlogah (kot zdravstveni delavci in kot pacienti), imamo pravico in dolžnost hkrati, da komuniciramo in se pri tem držimo vrednot, kot so spoštovanje, empatičnost, zaupnost in usmerjenost k pacientu in skupnemu cilju. Hvala vsem tistim, ki s svojim zgledom in dejanji v vseh okoljih, v vseh poklicnih skupinah še ohranjate tiste človeške vrednote, ki so pogoj, da bo obstal vsem dostopen javni zdravstveni sistem, pravičnost in blaginja družbe kot celote.

14

POVABILO K SODELOVANJU
V UREDNIŠKEM ODBORU
OBZORNIKA ZDRAVSTVENE
NEGE

3

ERRARE HUMANUM EST ALI LOV
NA ČAROVNICE?

14

POBUDA ZBORNICE – ZVEZE
ZA POVEČANJE ŠTEVILA
VPISNIH MEST V ŠTUDIJSKE
PROGRAME PRVE STOPNJE
ZDRAVSTVENA NEGA IN
BABIŠTVO ZA ŠTUDIJSKO
LETO 2023/2024

16

MAJDI ŠLAJMER
JAPELJ V SPOMIN

UTRIP

22

MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE NE NAMERAVA
PODALJŠATI ROKA ZA PODELITEV LICENCE
ZA STROKOVNO PODROČJE IZ DRUGEGA
ODSTAVKA 38. ČLENA ZZDEJ-K

36

VARNOST PACIENTOV

62

POGOVOR Z MAJLINDO
MORINO SACIRI

38

NAJPREJ SEM
STOPILA V STIK Z
BABICO

UVODNIK

- 3 Errare humanum est ali lov na čarovnice?

DELO ZBORNICE – ZVEZE

- 8 Avgust in september 2022
- 12 Obvestilo o razpisu volitev Sekcije medicinskih sester v managementu
- 13 Razpis za podelitev priznanj za dosežke na ožjem strokovnem področju zdravstvene nege v psihiatriji
- 14 Povabilo k sodelovanju v uredniškem odboru Obzornika zdravstvene nege
- 14 Pobuda Zbornice – Zveze za povečanje števila vpisnih mest v študijske programe prve stopnje Zdravstvena nega in Babištvo za študijsko leto 2023/2024
- 14 Mnenje o pooblastilih diplomirane medicinske sestre iz 14. člena Zakona o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema
- 16 V spomin Majdi Šlajmer Japelj

NOVICE IZ EFN

- 20 Informativno sporočilo EFN o dialogu z mladimi o begu možganov

JAVNA POOBLASTILA

- 22 Ministrstvo za zdravje ne namerava podaljšati roka za podelitev licence za strokovno področje iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K

IZ ZGODOVINE

- 23 Skrivnostni obraz reanimacijske lutke

PREDSTAVLJAMO VAM

- 27 Zdravstvena nega pacienta v psihiatriji
- 28 S simulacijami naproti zdravstvenim izzivom: SESAM 2022
- 30 Zdravstveni tim in sodelovanje različnih strok in generacij
- 32 Izvajanje projekta Usmerjena integrirana oskrba doma v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor

AKTUALNO

- 36 Varnost pacientov

BABIŠTVO

- 38 Najprej sem stopila v stik z babico

IZ DRUŠTEV

- 40 DMSBZT Novo mesto: Razpis za podelitev srebrnega znaka za leto 2022

- 41 DMSBZT Gorenjske: Razpis za podelitev priznanja srebrni znak in naslova častni član
- 42 DMSBZT Gorenjske: Strokovno srečanje društva z naslovom Izzivi na poti donorstva in občni zbor društva
- 44 SDMSBZT Pomurja: Delovanje v letu 2022
- 46 SDMSBZT Koroške: Izlet na slovensko obalo
- 48 DMSBZT Maribor: 4. simpozij društva ter svečanost s podelitvijo najvišjih društvenih priznanj
- 55 SDMSBZT Koper: Svečanost ob mednarodnem dnevu babic in mednarodnem dnevu medicinskih sester s podelitvijo priznanj za leto 2022
- 58 DMSBZT Ptuj–Ormož: Planinski izlet na Debelo peč
- 59 DMSBZT Ljubljana: Obisk Železniškega muzeja
- 60 DMSBZT Ljubljana: Spoznavanje naravnih in kulturnih znamenitosti

ŽIVLJENJE MEDICINSKE SESTRE

- 62 Povsod je lepo, a toti naš Maribor je najlepši, pogovor z Majlindo Morino Saciri

IZ DELA ZDRAVSTVENIH ŠOL

- 64 Pišemo z roko
- 66 Povezovanje in mreženje z babicami iz Kambodže, Vietnama in Finske

PREJELI SMO

- 74 Spomini na poklicno pot v službi za lajšanje akutne pooperativne bolečine

V SPOMIN

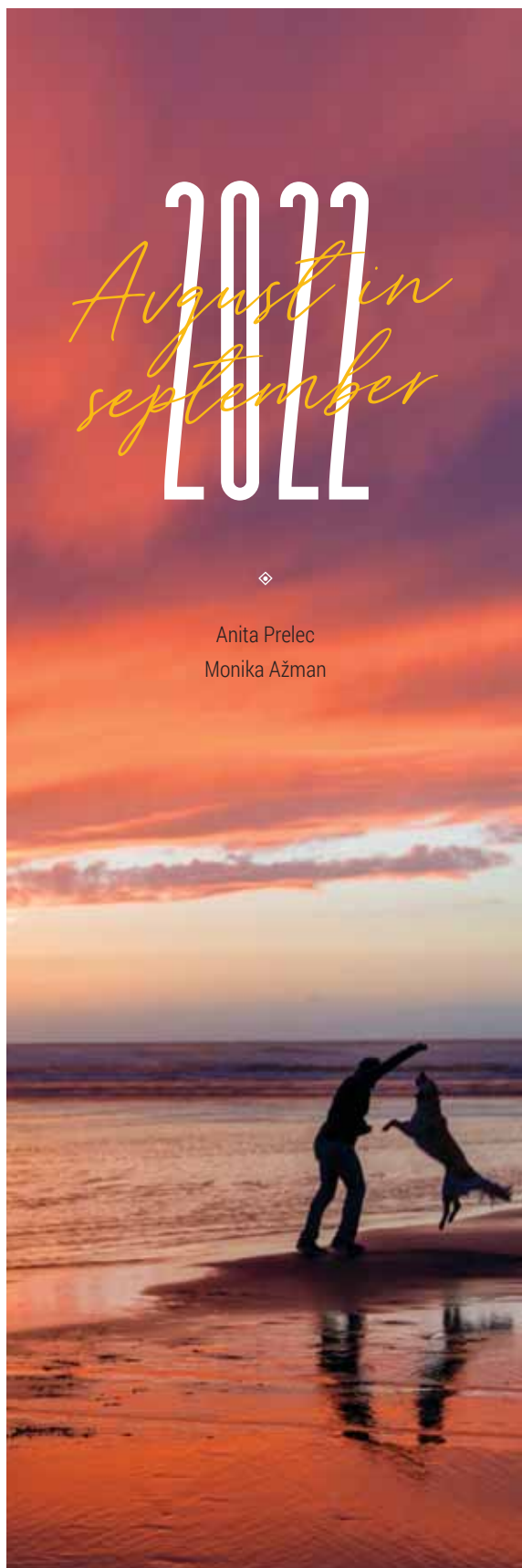
- 76 Zlati Zajec v spomin

77 NAGRADNA IGRA

- 78 Okužbe s koronavirusom na varovanem oddelku

79 NAGRADNA KRIŽANKA Tosama d. o. o.

81 IZOBRAŽEVANJA

◆
Anita Prelec
Monika Ažman

Brezskrbnih počitniških dni je nepreklicno konec, nanje je ostal le še meglen spomin, kakšna fotografija ... Sicer pa smo v tem času spremljali odlične domače športnike – kolesarje, košarkarje, odbojkarje, atlete ... navijali, držali pesti in upali, da se bo za vse odlično izšlo. Zdaj smo spet več ali manj vpeti v vsakdanje službene in druge obveznosti, primanjkuje nam časa za vse, kar bi bilo treba postoriti in doseči, vendar vsi skupaj verjamemo, da nam enkrat bo.

3. in 16. 8. 2022

Sestala se je Delovna skupina za nenasilje v zdravstveni in babiški negi, ki zaključuje največji projekt letos – priročnik **Nasilje NE**, ki ga bomo izdali v slovenskem in angleškem jeziku. Priročnik bo na voljo v tiskani in v e-obliki.

17. 8. 2022

Predsednici Zdravniške zbornice Slovenije in predsednica Zbornice – Zveze sta se sestali na kratkem posvetovalnem sestanku, na katerem sta spregovorili o možnostih medpoklicnega sodelovanja in povezovanja, širitvi kompetenc diplomiranih medicinskih sester v sklopu specializacij s področij obvladovanja kroničnih nenalezljivih bolezni, urgentnih stanj in duševnega zdravja. Spregovorili sta o možnostih sistemskega pristopa k izvajanju programov rehabilitacije za bolnike po preboleli koronavirusni bolezni v okviru centrov za krepitev zdravja in nujnih spodbudah in vlaganjih v pridobivanje znanj in veščin na področju paliativne oskrbe v slovenskem prostoru. Izmenjali sta si tudi nekaj tehničnih informacij, vezanih na izvedbo izpita iz slovenskega jezika, ki je eden od pogojev za pridobitev licence za samostojno opravljanje dela v okviru reguliranih poklicev v zdravstvu.

Na sestanku izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu so potekale zaključne priprave na slavnostni dogodek ob 30-letnici delovanja strokovne sekcije.

18. 8. 2022

Na prvem, spoznavnem sestanku vodstva Zbornice – Zveze s predstavniki Zveze slovenskih društev za boj proti raku, ki so ga zastopali predsednica doc. dr. Urška Ivanuš, Fani Čeh

in Diana Krivic, sekretarka, smo izmenjali mnenja o aktivnostih delovanja obeh organizacij in poiskali skupne točke, na katerih bomo gradili sodelovanje tudi v prihodnje.

29. 8. 2022

Janez Kramar, podpredsednik Zbornice – Zveze, se je udeležil seje strateškega sveta na Ministrstvu za zdravje.

30. 8. 2022

V strokovnih službah Zbornice – Zveze so v poletnih mesecih potekale priprave za izvajanje preizkusa slovenskega jezika, za katerega nas je v tem letu z javnim pooblastilom zadolžilo Ministrstvo za zdravje. Tako smo skupaj s sodelavci Filozofske fakultete Univerze v Mariboru in Ljubljani pripravili Pravilnik o preizkusu slovenskega jezika in Program preizkusa jezikovnega znanja: slovenski strokovni jezik za DMS, ZT in B/N. Preizkusi se bodo začeli še letos.

5. 9. 2022

Monika Ažman se je na Brdu pri Kranju udeležila posveta Skupaj za boljše in hitrejšo dostopnost do zdravstvenih storitev, ki ga je organiziralo Ministrstvo za zdravje.

Sestal se je novi uredniški odbor glasila Utripa, poln novega zagona, energije in zamisli. Pregledali smo analizo anketnega vprašalnika, ki smo ga poslali članom in članicam Zbornice – Zveze ter si porazdelili odgovornosti in aktivnosti za nadaljnje delo.

6. 9. 2022

V prostorih Zbornice – Zveze so se srečale članice Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti.

7. 9. 2022

Potekal je sestanek Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester v managementu.

Monika Ažman se je udeležila 91. seje komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, kjer so ključni deležniki na posvetu s strokovno javnostjo podali svoje mnenje na predlog nujnih ukrepov, ki naj bi bili vključeni v interventni Zakon za zajezitev širjenja in blaženje posledic epidemije covid-19 na področju zdravstva.

8. 9. 2022

V prostorih Zbornice – Zveze so potekali pisni izpiti za udeležence izobraževanja za specialna znanja iz paliativne zdravstvene nege in oskrbe.

9. 9. 2022

Vodstvo Zbornice – Zveze je kandidatu za predsednika Republike Slovenije dr. Anžetu Logarju (na njegovo prošnjo) predstavilo ključne izzive s področja zdravstvene nege in babištva. Povedali smo, da po naših ocenah v zdravstveni in babiški negi primanjkuje skoraj tretjina kadra, izgledi za prihodnost pa so vse prej kot rožnati. V zdravstvu močno zastaja tudi postopek digitalizacije, ki bi lahko optimiziral nekatere procese v zdravstvu. Dr. Logarju smo izrazili tudi svoja pričakovanja, da nas vključijo v upravljanje zdravstvenega sistema, delovna telesa v sklopu delovnih skupin Ministrstva za zdravje in načrtovanja strategij za poklicni področji.

Vodstvo Zbornice – Zveze v pogovoru z dr. Anžetom Logarjem (Fotografija: arhiv Zbornice – Zveze)

12. 9. 2022

V popoldanskih urah je potekal sestanek Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji in gastroenterologiji. Glavna tema sestanka so bile priprave na naslednje strokovno srečanje.

13. 9. 2022

Na septembrski seji Komisije za dodeljevanje sredstev iz sklada za izobraževanje je bilo za obdobje od 23. 6. do 13. 9. 2022 razdeljenih 11.902,34 evra in 888 USD.

14. 9. 2022

Člani Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci so se sestali na rednem delovnem sestanku in se pogovarjali o načrtih za strokovno delo do konca leta.

15. 9. 2022

Na Zbornici – Zvezi smo gostili aktiv zdravstvenih delavcev, zaposlenih na Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij, ki se v ambulantah srečujejo tudi s strokovnimi dilemami. Skupaj s strokovno sodelavko Drago Štromajer smo iskali rešitve za področje zagotavljanja omejenih pravic obsojencev na prestajanju kazni v zaporu.

Na Rogli je med 15. 9. in 17. 9. 2022 potekalo že XIV. Strokovno izobraževalno tekmovanje ekip iz NMP, ki ga je organizirala Sekcija reševalcev v zdravstvu. **Čestitke vsem 20 slovenskim ekipam za pogum in tekmovalni duh, še posebej zmagovalni ekipi ZD Ajdovščina!**

Zmagovalni tim ZD Ajdovščina
(Fotografiji: arhiv Sekcije reševalcev v zdravstvu)

16. 9. 2022

Anita Prelec in Draga Štromajer sta se udeležili spletnega izobraževanja z zaključno delavnico v okviru projekta »Support for improving quality of healthcare and patient safety in Slovenia« za izboljšanje kakovosti zdravstvene obravnave in varnosti pacientov v Sloveniji. Tako smo simbolično obeležili tudi 17. september, svetovni dan varnosti pacientov.

19. 9. 2022

Potekala je 20. seja Upravnega odbora Zbornice – Zveze. Člani UO so sprejeli zapisnik 19. seje UO z dne 14. 7. 2022 in 41. korespondenčne seje z dne 2. 9. 2022. Računovodska hiša Unija je predstavila polletno finančno poročilo Zbornice – Zveze. Vodstvo Zbornice – Zveze je poročalo o aktivnostih med obema sejama. Andrej Vojnovič je poročal o aktivnostih službe za javna pooblastila, predvsem o pripravah pravnih in strokovnih podlag za preizkus slovenskega jezika. Sprejet je bil rokovnik za izvedbo volitev elektorjev in določitve kandidata za člana Državnega sveta, imenovanje volilne komisije in nadomestnih članov delovnega predsedstva.

Na pobudo Ministrstva za zdravje smo v **RSK za informatiko v zdravstvu imenovali Antona Justina**. Za naslednje štiri-letno obdobje smo imenovali **glavno in odgovorno urednico Obzornika zdravstvene nege izr. prof. dr. Matejo Lorber**.

20. 9. 2022

V prostorih Zbornice – Zveze so se člani Nadzornega odbora seznanili s polletnim finančnim poročilom Zbornice – Zveze. Sodelavci računovodske hiše Unija so predstavili številke, Anita Prelec pa dodala vsebinski del aktivnosti.

Splošna bolnišnica Brežice je obeležila 150-letnico obstoja in delovanja. Častitljivo obletnico so obeležili v Viteški dvorani

gradu Brežice. Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije je ob tej priložnosti vodstvu Splošne bolnišnice Brežice podelila priznanje za 150 let delovanja. Priznanje je izročila Nataša Piletič, članica Upravnega odbora Zbornice – Zveze ter ob tem dejala, da jim priznanje podeljujejo vsi izvajalci zdravstvene in babiške nege na Slovenskem – medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki, ki se jim ob tej priložnosti zahvaljujejo za

Scenarij na terenu

kakovostne zdravstvene storitve na sekundarni ravni v Posavju. Poleg gostiteljice, direktorice Splošne bolnišnice Brežice Anice Hribar, je zbrane na slavnostni akademiji nagovorila tudi doc. dr. Mojca Dobnik, v. d. generalnega direktorja Direktorata za zdravstveno nego pri Ministrstvu za zdravje.

22. 9. 2022

Gordana Lokajner in Andrej Vojnovič sta sprejela udeležence ERASMUS+ projekta Genetic and Genomic Nursing Education - GenoNurse, ki jih je gostila Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani z nosilko projekta v Sloveniji dr. Marijo Milavec Kapun. Predstavila sta delovanje strokovne organizacije in trenutne izzive, s katerimi se srečujemo v kliničnih okoljih.

23. 9. 2022

Metka Plesničar je v imenu vodstva Zbornice – Zveze pozdravila zbrane na svečanosti mariborskega društva, kjer so podelili najvišja priznanja za strokovno delo in prispevek k razvoju stroke zdravstvene in babiške nege – srebrni znak in naziv častna članica društva.

22. 9. do 24. 9. 2022

Renata Nahtigal in Anita Prelec sta se udeležili redne letne skupščine Evropske babiške zveze, ki je po treh letih spletnih sestankov potekala v živo v Bruslju. Udeležile so se je predstavnice 32 držav članic. Potekala se tudi volitve dveh novih članic vodstva EMA, sprejet pa je bil tudi strateški načrt dela za 2023. Poljska, Slovaška in Romunija so poročale o delu z begunci iz Ukrajine, predvsem o organizaciji babiške podpore ženskam v času nosečnosti in poporodnem obdobju.

Delegacija Slovenije na sestanku EMA
(Fotografiji: arhiv Zbornice - Zveze)

27. 9. 2022

Draga Štromajer in Monika Ažman sta se udeležili srečanja aktiva vodij zdravstvene nege in oskrbe pri Združenju socialnih zavodov. Predstavili sta aktivnosti Zbornice – Zveze na področju strokovnih nadzorov s svetovanjem.

27. in 28. 9. 2022

V prostorih Zbornice – Zveze so potekali ustni preizkusi za 75 izvajalcev iz 2. odstavka 38. člena ZZDej-K (druga skupina), ki so predhodno že opravili pisni preizkus. ČESTITKE!

27. 9. 2022

Potekal je sestanek Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini.

28. 9. 2022

Od 27. do 29. septembra 2022 je v ljubljanskem Cankarjevem domu potekal že 21. Festival za tretje življenjsko obdobje, največja tovrstna prireditev za starejše v Evropi, ki je od samega začetka posvečen aktivnemu staranju, izboljšanju kakovosti življenja starejših in uresničevanju solidarnosti med generacijami, pod geslom Vsi smo ena generacija! Rdeča nit tokratnega

dogodka je bila digitalizacija za vse generacije. Na okrogli mizi z naslovom **Celostna oskrba starejših – zakonodaja in potrebne spremembe** je sodelovala tudi Monika Ažman.

29. 9. 2022

Potekal je spletni dogodek »Workforce empowerment for future challenges«, ki ga je organizirala slovenska Sekcija za informatiko v zdravstveni negi v sodelovanju z Mednarodnim združenjem za medicinsko informatiko (IMIA-NI). Zbrane je

Delegati EMA po 3 letih na srečanju v živo

nagovorila tudi Monika Ažman. Čestitke izr. prof. dr. Boštjanu Žvanutu in doc. dr. Emi Dornik za uspešno izpeljan projekt – ponosni na vas!

Izr. prof. dr. Boštjan Žvanut pri uvodnem nagovoru
(Fotografija: arhiv Zbornice - Zveze)

30. 9. 2022

V Termah Topolšica je potekal 2. dan kakovosti bolnišnice Topolšica, katerega častna pokroviteljica je bila poleg Ministrstva za zdravje tudi Zbornica – Zveza. »Educirani, kompetentni in

odgovorni zaposleni v sistemu kakovosti» je bil naslov celodnevne strokovnega srečanja z mednarodno udeležbo, v katerem so bili predstavljeni različni vidiki in pristopi za organizacijo in zagotavljanje kompetentnih zaposlenih. Zbornica – Zveza je na srečanju aktivno sodelovala s predavanjem o strokovnem izpolnjevanju izvajalcev zdravstvene in babiške nege iz obvezne vsebine kakovost in varnost v zdravstvu. Odlična predavanja, predstavljeni inovativni pristopi in primeri iz prakse, izmenjava izkušenj in po dolgem času druženje v živo so zaznamovali uspešno izobraževanje.

Monika Ažman in Andrej Vojnovič sta se na ZZS udeležila uvodne seje partnerjev za splošni dogovor za 2023.

Na Zbornici – Zvezi je potekal sestanek novoimenovane delovne skupine za duhovno oskrbo, z novim vodjem doc. dr. Igorjem Karnjušem. Uspešno delo vsem želimo!

Monika Ažman je pozdravila navzoče na 13. simpoziju urološke zdravstvene nege, ki je potekal v Austria Trend Hotelu v Ljubljani.

Še enkrat več smo dokazali, da gremo čez vse meje – v številkah, v zmogljivosti, v razsežnostih – 2. spletnega kongresa International Fire & EMS Motorcycle Response Unit Association (IMRUA), ki je potekal 1. oktobra 2022, se je udeležilo več kot 500 udeležencev iz 42 držav sveta. V Maribor je pripotoval tudi predsednik IMRUA Patric Lausch, da je lahko prisostvoval temu izjemnemu strokovnemu in tehničnemu dogodku. Da je 12-urno izobraževanje potekalo brez tehničnih zapletov, pa je poskrbel naš zvesti tehnični sodelavec Grega Justin.

Še enkrat smo dokazali, da SKUPAJ ZMOREMO – iskrene čestitke kolegoma Marku Kukovcu in Žanu Čandru za odlično izpeljan projekt!

Zbornica – Zveza, častna pokroviteljica dogodka, je izjemno ponosna na ves tim.

Organizatorja 2. spletnega kongresa IMRUA v akciji (Fotografija: Marko Kukovec)

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

OBVESTILO O RAZPISU VOLITEV SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER V MANAGEMENTU

Sekcija medicinskih sester v managementu na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa izvršnega odbora sekcije št. 1/1k-2022 razpisuje volitve za štiriletno mandatno obdobje 2022–2026 za:

- predsednika/predsednico sekcije in
- člana/članico sekcije (1 mesto)

Pri izbiri članov izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip. Posamezni kandidat/kandidatka lahko hkrati vloži kandidaturo za predsednika/predsednico in za člana/članico izvršnega odbora strokovne sekcije.

Kandidati pošljejo kandidaturo na sedež volilne komisije do vključno **15. 11. 2022** v zaprti ovojnici s pripisom: »Volitve Sekcija medicinskih sester v managementu – Ne odpiraj!« na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana. Če kandidaturo pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju 24. 11. 2022.

Volilna komisija bo pregledala vse prispеле kandidature in upoštevala samo tiste, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem ter bodo prispеле v razpisnem roku. Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

V. d. predsednika Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Dejan Doberšek, dipl. zn.

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN
ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PSIHIATRIJI

V skladu s 4. členom Statuta Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in Pravilnikom o priznanjih Zbornice – Zveze

Izvršilni odbor strokovne Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji s sklepom št. 09092022 objavlja

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ ZA DOSEŽKE NA OŽJEM STROKOVNEM PODROČJU ZDRAVSTVENE NEGE V PSIHIATRIJI

Strokovna Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji bo v letu 2022 podelila do dve priznanji za dosežke na ožjem strokovnem področju. Priznanja zaposlenim v zdravstveni negi bomo podelili na strokovnem srečanju Medpoklicno sodelovanje v zdravstvu, ki bo 17. 11. 2022 v PB Vojnik.

Kriteriji za podelitev priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju so:

- pomembni dosežek na ožjem strokovnem področju,
- pomembni prispevek k prepoznavnosti ožjega strokovnega področja in strokovne sekcije,
- aktivno delovanje na ožjem strokovnem področju,
- aktivno delovanje v strokovni sekciji,
- izražanje pripadnosti strokovni sekciji,
- skrb za razvoj stroke in za izboljšanje obravnave pacientov na področju delovanja strokovne sekcije,
- raziskovalno delo na ožjem strokovnem področju,
- publicistično delo, pomembno za ožje strokovno področje,
- najmanj 10-letno obdobje dela na ožjem strokovnem področju,
- neprekinjeno članstvo v Zbornici – Zvezi zadnjih pet let.

Predlog za dobitnika/dobitnico priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju mora vsebovati življenjepis kandidata/kandidatke in izpolnjen obrazec Zbornice – Zveze »Predlog za podelitev priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju« z utemeljitvijo po posameznih kriterijih ter z lastno-ročnim podpisom predlagatelja.

Prosimo, da predloge za dobitnike/dobitnice priznanj za dosežke na ožjem strokovnem področju zdravstvene nege v psihiatriji za leto 2022 pošljete na predpisanim obrazcu Zbornice – Zveze v zaprti ovojnici s priporočeno pošto na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana, s pripisom »NE ODPIRAJ - Komisija za priznanja na ožjem strokovnem področju zdravstvene nege v psihiatriji«, do vključno 21. 10. 2022. Če predlog za dobitnike priznanj pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveza prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Darko Lončnar, dipl. zn., mag. zdr.-soc. manag.,
predsednik strokovne Sekcije MS in ZT v psihiatriji

Povabilo k sodelovanju v uredniškem odboru Obzornika zdravstvene nege

Spoštovani!

če vas zanima delo v uredniškem odboru Obzornika zdravstvene nege vas vabimo, da se prijavite na povabilo za člane uredniškega odbora Obzornika zdravstvene nege za mandatno obdobje 4 let.

Od članov uredniškega odbora se pričakuje:

- dobro poznavanje področja zdravstvene oziroma babiške nege,
- dobro znanje slovenskega in angleškega jezika,
- objava vsaj treh znanstvenih člankov (1.01 ali 1.02) v zadnjih petih letih, od tega prvi ali vodilni avtor pri vsaj dveh člankih,
- vodenje komunikacije z avtorji in recenziranje besedil ter delo s spletno platformo revije (Open Journal Systems),
- poznavanje dela z urejevalniki besedil (Microsoft Word, Microsoft Excel),
- sposobnost timskega dela, udeležbe na sestankih uredniškega odbora ter spoštovanje integritete in nepristranost,
- članstvo v Zbornici – Zvezi, če je član uredniškega odbora iz Slovenije.

Delo članov uredniškega odbora je honorirano. Uredniški odbor se sestane nekajkrat letno, praviloma v živo na sedežu Zbornice – Zveze.

Pravilnik o delovanju uredništev informativnih, strokovnih in drugih publikacij Zbornice – Zveze določa, da glavnega in odgovornega urednika Obzornika zdravstvene nege imenuje Upravni odbor Zbornice - Zveze, ki na predlog odgovornega urednika imenuje tudi člane uredništva Obzornika.

Svoje prijave na povabilo pošljite najkasneje do ponedeljka, 24. 10. 2022, na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana s pripisom: »Povabilo k sodelovanju - Obzornik zdravstvene nege« ali po emailu na: tajnistvo@zbornica-zveza.si.

Izr. prof. dr. Mateja Lorber,
glavna in odgovorna urednica

Monika Ažman,
predsednica Zbornice - Zveze

Pobuda Zbornice – Zveze za povečanje števila vpisnih mest v študijske programe prve stopnje Zdravstvena nega in Babištvo za študijsko leto 2023/2024

Zbornica – Zveza je podala pobudo Univerzi v Ljubljani in Zdravstveni fakulteti Univerze v Ljubljani za povečanje števila vpisnih mest v študijske programe prve stopnje Zdravstvena nega in Babištvo za študijsko leto 2023/2024.

Zbornica – Zveza je na podlagi opravljene ocene potreb po zaposlovanju in analize razmer na trgu dela v dejavnosti zdravstvene nege že leta 2018 na posamezne visokošolske zavode in na Vlado R Slovenije

posredovala pobudo št. 941-3/18-36 z dne 10. 8. 2018 za povečanje števila vpisnih mest v študijske programe prve stopnje Zdravstvena nega.

V letu 2021 je z dopisom št. 963-8/21-7 z dne 7. 9. 2021 na Vlado R Slovenije, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za zdravje ter Ministrstvo za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti ponovno poslala pobudo za povečanje števila vpisnih mest v študijske programe prve stopnje Zdravstvena nega in Babištvo za študijsko leto 2022/2023 in sprejem celostnih in medresorsko usklajenih politik in ukrepov za zagotavljanje ustreznega števila izvajalcev zdravstvene in babiške nege (kadrovska strategija).

Opozorila je, da je pomanjkanje diplomiranih medicinskih sester in drugih izvajalcev zdravstvene in babiške nege postala ena izmed največjih težav slovenskega zdravstva, ki zaradi pomanjkanja že omejuje obseg zdravstvene dejavnosti. Zdravstveno fakulteto Univerze v Ljubljani je kot eno izmed vodilnih izobraževalnih ustanov pozvala k podpori in aktivnemu pristopu ter prizadevanjem za povečanje števila vpisnih mest v študijske programe prve stopnje Zdravstvena nega in Babištvo za študijsko leto 2023/2024.

Zbornica – Zveza

Zbornica – Zveza je Ministrstvo za zdravje prosila za mnenje o pooblastilih diplomirane medicinske sestre iz 14. člena Zakona o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema

Zbornica – Zveza je Ministrstvo za zdravje prosila za mnenje o določilu 14. člena Zakona o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema (Uradni list RS, št. 100/22, v nadaljnjem besedilu ZNUZSZS) o prenosu pooblastila izbranega osebnega zdravnika na diplomirano medicinsko sestro oziroma diplomiranega zdravstvenika (v nadaljnjem besedilu diplomirana medicinska sestra) in na višjo medicinsko sestro oziroma višjega zdravstvenega tehnika (v nadaljnjem besedilu višja medicinska sestra) in opozorila na nujnost prihodnje ustrezne sistemske ureditve razširitve kompetenc z zdravnika na diplomirano medicinsko sestro.

ZNUZSZS v prvem odstavku 14. člena določa, da ne glede na tretji odstavek 80. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22 in 100/22 – ZNUZSZS) lahko za namen razbremenitve in zagotavljanja večje dostopnosti do zdravstvenega varstva izbrani osebni zdravnik, če oceni, da to narekuje racionalnost dela, ob upoštevanju kliničnih smernic in strokovnih priporočil pristojnega razširjenega strokovnega kolegija prenese nekatera pooblastila na diplomirano oziroma višjo medicinsko sestro, če ne vplivajo na diagnostiko in zdravljenje.

Zbornica – Zveza je opozorila, da je soglasje Razširjenega strokovnega kolegija za družinsko medicino (v nadaljnjem besedilu RSK za družinsko medicino) in Zbornice – Zveze o razširitvi kompetenc v ambulanti družinske medicine (v nadaljnjem besedilu ADM) dano samo glede **predpisovanja medicinsko-tehničnih pripomočkov**, ki so povezani z **zdravstveno nego** v ambulanti ADM, ambulantah domov za starejše in patronažnem zdravstvenem varstvu, kot je razvidno iz zapisnika 7. seje RSK za družinsko medicino z dne 27. 6. 2022 in mnenja Zbornice – Zveze o razširitvi kompetenc diplomirane medicinske sestre v ADM št. 942-2/22-1 z dne 14. 2. 2022.

Zbornica – Zveza nadalje meni, da pooblastilo za **predpis medicinskih pripomočkov za sanitarne ali gibalne potrebe pacientov iz tretje alineje prvega odstavka 14. člena** pomeni, da zdravnik postavi **indikacijo** (npr. inkontinenca blage stopnje, predpisane predloge za srednjo inkontinenco ...), diplomirana medicinska sestra npr. v patronažnem varstvu ali v domu za starejše pa ima kompetenco (pristojnost), da pri npr. nepokretnem pacientu ali stanovalcu oziroma uporabniku oceni njihove negovalne potrebe in jim na podlagi negovalne anamneze in statusa izbere ter predpiše ustrezen medicinski pripomoček za sanitarne ali gibalne potrebe. V tretji alineji prvega odstavka 14. člena ZNUZSZS pa je določen tudi prenos pooblastila za izdajo potrdila o upravičeni zadržanosti od dela zaradi bolezni, nege ali spremstva do največ tri koledarske dni.

Zbornica – Zveza je še opozorila, da po mnenju RSK za družinsko medicino diplomirane medicinske sestre **nimajo pristojnosti odločanja o dolžini bolniškega dopusta**.

ZNUZSZS v 14. členu diplomirani medicinski sestri in višji medicinski sestri ne daje kompetence in pristojnosti za samostojno izdajo listin za uveljavljanje pravice do potnih stroškov, za izdajo listin za izbiro izbranega osebnega zdravnika in za predpis medicinskih pripomočkov za sanitarne ali gibalne potrebe pacientov in izdajo potrdila o upravičeni zadržanosti od dela zaradi bolezni, nege ali spremstva do največ tri koledarske dni, marveč določa, da lahko omenjena pooblastila na diplomirano medicinsko sestro in višjo medicinsko sestro prenese izbrani osebni zdravnik, če oceni, da to narekuje racionalnost dela, ob upoštevanju kliničnih smernic in strokovnih priporočil pristojnega razširjenega strokovnega kolegija.

Zakonodajna rešitev, v skladu s katero je izvajanje posameznih aktivnosti in nalog vezano na pooblastilo zdravnika in **njegovo diskrecijsko pravico**, je lahko samo začasna rešitev, ki jo opravičuje nujnost urejanja razmer, po mnenju Zbornice – Zveze pa **ni ustrezna za sistemsko in celovito urejanje** razširitve kompetenc in pristojnosti diplomirane medicinske sestre.

Zbornica – Zveza sicer podpira razširitev posameznih poklicnih kompetenc z zdravnika na dodatno strokovno usposobljeno **diplomirano medicinsko sestro**, ki ima **klinično specializacijo** s področja promocije zdravja in integrirane obravnave oseb s kroničnimi boleznimi na primarni ravni zdravstvene dejavnosti.

Razširitev kompetenc z zdravnika na diplomirano medicinsko sestro mora potekati ob **sodelovanju in soglasju zdravniške stroke in stroke zdravstvene nege** ter ob ustrezni formalizaciji dodatnih znanj (klinična specializacija), ki zagotavljajo strokovno usposobljenost diplomirane medicinske sestre. Mnenje ministrstva še pričakujemo.

Majda Šlajmer Japelj

Spoštovana strokovna kolegica, medicinska sestra, sociologinja, častna doktorica Univerze v Mariboru, dolgoletna vidna članica stanovskega strokovnega društva Maribor in s tem Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, cenjena in nam draga Majda, če kdo se prav medicinske sestre zavedamo, da se še tako polno, ustvarjalno in lepo življenje enkrat izteče. A današnje slovo n le slovo od življenja, je slovo od pokončne, zavedne, slovenski zdravstveni negi oz. zdravstvu in s tem slovenskemu narodu predane ženske.

Težko je v nekaj besedah strniti vso to predanost in neomajno zagnanost, ki je izžarevala tudi v naši stanovski organizaciji. Prav gotovo pa so pri vsem tem imeli kaj dodati tudi geni starega očeta gospoda Eda Šlajmerja, priznanega kirurga, in stare mame, ki je bila kot prva Slovenka leta 1937 odlikovana z medaljo Florence Nightingale kot priznanje za pomoč ranjenim v času prve svetovne vojne.

Gospa Majda Šlajmer Japelj je pripadala prvi, izjemni generaciji študentk triletno Višje šole za medicinske sestre v Ljubljani. Po diplomi se je začela njena zanimiva poklicna pot, najprej na Višji šoli za medicinske sestre v Ljubljani, po nekaj letih pa je na predlog takratnega Republiškega komiteja za zdravstvo odšla v Maribor in za 18 let prevzela vodenje srednje zdravstvene šole. Ker v lastni stroki takrat medicinske sestre niso mogle doseči fakultetne izobrazbe, je končala študij sociologije v Ljubljani in podiplomski študij s področja epidemiologije in javnega zdravstva na šoli Dr. Andrije Štamparja v Zagrebu.

Že leta 1959 se je aktivno vključila v delo pri Svetovni zdravstveni organizaciji (SZO), kjer je na področju zdravstvene nege delovala še vse do preteklih nekaj let.

Nekaj let je delala na mariborskih visokih šolah oz. fakultetah kot predavateljica družinske sociologije in sociologije dela, na rektoratu je bila zadolžena za razvojne programe in za mednarodno sodelovanje, začasno je prevzela tudi dekanstvo ljubljanske visoke šole.

Aktivna je bila tudi v Društvu medicinskih sester Maribor, bila je tudi njegova predsednica, ena od ustanovnih članic Delovne skupine za ohranjanje zgodovine tako na regijski kot nacionalni ravni, v letih od 1977 do 1981 pa je bila predsednica Jugoslovanske zveze medicinskih sester. Bila je pobudnica prvega slovenskega strokovnega terminološkega slovarja za zdravstveno nego.

V naš prostor je vpeljala »proces zdravstvene nege« in prvo knjigo s to tematiko tudi prevedla. V času aktivnega dela je veliko pisala in objavljala strokovne prispevke v slovenskih pa tudi tujih strokovnih revijah. Bila je članica uredniškega odbora revije Scandinavian Nursing Research ter članica odbora britanske revije Journal of Research in Nursing. Ker je predavala zgodovino zdravstvene nege in poklicno etiko ter nekaj časa delala kot tajnica društva medicinskih sester, je zbirala tudi podatke o razvoju zdravstvene nege v svetu in v Sloveniji ter napisala skripto zgodovine zdravstvene nege, pa tudi skripto metodologije zdravstvenovzgojnega dela, ker je prevzela tudi ta del študijskega programa.

Ne gre spregledati njene vloge v organizaciji Rdečega križa, kjer je med drugim vodila Republiško komisijo za nego bolnih na domu.

V prvem mandatu slovenskega parlamenta jo je Zveza društev medicinskih sester predlagala v Državni svet in v njem zastopala področje celotnega zdravstva.

Za svoje delo je dobila več priznanj: zlati znak Zveze društev medicinskih sester Slovenije, priznanje dr. Jožeta Potrča, srebrni častni znak predsednika republike, plaketo Univerze v Mariboru ter priznanje Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor. Svetovna zdravstvena organizacija ji je podelila medaljo »Health for All«, Royal College of Nursing pa častno članstvo, odlikovana je bila z nagrado za življenjsko delo na področju visokega šolstva, Zbornica – Zveza se ji je zahvalila z najvišjim in najprestižnejšim priznanjem Angele Boškin za življenjsko delo.

Spoštovana in cenjena gospa Majda, v neprecenljivo čast si štejem, da sem del svojega poklicnega udejstvovanja lahko delila z vami in bila tudi vaša predsednica. Vaša pisma, ki ste jih s skrbno izbranimi besedami namenili meni in naši strokovni stanovski organizaciji, bodo tako kot vsa druga vaša dela za vedno ostala pomemben del zgodovine slovenske zdravstvene nege. V enem zadnjih pisem, ne dolgo nazaj, ste takole zapisali:

Čeprav nisem več aktivna, sem še vedno in bom ostala medicinska sestra, vezana na svojo stroko in zaskrbljena zanjo. Živo spremljam Vaše delo v času, ki je zelo pomembne pa tudi nevarne, saj se v svetu prepogosto pojavljajo ideje, da bi področje zdravstvene nege reševali s strokovno malo zahtevnimi in manj samostojnimi ljudmi. Mnogo tega je v različnih obdobjih doživela tudi naša generacija, nismo pa imele ob sebi močne profesionalne organizacije.

Ne skrbi me le za našo stroko, ampak za celotno slovensko zdravstvo.

Spodbudno pa je, da imamo danes močno organizacijo. Iskreno Vam želim, da bi uspeli v svojem delovanju ob razumevanju in podpori vseh kolegic in kolegov, ki, upam, cenijo, kaj jim močno profesionalno združenje daje. Vse dobro in lep pozdrav

Majda Šlajmer Japelj

V imenu vseh medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov ter v imenu strokovne organizacije Zbornice – Zveze vam še zadnjič izrekam globok poklon, vašemu delu in osebnosti. Iskrena hvala.

*Pa je - jesen.
Človeškega duha
in rok sadovi so
dozoreli.
Tudi tvoji
po nevihtnem so
poletju
zlahtna žetev.
O, vsi vesna,
da bodo kmalu
zrejavi zadnji
odleteti
za svoja jata.
Je že tako.
Obotavlja je
odletava listje s
krošnjem,
a odletava -
zlato.*

Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru je 31. avgusta potekala žalna seja, kjer smo se poklonili spoštovani in cenjeni strokovnjakinji, častni doktorici univerze Majdi Šlajmer Japelj.

Dekanica, izr. prof. dr. Mateja Lorber je v sodelovanju z rektorjem, prof. dr. Zdravkom Kačičem povabila k besedi regijsko strokovno Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor.

Povedala je, da ji bomo večno hvaležni za njen neprecenljivi človeški in akademski prispevek pri razvoju fakultete in stroke zdravstvene nege ter jo ohranili v trajnem spominu kot priznana strokovnjakinjo in osebo z veliko začetnico.

Na Univerzi v Mariboru, Fakulteti za zdravstvene vede je bila v spomin častni doktorici, predav. Majdi Šlajmer Japelj od 18. do 22. avgusta 2022 odprta žalna knjiga.

Ksenija Pirš, predsednica društva, je ob tem poudarila, da sta bila življenje in delo spoštovane gospe Majde Šlajmer Japelj polna, intenzivna, ustvarjalna in imenitna. Kot življenje v pesmi o jeseni ubesedi Mila Kačič, je v prostranem razponu pomembnih dosežkov pisala zgodbo o poslanstvu, medsebojnem sodelovanju, o posameznikovem in skupinskem poklicnem, stanovskem razvoju, draga kolegica Majda. Zapisala se je skupnosti, ki je preživela desetletja družbenih sprememb in najrazličnejših okoliščin, mnogokrat nenaklonjenim poklicem v zdravstveni negi, babištvu in oskrbi. Preživela, ker je delo, ki ga opravljamo, in poslanstvo, ki ga živimo medicinske sestre in babice, tesno prepleteno z življenjem ljudi in njihovim dobrim.

Graditi na tako trdnih temeljih izjemnega dela vzornice in učiteljice je velika odgovornost, a je priložnost, da vedno znova ozavestimo, kako pomembno se je zavzemati za skupne priložnosti, za zavedanje pomena in vrednosti našega dela, in kako pomembno določajo našo prihodnost prav zgled medsebojnega spoštovanja, sodelovanja in odgovorno zavzemanje za lastno znanje in razvoj.

To je živa dediščina, ki nam jo je zapustila spoštovana kolegica. Rasti z njo je zato najprej privilegij stanovske skupnosti, ki domuje na območju širše mariborske regije in jo je med leti 1963 in 1966 vodila kot predsednica.

V svojem domačem, regijskem strokovnem društvu, ki mu je ostala zvesta vse življenje, bo za vedno ostala ugledna častna članica s posebnim priznanjem in spoštovanjem, ki ga bodo ohranjale tudi generacije za nami.

Po poteh spominov je ob jubileju društva zapisala:

»Strokovna društva so nekaj prav posebnega. Nimajo formalnih nalog kot zbornice in sindikati, bistveno pa vplivajo na odnos do lastne stroke in na pripadnost njenim vrednotam. Pomembno povezujejo svoje članice in člane tudi v osebnih odnosih in so jim pogosto v oporo. Vse to sem doživela tudi sama, saj mi je ob vseh nalogah, ki sem jih opravljala v Mariboru, bilo mariborsko društvo pomemben strokovni partner. Leta 1960 sem se vrnila v Maribor in bila 18 let ravnateljica Srednje zdravstvene šole. Prevzela sem odgovornost za šolo v času velike reforme in skupaj z vsem šolskim kolektivom smo želeli izkoristiti nove možnosti, da zgradimo moderno, odprto šolo z diplomantkami in diplomanti, ki bodo lahko začeli svojo strokovno pot kjerkoli v zdravstvenem sistemu. Takšna šola pa seveda potrebuje tesne zveze s strokovnjaki iz prakse, njihovo sodelovanje ter povezovanje na vseh ravneh zdravstva.

Ob vrnitvi v Maribor še nisem vedela, kdo so tisti, ki imajo znanje, voljo in možnosti, da bi nam v preoblikovanju praktičnega dela pomagali. V društvu sem jih srečala in povežalo nas je v 18-letno intenzivno sodelovanje. Ko smo v letih 1977–1981 predsedovali jugoslovanski Zvezi medicinskih sester, sem kot predsednica imela mnogo lažje delo, ker mi je društvo pomagalo pri vseh organizacijskih in programskih nalogah. S to pomočjo smo si odprli vrata širše v mednarodno strokovno javnost. Eden od rezultatov tega obdobja je bilo tudi imenovanje Kolaborativnega centra Svetovne zdravstvene organizacije za primarno zdravstveno nego. Domicil je dobil v službi patronažne zdravstvene nege v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor, a naloge, ki smo jih prevzemali v desetih letih, ko sem bila odgovorna za delo tega centra, so segale na področje zdravstvene nege v vseh strokovnih okoljih. Razvijali smo strokovni jezik, testirali novo izrazoslovje v vseh zdravstvenih ustanovah, predstavljali negovalne diagnoze, preizkušali mednarodno klasifikacijo zdravstvene nege, sprejemali mednarodne strokovnjake in aktivno sodelovali na pomembnih mednarodnih srečanjih. Društvo je bilo vedno z nami in nam je pomagalo, da smo uspeli. Na strokovni poti mi je bilo v veliko pomoč in mi je pomagalo ustvariti krog dobrih sodelavcev in prijateljev.«

Draga, spoštovana gospa Majda, za vedno ostajate plemenita sodobnica, človek z veliko začetnico, ženska, žena, mati, babica, vrhunska strokovnjakinja, medicinska sestra in sociologinja, obdarjena z duhovnim bogastvom in vselej sugestivno moralno močjo, ki se bosta še naprej nezadržno selila med vaše stanovske kolegice in kolege. Hvala vam.

Svojcem, prijateljem, sodelavcem in znancem v svojem osebnem imenu, imenu Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor ter Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru, izrekamo globoko in iskreno sožalje.

Ksenija Pirš, predsednica društva in izr. prof. dr. Mateja Lorber, dekanica fakultete

Informativno sporočilo EFN o dialogu z mladimi o begu možganov

27. septembra 2022 so bili predstavniki Evropske federacije združenj medicinskih sester (EFN) kot eden od ključnih deležnikov povabljeni na »Dialog z mladimi o begu možganov – kako zadržati in privabiti mladi kader?« z evropsko komisarko za kohezijo in reforme Eliso Ferreiro.

Debata je potekala v bruseljski palači Berlaymont, njen cilj pa je bil vključiti mlade iz organizacij in združenj iz celotne Evropske unije v dialog o zakonskih uredbah in politikah, da bi lažje razumeli največje izzive v zvezi s kompleksno temo, kakršna je beg možganov/beg kadra ter poiskali morebitne rešitve za privabljanje in zadržanje (mladih) talentov.

VPRAŠANJA; O KATERIH JE POTEKALA DEBATA:

- Kateri so po vašem mnenju tisti dejavniki, ki mlade lahko motivirajo, da ostanejo v svoji domači regiji in se naprej izobražujejo ali si poiščejo zaposlitev? Zaradi česa se odselijo? Zakaj je neko območje privlačno za mlade?
- Katere gospodarske panoge in poklice po vašem mnenju najbolj prizadene beg možganov, na katerih področjih je pomanjkanje delovne sile najbolj izrazito?
- Katere rešitve, politike ali operative ukrepe bi predlagali na ravni EU, na državni ravni ali na lokalni ravni, zaradi katerih bi mladi diplomanti oz. mladi kadri raje ostali v regijah, iz katerih prihajajo? Ali poznate kakšne primere dobre prakse, ki že obstajajo?

Pri odgovorih na ta vprašanja so se predstavniki EFN osredotočili na možnosti za delo in delovne razmere kot glavna dejavnika, na katerih morajo delati evropske institucije, če želijo pritegniti mlade v poklic zdravstvene nege oziroma jih zadržati v njem. Na področju zdravstva sta pomanjkanje delovne sile in beg mladih najbolj pereča. Pandemija covid-19 je še dodatno razgalila silno pomanjkanje zdravstvenih delavcev v zdravstveni negi, še posebej medicinskih sester! To je zares velikanska težava, pa ne le na oddelkih nujne medicinske pomoči in na oddelkih za intenzivno nego. Poleg tega so predstavniki EFN opozorili na nemogoče delovne razmere, zaradi katerih medicinske sestre v velikem številu zapuščajo svoj poklic – vse to se dogaja zdaj! Kar 30 % medicinskih sester, med njimi tudi veliko mladih, je poklic že zapustilo. Pri tem ne gre pozabiti, da so medicinske sestre večinoma ženske (89 %) in da te ženske zapuščajo poklic, zaradi česar se bodo razlike med spoloma še povečale.

Kot možne rešitve je EFN predlagal podporo in izvajanje Direktive o priznavanju poklicnih kvalifikacij (2013/55/EU) kot nujno osnovo za povečanje prostega gibanja mladih v EU ter potrebo po implementaciji smernic SZO o etičnem zaposlovanju, s čimer bi naslovili problematiko bega možganov. Jasno smo povedali, da so lokalne rešitve na ravni regij bistvene za privabljanje mladih v poklic zdravstvene nege. Dobre prakse obstajajo. Moramo jih samo nadgraditi s pomočjo sredstev iz evropskega mehanizma za okrevanje in odpornost. Kako zadržati nadarjene delavce v zdravstvu in jih na to področje privabiti, je velik izziv za politiko. Treba je izboljšati delovne razmere in medicinskim sestram dvigniti plače, da jih bomo obdržali v zdravstveni negi.

Evropska komisarka Elisa Ferreira je priznala, da se zdravstveni delavci v EU, še posebej medicinske sestre, soočajo s številnimi težavami. Pri njihovem reševanju se ji zdi pomembna Direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij. Evropske institucije razumejo, kako nujno potrebne so medicinske sestre za normalno delovanje zdravstvenih sistemov ter tudi da je treba njihove delovne pogoje izboljšati in jim zvišati plače, da bi privabili mlade v zdravstveno nego oziroma jih zadržali v poklicu.

Ostali mladi udeleženci razprave so poudarili podobne stvari, ki jih skrbijo, težave ter tudi možne rešitve. Tako je na primer Yolanda Gil Alonso, medicinska sestra in predsednica Odbora za mlade na Evropski konfederaciji sindikatov (ETUC) ter odgovorna za vprašanja v zvezi z mladimi, mednarodno politiko in sektorskimi strategijami pri španskem sindikatu CCOO, opozorila na nekatere težave, s katerimi se medicinske sestre vsakodnevno srečujejo pri svojem delu v bolnišnicah, omenila pa je tudi izjemno nizko plačo in nizko izobrazbenost medicinskih sester, zaradi česar zdravstvena nega ni privlačna. Na splošno je ta dialog pokazal, da ima mlada generacija podobne skrbi, saj so življenjski stroški previsoki glede na plačo.

Evropska komisarka Elisa Ferreira je ob zaključku debate poudarila, kako pomembno je vključiti mlade v dialog, da bi lahko udeležili predlagane rešitve in mladim v EU zagotovili boljšo prihodnost. Takšne debate so odlična priložnost, da lahko mladi sodelujejo v razpravi o prihodnjih politikah in predlagajo spremembe. *»Mladi niso samo prihodnost, so tudi sedanjost. So tukaj in zdaj, oblikovalci politik pa jih morajo upoštevati,«* je zaključila komisarka Ferreira.

Evropska federacija združenj medicinskih sester (EFN)

E-mail: efn@efn.eu, www.efn.eu

Ministrstvo za zdravje ne namerava podaljšati roka za podelitev licence za strokovno področje iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K

Zbornica – Zveza je Ministrstvu za zdravje posredovala pobudo št. 600-20/22-2 z dne 10. 8. 2022 o podaljšanju roka, v katerem morajo izvajalci zdravstvene nege iz drugega odstavka 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti – ZZDej-K (Uradni list RS, št. 64/17, 73/19, 152/20 – ZUOOP, 203/20 – ZIUPOPVE in 112/21 – ZNUPZ, v nadaljnjem besedilu ZZDej-K) opraviti preizkus strokovne usposobljenosti in pridobiti licenco za strokovno področje.

Ministrstvo za zdravje je v dopisu z dne 28. 8. 2022 Zbornico – Zveza obvestilo, da z interventno zakonodajo ne namerava podaljšati roka za podelitev licence za strokovno področje iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K ter rok za pridobitev licence ostaja nespremenjen, in sicer do avgusta 2023.

ZZDej-K v drugem odstavku 38. člena določa, da morajo zdravstvene tehnice in tehniki zdravstvene nege opraviti preizkus strokovne usposobljenosti in pridobiti licenco za strokovno področje v štirih letih od sklenitve pogodbe o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre. Izvajalci zdravstvene nege iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K morajo opraviti preizkus in pridobiti licenco tako večinoma do avgusta 2023.

Ministrstvo meni, da so kljub dveletnemu zamiku pri sprejetju dokumenta Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege zdravstveni tehniki in tehniki zdravstvene nege imeli in imajo na voljo dovolj časa, da preizkus strokovne usposobljenosti opravijo do avgusta 2023.

Nadalje ministrstvo navaja, da je Zbornica – Zveza v pobudi za podaljšanje roka navedla, da je do zdaj podelila že več kot 600 licenc za strokovna področja iz prvega odstavka 38. člena ZZDej-K, kar nedvomno nakazuje, da je licenco mogoče pridobiti pred iztekom roka.

Ker ministrstvo svojo odločitev, da roka ne bo podaljšalo, opira na določena dejstva, katerih pravilno razumevanje in poznavanje lahko vpliva na morebitno drugačno odločitev za podaljšanje roka, je Zbornica – Zveza ministrstvu znova pojasnila, da je Zbornica – Zveza ob umirjanju epidemiološke situacije ob širjenju virusa SARS-CoV-2 in napredovanju cepljenja proti covidu-19 šele maja 2022 začela preizkuse strokovne usposobljenosti.

Roki za pridobitev licence oziroma poklicne kvalifikacije za izvajalce zdravstvene nege iz prvega in tretjega odstavka 38. člena ZZDej-K so bili že podaljšani, z interventno zakonodajo še ni bil podaljšan samo rok iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K, katerega podaljšanje predlaga Zbornica – Zveza.

O navedbah ministrstva, da obvladovanje epidemije ne more biti stvarno utemeljen razlog, ki bi upravičeval zakonsko razlikovanje za podaljšanje roka, in navedbah, da splošno načelo enakosti prepoveduje, da bi neko skupino oseb v primerjavi z drugimi naslovniki pravne norme obravnavali drugače brez stvarnega razloga, ter o navedbi, da delovno mesto oziroma delovišče zdravstvenega kadra ni utemeljen razlog, zaradi katerega bi bilo mogoče dopustiti tako razlikovanje, je Zbornica – Zveza pojasnila, da je interventna zakonodaja rok iz prvega in tretjega odstavka 38. člena ZZDej-K že podaljšala, Vlada R Slovenije pa je podaljšanje roka utemeljevala ravno zaradi razloga epidemije nalezljive bolezni covid-19 in razloga morebitne preprečitve škodljivih posledic prekinitve pogodbe o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre.

Ker z interventno zakonodajo ni bil podaljšan rok iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K, so ob podaljšanju rokov iz prvega in tretjega odstavka 38. člena ZZDej-K diskriminirani ravno izvajalci zdravstvene nege iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K.

Zbornica – Zveze meni, da obstaja bojazen, da ob izrednih obremenitvah, s katerimi se vsakodnevno srečujejo izvajalci zdravstvene nege, nekateri k preizkusu strokovne usposobljenosti – sploh zaradi kratkega roka – ne bodo pristopili, drugi pa k preizkusu zaradi bolezni, poškodbe, porodniške odsotnosti ne bodo mogli pristopiti, če ne bo zakonski rok podaljšán. Odgovor ministrstva še pričakujemo.

L'INCONNUE DE LA SEINE
Skrivnostni obraz reanimacijske
lutke Ančke

Zdravko Kvržič

L'INCONNUE DE LA SEINE

(Vir: svetovni splet)

Temeljni postopki oživljanja (TPO) so od svojega razvoja leta 1960 do današnjih dni rešili nešteto življenj. Pionirji TPO s kombiniranjem dihanja usta na usta ter s stiski prsnega koša so bili Američani, in sicer dva doktorja znanosti elektrotehnike William Bennett Kouwenhoven in Guy Knickerbocker ter torakalni kirurg dr. James Roderick Jude.

Leta 1960 je prav tako zaživela reanimacijska lutka Ančka, ki naj bi imela odlitek obraza, inspiriran po neznani mladi dami iz 19. stoletja, ki so jo utopljeno našli v reki Seni v Franciji. Njen obraz, znan tudi kot *L'Inconnue de la Seine*, še dandanes buri duhove. Tako kot ima zgodba svoje privržence, ima tudi skeptike. Z namenom, da bi poskušal razkriti ozadje zgodbe in ugotoviti, ali je resnična, sem izvedel raziskovanje, ki je temeljilo na podlagi pregleda pisnih virov, v pogovoru s strokovnjaki različnih poklicev – od knjižničarjev, arhivistov, zaposlenih v muzejih in galerijah ter z drugimi strokovnjaki. Tako sem tudi sam prišel do pomembnih ugotovitev in zaključkov.

Zgodba o neznani ženski iz Sene (*L'Inconnue de la Seine*) naj bi začela krožiti okrog leta 1880. Znana je tudi pod drugimi imeni, med njimi tudi kot »*La Belle Italienne*«, »*Ofelija iz Sene*« ter »*utopljena Mona Lisa iz Sene*«. Svoje uradno ime *L'Inconnue de la Seine* je dobila leta 1926 v katalogu o posmrtnih maskah. Zaradi dajanja umetnih vpihov med TPO je v svetu postala znana tudi kot »najbolj poljubljan obraz v zgodovini.« Obstaja nekaj verzij o njeni zgodbi, vendar je vsem skupno, da so iz reke Sene v Parizu izvlekli truplo neznanice utopljene mlade dame. Njene identitete jim ni uspelo odkriti. Patolog v mrtvašnici, ki jo je pregledal, pa je bil prevzet in očaran nad njeno lepoto. Po eni od različic je v želji, da bi ohranil večni spomin nanjo, dal narediti njeno posmrtno masko (*odlitek pokojnikovega obraza iz mavca*), po drugi pa jo je naredil sam. Posmrtno maske iz različnih materialov so ljudje izdelovali že v starodavnih časih vse do 20. stoletja. Skeptiki dvomijo o sami zgodbi, ker njen obraz naj ne bi bil videti kot obraz utopljene osebe ali pa na splošno obraz pokojne osebe. Strokovnjaki prav tako dvomijo, da bi tako kakovosten odlitek lahko bil izdelan na pokojni osebi. Prav tako v različnih arhivih niso našli nobenih podatkov o njej. Iz narodne knjižnice iz Helsinkov na Finskem (*Kansalliskirjasto*) so mi razložili, da je v svetu umetništva okrog 19. stoletja bila priljubljena tehnika litja imenovana »*odlitek življenja*«, pri kateri so naredili kalup neposredno okoli osebe ali živali. Model je lahko bil živ ali mrtev in to velja tudi za *L'Inconnue de la Seine*. Življenje je v izrazu preprosto pomenilo, da je bil

odlitek narejen neposredno iz modela. Veliko ljudi je v svojih domovih imelo masko, saj so odlitek obraza od *L'Inconnue de la Seine* množično proizvajali in prodajali tako v Franciji kot v tujini. S prodajo se je širila tudi njena zgodba. *L'Inconnue de la Seine* je bila med ljudmi popularna, nad njo so bili navdušeni boemi, pesniki in pisatelji. Prvi pisani književni vir o njej izvira iz leta 1900 v noveli angleškega pisatelja Richarda Le Galliena z naslovom *The Worshipper of the Image* (Častilec podobe). Avtor je novelo začel pisati že leta 1898. Novela govori o angleškem pesniku, ki se zaljubi v masko, kar na koncu privede do smrti njegove hčerke in samomora njegove žene. Poleg te novele so še drugi avtorji in pesniki pisali o njej. Po *L'Inconnue de la Seine* so naredili celo baletno različico zgodbe, o njej so posneli tudi dokumentarne filme.

O njeni identiteti so krožile različne različice in kot primer izpostavljam tri zgodbe. Prva je zgodba o dveh sestrah enojajčnih dvojčicah, ki sta se pred več kot stoletjem rodili v Liverpoolu. Ena od njiju naj bi se zapletla v afero z bogatim snubcem in pobegnila v Pariz, kjer je nikoli več niso videli. Veliko let pozneje je druga sestra obiskala Pariz in med sprehajanjem po ulici je bila šokirana, ko je videla masko utopljene *L'Inconnue de la Seine*, ki je visela pred delavnicami kiparjev. Takoj je prepoznala deklico kot svojo dolgo izgubljeno dvojčico, obsojeno ali blagoslovljeno, da ostane večno mlada, medtem ko se je njena sestra starala. Po drugi verziji je bila model in je umrla zaradi tuberkuloze leta 1875. Tretja zgodba pravi, da je neki neznani raziskovalec ugotovil, da je v času množične prodaje maske bila ne samo živa, temveč je bila hčerka proizvajalca mask iz Hamburga v Nemčiji. Poskušal sem ugotoviti, ali je katera od treh zgodb resnična, vendar nisem našel nobenih dokazov, ki bi bile v korist katerokoli zgodbi. Zanimiva je izmišljena zgodba izpred nekaj let umetnika iz Oxforda Johna Gota. Na svoji spletni strani je izdelal odlično detektivsko zgodbo in celo portret *L'Inconnue de la Seine*, ki naj bi dejansko bila madžarska igralka Ewa Lazlo, to naj bi umoril njen ljubimec Louis Argon. Njegovo zgodbo so predstavili na londonskem simpoziju »*Evropski dan ponovnega zagona srca*« in jo povezali z obrazom reanimacijske lutke Ančke. Ko je Goto za to izvedel, je bil neprijetno presenečen, ker ni verjel, da bi kdo njegovo zgodbo sprejel kot resnično. Mislil je, da bodo na zgodbo gledali kot postmoderni pogled in jo obravnavali kot izmišljeno. Tovrstna zgodba je samo dokaz, kako hitro se lahko razširijo neresnične informacije.

V Franciji ter tujini je za množično reprodukcijo maske in za njeno priljubljenost bil v veliki meri soodgovoren kipar *Michel Lorenzi*. Po izjavi ateljeja Lorenzi za francoski časopis *The Connexion* iz leta 2021 je bil najbližji kipar mrtvašnici ravno Michel Lorenzi, ki naj bi izdelal kalup obraza od *L'Inconnue de la Seine* in dal odlitek patologu. Kalup se je z njim vrnil v njegovo delavnico in odločil se je, da bo v okno ateljeja postavil

odlitek obraza mlade dame. V ateljeju Lorenzi še vedno hranijo kostonjevo rjav mavčni model posmrtno maske, ki naj bi izvirala iz 19. stoletja in po kateri naj bi Lorenzi reproduciral masko. Atelje Lorenzi pa še vedno proizvaja omenjeno masko. Zanimiva je izjava istega ateljeja za norveški časopis *Dagsavisen* iz leta 2022, v kateri so izjavili, da je Michel Lorenzi leta 1914 povedal, da se *L'Inconnue de la Seine* v resnici ni utopila, ampak je bila priljubljen model slikarjev in umetnikov. Njen odlitek obraza so naredili z namenom, da bi lahko bila na več mestih hkrati. To naj bi se zgodilo, še preden je Lorenzi leta 1871 odprl svoj atelje. Od ateljeja Lorenzi žal nisem dobil dodatnih odgovorov na vprašanja o *L'Inconnue de la Seine*.

Na podlagi njene fotografije sem poskušal ugotoviti, ali je v času nastanka maske bila mlada dama dejansko živa ali pokojna. Iz Centra za sodno medicino na Medicinski univerzi na Dunaju (*Zentrum für Gerichtsmedizin der Medizinischen Universität Wien*) so mi odgovorili, da samo na podlagi fotografije ni možno sklepati o njenem vzroku smrti. Identičen odgovor sem dobil iz Kanadskega združenja patologov (*Canadian Association of Pathologists*). Zanimalo me je, ali je možno na osnovi pričeske ugotoviti, v katerem obdobju je *L'Inconnue de la Seine* živel. Iz modnega muzeja *Chertsey* v Angliji sem dobil odgovor, da njena pričeska spominja na modo med letoma 1843 in 1856, vendar brez drugih podatkov, ki bi to potrdili, ne morejo o tem biti popolnoma prepričani. Iz francoskega policijskega arhiva v Parizu (*Les archives de la préfecture de Police*) so mi odgovorili, da o *L'Inconnue de la Seine* niso našli ničesar uporabnega zame. Iz Nacionalne knjižnice Francije (*Bibliothèque nationale de France*) so mi odgovorili, da v digitalizirani zbirki starih časopisov *Gallica* in *Retronews* o tem primeru niso našli nobenega članka v obdobju med 1880 in 1900. Če bi primer o *L'Inconnue de la Seine* bil odmeven, kot se omenja, bi vsekakor vsaj en novinar napisal članek o njej. Več uspeha sem imel z najdbo knjige z naslovom »*Cours de Dessin*« (Lekcija risanja), umetnikov Charlesa Bargauea in Jeana-Léona Gérôma. Knjiga je razdeljena na tri dele, vsebuje 197 litografskih plošč z natančnimi risbami po odlitkih, glavnih risb in moških modelov, razvrščenih po nekoliko napredni težavnostni stopnji. Knjiga je bila namenjena začetnikom, študentom umetnosti. Čeprav sem našel letnico knjige 1867, se tudi omenja podatek, da je knjiga izhajala med letoma 1866 in 1871. V prvem delu knjige z naslovom *Modeli po odlitkih* je identična risba glave mlade dame, ki je zaslovela pod imenom *L'Inconnue de la Seine*. V tej knjigi je omenjena kot mlada ženska (*Jeune femme*). Napisano je, da so v prvem delu najverjetneje risbe odlitkov delo študentov in prijateljev umetnika Gérôma, vendar ni zaveden podatek, kdo je naredil njen originalni odlitek. Letnice omenjene knjige so velikega pomena, kajti potrjujejo, da mlada dama ni mogla umreti od tuberkuloze leta 1875, prav tako ni mogla umreti od utopitve okrog 1880 ali pozneje. Nemogoče je, da bi bila videti enako kot v 1860. letih.

L'Inconnue de la Seine je pozneje postala še bolj znana. Njen obraz je z manjšimi spremembami postal obraz prve reanimacijske lutke Ančke. Razvili so jo norveški izdelovalec igrač Åsmund S. Lærdal ter avstrijsko-češki zdravnik Peter Safar in ameriški zdravnik James Elam. Proizvaja pa jo podjetje *Laerdal Medical*. Gospod Lærdal je pri znani kiparki Emmi Mathiasen naročil modeliranje obraza lutke po podobi *L'Inconnue de la Seine*. Ančka se je začela razvijati leta 1958, zaživela pa je leta 1960. Obstaja nekaj verzij, kako je gospod Lærdal prišel na idejo, da bi masko *L'Inconnue de la Seine* uporabil za Ančko. Izpostavljam dve, in sicer je po eni verziji želel ohraniti spomin na svojo utopljeno hčerko, kar ni res. Resnica je, da mu je uspelo pred utopitvijo rešiti dveletnega sina.

Reševalna lutka Ančka
(Vir: svetovni splet)

Druga pa pravi, da je želel ohraniti spomin na *L'Inconnue de la Seine*, kar tudi ne bo držalo. Iz podjetja *Laerdal Medical* so mi pojasnili, da je gospod Lærdal iskal privlačen obraz za prvo lutko, da se ljudje ne bi izogibali dajati lutki umetno dihanje. Iskal je vabljev in »prijazen« obraz in našel ga je v obrazni maski *L'Inconnue de la Seine*. Iz norveškega muzeja naravne in kulturne zgodovine Stavanger so mi sporočili, da je gospod Lærdal našel inspiracijo za obraz Ančke, ko je na obisku pri tašči in tasto videl na zidu masko *L'Inconnue de la Seine*. Odkar je podjetje *Laerdal Medical* začelo proizvajati lutko Ančko, so izdelali več kot šest milijonov lutk in domneva se, da je bilo s pomočjo lutke Ančke usposobljenih več kot 500 milijonov ljudi. Podjetje prodaja in distribuira lutke po

vsem svetu. Današnja lutka Ančka ima še vedno bolj ali manj enako tehnologijo kot prvotna. Nekaj prilagoditev je bilo narajenih zaradi skladnosti s smernicami o oživiljanju, saj so se skozi leta izboljševale in posodabljale. Prvotna Ančka je imela »pravilno« všite lase, medtem ko današnja Ančka ima umetno oblikovane lase. Tudi njena oblačila so se z leti nekoliko spremenila, a še vedno ima trenirko, kot jo je imela tudi prvotna. Danes obstaja veliko različic Ančke s celim telesom, različica s samim trupom, eno imajo z dodano elektroniko, imajo tudi več lutk dojenčkov in otrok. Večina različic ima zdaj programsko opremo, ki omogoča takojšnje povratne informacije med vadbo, pa tudi zbiranje podatkov o vadbi za statistiko. Imajo tudi raznolike lutke po spolu, starosti in narodnosti. Laerdal Medical ni edino podjetje, ki ponuja lutke za oživiljanje, ampak je podjetje z daleč največjim globalnim uspehom pri trženju lutke Ančke.

Za zaključek sem na podlagi pridobljenih dokazov nedvomno prepričan, da je celotna zgodba o utopljeni *L'Inconnue de la Seine* popolnoma romantizirana in izmišljena. Zgodbo so spodbujali zaradi različnih razlogov. Služila je kot inspiracija različnim umetnikom in književnikom. Na nekakšen način je postala sinonim za vse »*Les Misérables*« (nesrečnike) bodisi zaradi neuslišane ljubezni bodisi zaradi težkega življenja, kajti nekatere različice govorijo, da je mlada dama zaradi enega ali drugega omenjenega razloga storila samomor. Vsekakor so zgodbo spodbujali tudi zaradi dobičkonosnih razlogov. Kipar Michel Lorenzi ni naredil originalnega odlitka *L'Inconnue de la Seine*, ki se pojavlja v knjigi iz 1860. let. Prav tako se ne ve, ali je on bil kreator kostanjevega rjavega mavčnega modela *L'Inconnue de la Seine* ali pa je samo tržil model, ki bi lahko obstajal že pred odprtjem njegove trgovine. Ni znano, ali si je tudi on izmislil celotno zgodbo o *L'Inconnue de la Seine*. Sodeč po izjavi ateljeja Lorenzi iz leta 2021 je očitno priredil vsaj en del zgodbe, in sicer ta, da je v mrtvašnici izdelal odlitek obraza pokojne mlade dame. Ni nobenih dokazov, da je v času nastanka odlitka mlada dama bila pokojna. Še vedno ni znano, kdo je bil avtor originalnega odlitka ter kdaj je bil narejen. Mlada neznana dama je starejša od zgodbe o *L'Inconnue de la Seine*. Ključna oseba, ki je zagotovo imela več informacij o tem, je bil umetnik Jean-Léon Gérôme (1824–1904), vendar nisem našel podatkov, da je o tej temi dodatno pisal. Legendarna zgodba o *L'Inconnue de la Seine* bo še naprej imela svoje privržence, kajti ljudje v mnogih primerih bolj kot resnico imajo radi fiktivne romantične zgodbe. Identiteta mlade dame še naprej ostaja neznana. Če že v osnovi ni bila le plod domišljije nekega umetnika, si za časa življenja prav gotovo ni predstavljala, da bo postala izjemno znana. Niti, da bo njen obraz nekega dne postal pomemben za reševanje človeških življenj.

Viri in literatura:

The Drowned muse. [Online]. Dostopno na: https://books.google.si/books?id=1QBlCgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=the+drowned+muse&hl=sl&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=the%20drowned%20muse&f=false [10. julij, 2022].

How an Unknown Drowning Victim Became The Most Kissed Person in the World. [Online]. Dostopno na: <https://commonplacefacts.com/2022/05/21/how-a-drowning-victim-became-the-most-kissed-person-in-the-world/> [10. julij, 2022].

Resusci Anne and L'Inconnue: The Mona Lisa of the Seine. [Online]. Dostopno na: <https://www.bbc.com/news/magazine-24534069> [12. julij, 2022].

Journées du patrimoine: Meet the maker behind world's most kissed face. [Online]. Dostopno na: <https://www.connexion-france.com/article/People/Interviews/Atelier-Lorenzi-historic-moulding-studio-workshop-opens-doors-to-public-for-one-day-for-journées-du-patrimoine> [13. julij, 2022].

What Are Death Masks & Funerary Masks? [Online]. Dostopno na: <https://www.funeralguide.com/blog/death-masks> [15. julij, 2022].

Influence and authenticity of L'Inconnue de la Seine. [Online]. Dostopno na: <http://www.williamgaddis.org/recognitions/inconnue/> [20. julij, 2022].

Ophelia of the Seine [Online]. Dostopno na: <https://www.theguardian.com/world/2007/dec/01/france.art> [1. avgust, 2022].

How A Dead Girl in Paris Ended Up With The Most-Kissed Lips in History. [Online]. Dostopno na: <https://www.sciencealert.com/how-dead-girl-paris-ended-up-most-kissed-lips-in-history-l-inconnue-de-la-seine-resusci-anne-cpr-annie-death-mask> [1. avgust, 2022].

Here's the story behind the 'most kissed face' in the world. [Online]. Dostopno na: <https://theworld.org/stories/2013-10-21/heres-story-behind-most-kissed-face-world> [8. avgust, 2022].

Verdens mest kyssede ansikt. [Online]. Dostopno na: <https://www.dagsavisen.no/helg/reportasje/2022/06/17/verdens-mest-kyssede-ansikt/>

Resusci Anne. [Online]. Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Resusci_Anne [15. avgust, 2022].

Laerdal no dummy when it comes to CPR. [Online]. Dostopno na: <https://www.norwegianamerican.com/laerdal-no-dummy-when-it-comes-to-cpr/> [17. avgust, 2022].

The History of Resusci Annie. [Online]. Dostopno na: <https://www.lifesavertraining.co.uk/facts/the-history-of-resusci-annie/> [17. avgust, 2022].

Drawing Course. [Online]. Dostopno na: <https://archive.org/details/charlesbargue>

drawingcoursewiththecollaborationofjeanleongeromepdfdrive.com/mode/2up?view=theater&q=53 [17. avgust, 2022].

L'Inconnue de la Seine. [Online]. Dostopno na: <http://www.johngoto.org.uk/framer/9text.htm> [25. avgust, 2022].

Zdravstvena nega pacienta v psihiatriji

Patricija Valentina Raspotnik

Za strokovno področje zdravstvene nege je izšel novi učbenik z naslovom Zdravstvena nega pacienta v psihiatriji, katerega avtorici sta Elizabeta Pikovnik in Alojzija Fink, recenzentki pa dr. Jožica Peterka Novak in Barbara Sitar.

Učbenik Zdravstvena nega pacienta v psihiatriji vsebuje šestnajst poglavij, ki se navezujejo na spoštovanje in uveljavljanje pravic pacienta z duševno motnjo, klinično sliko in zdravstveno nego pacienta pri deliriju, demenci, motnjah razpoloženja, shizofreniji, stresnih motnjah, somatoformnih motnjah, anksioznih motnjah ter osebnostnih motnjah. Podrobneje je opisana zdravstvena nega pacienta pri nasilnem vedenju, samomorilni ogroženosti, pomanjkanju volje in hotenja, vsebinskih motnjah mišljenja (blodnje), motnjah zaznavanja (halucinacijah). Nazorno sta opisani lestvici za oceno nasilnega vedenja (BVC, OAS) in PAINAID lestvica za oceno bolečine pri pacientu z demenco.

Uporabno vrednost predstavljajo verbalne in neverbalne deeskalacijske tehnike komunikacije, katerih namen je umiriti pacienta, odpraviti jezo, napetost, agitacijo in pridobiti njegovo sodelovanje.

Predstavljeni so tudi posebni varovalni ukrepi na področju psihiatrije.

Učno gradivo je namenjeno dijakom srednjih zdravstvenih šol in zdravstvenim delavcem, ki se pri svojem delu srečujejo s pacienti z duševno motnjo. Zahtevne vsebine so predstavljene razumljivo, pregledno, sistematično in privlačno. Učno snov ponazarjajo in smiselno dopolnjujejo fotografije, ilustracije, tabele in zanimivi praktični primeri.

Učbenik Zdravstvena nega pacienta v psihiatriji sta avtorici napisali na podlagi večletnih strokovnih, praktičnih in pedagoških izkušenj ter ob upoštevanju sodobnih strokovnih znanj.

S simulacijami naproti zdravstvenim izzivom: SESAM 2022

Uroš Zafošnik, Nina Kastelic, Davorin Markovič

Od 15. do 17. junija 2022 je v Španiji (Sevilja) potekala mednarodna konferenca SESAM (Society for simulation in Evrope), letos pod geslom: Building simulation for health challenges. Gre za organizacijo, katere glavno poslanstvo je spodbujati in podpirati uporabo simulacij v zdravstvu za namene usposabljanja in raziskovanja. Pomembna aktivnost SESAM-a je tudi razvoj in uporaba simulacij v izobraževanju, raziskovanju in upravljanju kakovosti v zdravstvu.

SIM center ZD Ljubljana je že od 11. februarja 2015 član SESAM-a, kjer vsako leto v juniju sodelujemo na največji konferenci s področja simulacij. Na letošnji konferenci smo aktivno sodelovali s prispevkom: Evaluation of Commercially Available Virtual Reality Games for Teaching Adult Basic Life Support: State-of-the-art Review (Fijačko, Masterson Creber, Balič, Štiglic, Gosak, Skok, Klemenc Ketiš, Zafošnik, Greif). Svoje znanje in izkušnje smo delili z vidnimi strokovnjaki s področja simulacij, med katerimi bi omenili predvsem: Sigrun Qvindelnd - Government mandated simulation: possibilities and responsibilities; Demian Szyld - Transformative learning and support routines for everyday teams; Victoria Brazil - Faculty development for translational simulation. Konferenco smo zaključili z delovnim sestankom s predsednikom SESAM-a Markom Lazarovici, ki se je znova navduševal nad našim delom, saj smo še vedno redke primer simulacijskega centra na primarni ravni. Dogovorili smo se za nadaljnje

Davorin Markovič (koordinator, Simulacijski center, ZD Ljubljana), Nina Kastelic (inštruktorica, Simulacijski center, ZD Ljubljana), Uroš Zafošnik (vodja, Simulacijski center, ZD Ljubljana) (Fotografiji: SIM center, ZD Ljubljana)

Ana Pintar Bojc (prodaja IRROZ, Simulacijski center, ZD Ljubljana), Marc Lazarovici (predsednik SESAM), Uroš Zafošnik (vodja, Simulacijski center, ZD Ljubljana)

sodelovanje s SESAM-om na področju aktivne promocije simulacij na primarni ravni, pridobitev certifikata SESAM in organizacijo mednarodne konference SESAM v Ljubljani.

Delo v zdravstvu zahteva visoko raven teoretičnega znanja, ki mora biti podkrepljeno s praktičnim znanjem. To je še posebej pomembno, ko govorimo o vitalno ogroženih bolnikih, kjer smo lahko izpostavljeni visoki stopnji stresa, saj se s tovrstnimi bolniki ne srečujemo vsak dan. Število vitalno ogroženih pacientov v osnovnem zdravstvu je premajhno, da bi zdravstveni timi z njimi imeli dovolj izkušenj. Zato je zelo pomembno, da zdravstvene time nenehno izobražujemo, da dosežejo visoko stopnjo teoretičnega in praktičnega znanja, s tem pa tudi bolj zaupajo v svoje sposobnosti in zmanjšajo stres. Število napak v zdravstvu lahko zmanjšamo z ustreznim izobraževanjem osebja, ki vključuje uporabo simulacij v zdravstvu. Simulacija je kot metoda učenja s strani mnogih avtorjev večkrat prepoznana kot metoda usposabljanja, ki ponuja podobne možnosti učenja kot delo na terenu, spodbuja učenje timskega dela ter dodatno zmanjšuje pojav napak v praksi. Simulacija ponuja priložnost, da se naučimo spoprijeti se s človeškimi dejavniki v kritičnih situacijah.

V SIM centru ZD Ljubljana usposabljammo medicinske sestre, zdravnike, zdravstvene time, prehospitalne time, študente medicine, študente zdravstvene nege in klinične mentorje.

Naš cilj je izboljšati varnost in zadovoljstvo pacienta. Cilj je tudi zmanjšati tveganja pri obravnavi življenjsko ogrožajočih stanj. Glavni cilj SIM centra je izboljšati varnost pacientov in izboljšati klinične rezultate z uporabo simulacije v procesu usposabljanja in učenja. Vljudno vabljeni na usposabljanje v SIM centru ZD Ljubljana.

O B V E S T I L O

Če ne želite prejemati Utripa v papirni obliki, ker ga prebirate preko spletne strani Zbornice – Zveze, nam to sporočite na e-naslov:
clanarina@zbornica-zveza.si

Uredništvo

Zdravstveni tim in sodelovanje različnih strok in generacij

Metka Lipič Baligač,
Splošna bolnišnica Murska Sobota

Na Zdravstveni fakulteti v Ljubljani je potekalo zanimivo izobraževanje dr. Tatjane Rožič, in sicer kako se različne generacije, ki so prisotne na trgu dela, vključujejo v zdravstvene time in kako med seboj sodelujejo. Udeležili smo se jih zaposleni iz slovenskih zdravstvenih zavodov in zdravstvenih fakultet.

Dobri medosebni odnosi so pogoj za zadovoljstvo in uspeh tako v osebnem kot tudi v poklicnem življenju.

Ljudje, ki niso zmožni ustvariti zadovoljivih odnosov z drugimi, pogosto **doživijo tesnobo, depresijo, odtujenost in osamljenost**. Počutijo se manjvredne, nemočne in izolirane. Njihovi poskusi, da bi navezali in vzdrževali stike, se navadno končajo z neuspehom. Za dobre medosebne odnose na delovnem mestu je treba poznati sebe, poznati druge in spoštovati sodelavce.

Obdobja, ko so prepoznali skupne lastnosti pri posameznikih, so razvrstili v posamezne kategorije – generacije (Wey Smola in Sutton, 2022 v Kobi, 2020):

- generacija *veterani* – rojeni pred koncem 2. svetovne vojne;
- generacija *otroci blaginje – babyboom* v letih 1946–1965;
- generacija *X – izgubljena generacija* v letih 1966–1980;
- generacija *Y – milenijci, generacija JAZ* (1981, 86–1995, 2000)
- generacija *Z* (1995–2010) – i-generacija, tiha, generacija snežink)
- generacija *alfa* (2010–2024) – Glass generation ...

Generacija veterani je odraščala v času svetovne krize. Zelo so predani delu, cenijo red in jasna pravila ter priznavajo avtoriteto, ki temelji na statusu.

V komunikaciji jim je blizu vikanje. So potrpežljivi in želijo biti vključeni v družbeno dogajanje. Ponosni so na svoje dosežke v preteklosti in radi o tem govorijo.

Generacija otroci blaginje – babyboom so odraščali v času svetovnega razcveta – v obdobju nešteti priložnosti, kar je vplivalo na to, da so po naravi bolj optimistični. Radi delajo v timih, so bolj izobraženi kot veterani in imajo močno socialno zavedanje. Cenijo zdravje in dobro kondicijo, zato je to generacija, ki je vitalna tudi še pozno v zrelo dobo. Značilno zanje je, da priznavajo pozicijsko moč in v komunikaciji vikanje razumejo kot izraz spoštovanja.

Generacija X – izgubljena generacija Zanje je značilno, da je prva digitalno pismena. Upira se klasičnim pravilom, želi se dokazati in je orientirana na karierni razvoj ter zdravo razmerje med delom in prostim časom. Naklonjena je skupinskemu delu, sodelovanju na projektih, prevzema odgovornost, spoštuje povratne informacije in natančna navodila.

Močne vrednote so: družina, konjički, zahtevno delo, polno izzivov, življenje v prijaznem okolju.

Generacija Y – milenijci, generacija JAZ Generacija, ki se je »rodila s tehnologijo«. Ve, kdaj se z njo manipulira. Očitajo jim svojeglavost, egocentričnost, nepriznavanje »avtoritete«.

So neobremenjeni s stereotipi, starost in položaj nista pogoj za spoštovanje. To je tudi prva generacija, pri kateri se pojava uporaba »tikanja« na vseh ravneh, kar ne pomeni, da ne spoštujejo sogovornika.

V komunikaciji s starejšimi generacijami je bil to velikokrat kamen spotike ravno zaradi napačne percepcije. Imajo močno potrebo po informiranosti in vključenosti v procese odločanja.

Udobno življenje in več prostega časa imata prednost pred delom. Delajo za to, da zaslužijo za udobno življenje; to je njihova filozofija.

Generacija Z (1995–2010) – i-generacija, tiha, generacija snežink Popolna digitalna mladina – pravijo jim otroci Googla in tudi **tiha generacija**. Tehnologija jim je bila položena v zibelko. Zanje velja, da obvladajo PC, tablico, telefon in druge tehnološke pridobitve, še preden shodijo in spregovorijo. Zato je njihov pogled bolj **površinski**. Imajo manj izurjen spomin, hitro pozabijo.

Ker zavračajo tradicionalne šolske poti, si želijo hitrejši prehod v svet zaposlenih, mentorstva, povratnih informacij in dela na projektih. Izjemno cenijo **osebno moč** in zavračajo **pozicijsko**.

Njihove močne vrednote so: individualnost, unikatnost, edinstvenost, svoboda, neodvisnost in hitra osamosvojitve, kar je velika razlika od generacije Y.

Generacija alfa (2010–2024) – Glass generation ...

Generacija, ki je še najmanj raziskana, saj so bile te raziskave namenjene tržnim potrebam odločevalcev za nakupe. Je najmlajša generacija, a njihovo mnenje vpliva na družinske nakupe, zato so jo vzele raziskovalne ustanove pod drobnogled. Generacija, ki pa še ni na trgu dela.

Študija **Generacijske razlike na delovnem mestu** (Becton, Walker in Jones – Farmer, 2014), ki je zajela več kot 8000 zaposlenih, je pokazala, da vedenje na delovnem mestu **ni vedno skladno s prevladujočimi stereotipi o generacijskih razlikah**. Pokazala je, da generacija Y ima pogosto občutek, da zaposleni generacije X ne delijo z njimi pomembnih informacij, hkrati pa se jim zdi, da morajo biti pretirano vljudni z starejšimi generacijami. Največ komunikacijskih težav se kaže pri podajanju negativne povratne informacije starejšim generacijam. Tako se zaposleni generacije Y in X raje izognejo takemu pogovoru, kot pa bi prišli v konflikt s starejšimi sodelavci (Mehra in Nickerson, 2019 v Angelsky, Lampa in Pupaher, 2022).

Če se zavedamo razlik, jih lahko izkoristimo kot priložnost in vsi skupaj pripomoremo k dobremu delu in dobrim medosebnim odnosom v timih. Predvsem pa moramo upoštevati razlike tudi mi mentorji pri prenosu znanj, kompetenc in veščin na kolegice in kolege iz mlajših generacij. Glede na značilnosti posameznih generacij moramo izbrati pravi način mentoriranja, predvsem pa se zavedati, da veliko dobrega in koristnega lahko oni naučijo tudi nas.

Povzeto po programu izobraževanja *Zdravstveni timi: srečanje različnih generacij* z dr. Tatjano Rožič

NAGRADNA KRIŽANKA TOSAMA d. o. o.

Nagrajenke nagradne križanke Tosame d. o. o. avgustovske in septembrske številke Utripa so:

Doroteja Trdin, 3210 Slovenske Konjice

Jernej Progar, 8233 Mirna

Anika Božič, 5213 Kanal

Jožica Peterka Novak, 1290 Grosuplje

Tilen Šmigoc, 2285 Žg. Leskovec

Marica Parapot, 8000 Novo mesto

Geslo oz. pravilna rešitev nagradne križanke se glasi:

NARAVNA NEGA KOŽE.

Nagrade bomo izžrebanim poslali po pošti.

Izvajanje projekta

Usmerjena integrirana oskrba doma v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor

Maja Velkoska Šabić, Metka Levart, Aleksandra Jančič

2. oktobra 2019 so Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor, Dom Danice Vogrinec Maribor, Center za pomoč na domu Maribor ter lekarna Arnica montana kot konzorcij bili izbrani na javnem razpisu Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše za vzhodno kohezijsko regijo.

V okviru javnega razpisa se je zagotovil dostop do novih storitev, s katerimi se je krepila možnost, da starejši kljub morebitni oviranosti, bolezni ali krhkosti ostanejo čim dlje v domačem okolju oziroma izboljšajo ali čim dlje ohranijo psihofizične sposobnosti in s tem čim večjo sposobnost samooskrbe (Uradni list RS, št. 38/2019). Brezplačne storitve dolgotrajne oskrbe so upravičenci nad 65 let prejeli v občinah Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Hoče-Slivnica in Duplek. Junija leta 2020 so strokovne delavke na Vstopno informacijski točki (v nadaljevanju VIT) na Verstovškovi ulici 6 začele sprejemati vloge za uveljavljanje pravice do dolgotrajne oskrbe. Skupno število prejetih vlog je bilo 623.

Tim integrirane oskrbe so sestavljali:

- Enota za centralizirano pripravo zdravil (tehnik zdravstvene nege ter magister farmacije). Tehnik zdravstvene nege je izvajal naslednje storitve: aplikacija subkutanih injekcij,

priprava in nadzor nad jemanjem predpisane terapije. Magister farmacije je pregledal zdravila, ki jih je jemal uporabnik, koordiniral z izbranim osebnim zdravnikom ter pripravil kartico zdravil.

- Enota za nove storitve v skupnosti (bolničar-negovalec, tehnik zdravstvene nege, diplomirana medicinska sestra – koordinator integrirane oskrbe (v nadaljevanju KIO) ter upravno administrativni delavec. Bolničar-negovalec ter zdravstveni tehnik sta izvajala osnovna dnevna opravila ter intervencije v okviru kompetenc. KIO je koordiniral celoten tim integrirane oskrbe, opravljal prve in ponovne obiske pri uporabnikih, izdelal izvedbeni načrt, vodil evidenco čakajočih, sodeloval z izvajalci storitev ter koordinirali posameznih služb in ostalimi deležniki.
- Enota za ohranjanje in izboljšanje samostojnosti, krepitev avtonomije posameznika (diplomirani delovni terapevt, diplomirani fizioterapevt, diplomirani/univerzitetni socialni delavec, psiholog, klinični dietetik).
- Enota za krepitev tima družinske medicine (zdravnik družinske medicine, psiholog, diplomirani/univerzitetni socialni delavec, upravno administrativni delavec). Tim je izvajal projektne aktivnosti pri pacientih z napredovano kronično neozdravljivo boleznijo, sodeloval s timom integrirane oskrbe, izvajalci na sekundarni in terciarni ravni ter s strokovnimi delavci in sodelavci, ki izvajajo storitve v skupnosti oziroma instituciji.
- Enota za krepitev tima patronažne službe (diplomirana medicinska sestra). Patronažna medicinska se je vključevala v obravnavo pri upravičencih do integrirane oskrbe,

pri katerih je možnost nastanka razjede zaradi pritiska ter pri vseh upravičencih, ki so inkontinentni. Pri upravičencih je izvedla oceno ogroženosti za nastanek razjede zaradi pritiska in oceno kože ter oceno kronične rane.

- Za strokovno vodenje in organizacijo projekta je bil zadolžen strokovni vodja projekta.
- VIT je bila povsem neodvisna enota in ločena od izvajalcev dolgotrajne oskrbe. Strokovne delavke (diplomirana medicinska sestra, diplomirana/univerzitetna socialna delavka ter diplomirana delovna terapevtka) so s pomočjo ocenjevalnega orodja izvajale oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe ter vsem zainteresiranim podale informacije o vseh obstoječih in novih storitvah dolgotrajne oskrbe (Uradni list RS, št. 38/2019). Vzpostavitev VIT je omogočil povsem neodvisno in samostojno delovanje, ločeno od izvajalcev dolgotrajne oskrbe. Uporaba enotnega ocenjevalnega orodja je zagotovila enakopravnost pri oceni upravičenosti do storitev dolgotrajne oskrbe.

Za vključitev v projekt je vlagatelj oddal vlogo v pisni ali elektronski obliki, in sicer zainteresirani posamezniki oziroma osebe, starejše od 65 let, ki so zaradi bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti pri zadovoljevanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil, potrebovale pomoč druge osebe ali skrbnika osebe, zainteresirani posamezniki oziroma osebe, starejši od 65 let, ki so pri sebi zaznali pešanje telesnih, funkcionalnih oziroma kognitivnih sposobnosti. Ob soglasju posameznika so lahko vlogo za oceno upravičenosti podali tudi: izbrani osebni zdravnik ali drugi lečeči zdravnik, pristojna patronažna medicinska sestra, koordinator odpusta iz bolnišnice, strokovni delavec pristojnega centra za socialno delo ali druga od vlagatelja pooblaščen oseba. Na podlagi vloge za oceno upravičenosti je strokovni delavec na VIT v roku petih delovnih dni po predhodnem dogovoru z vlagateljem, opravil oceno upravičenosti. Za oceno upravičenosti se je uporabljala Ocenjevalna lestvica za oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe (OLDO). OLDO vključuje oceno ohranjenih zmožnosti gibanja, kognitivnih in komunikacijskih sposobnosti, vedenja in duševnega zdravja, sposobnosti samooskrbe, sposobnosti spoprijemanja z boleznijo in z zdravljenjem povezanih zahtev in obremenitev, poteka vsakdanjega življenja in stikov, sposobnosti aktivnosti zunaj okolja, kjer oseba biva, in sposobnosti opravljanja gospodinj-skih opravil. Ob uporabi OLDO je ocenjevalec uporabljal tudi

dodatne validirane teste za oceno kognitivnih sposobnosti, Kratek preizkus spoznavnih sposobnosti (KPSS) in Test risanja ure (TRU). V sklopu ocenjevanja se je izvedla tudi ocena tveganja za padce in Edmontonska lestvica krhkosti.

Ocena upravičenosti do dolgotrajne oskrbe je temeljila na oeni ohranjenih sposobnosti samooskrbe vlagatelja. Sposobnost samooskrbe (oz. samostojnost) se je ocenjevala v okviru osmih modulov, ki predstavljajo vidike vsakodnevnega življenja. Oseba je samostojna, kadar lahko dejanje oziroma aktivnost izvede sama oziroma kadar lahko dejavnost izvede samostojno z uporabno pripomočkov. Da oseba določene aktivnosti ne zmore izvesti samostojno, se oceni, ko je za izvedbo aktivnosti potrebna pomoč druge osebe. Za pomoč druge osebe se štejejo vse potrebne aktivnosti druge osebe, ki jih ocenjevana oseba potrebuje, da lahko izvede določeno aktivnost.

Ocena upravičenosti je potekala na domu vlagatelja, v obliki polstrukturiranega intervjuja. Pogovor je praviloma potekal z vlagateljem, kadar pa zaradi morebitnih zdravstvenih razlogov ali kognitivnega upada to ni bilo možno, so bile ocenjevalcu v veliko pomoč informacije svojcev, zakonitih zastopnikov oz. za vlagatelja pomembne osebe ter medicinska in zdravstveno-negovalna dokumentacija. Skozi pogovor je ocenjevalec opazoval funkcioniranje vlagatelja v domačem okolju in izvajanje različnih dnevnih aktivnosti. Podlaga za ocenjevanje so bile prav tako lastne strokovne ugotovitve ocenjevalca glede ohranjenih sposobnosti ter stopnje samostojnosti vlagatelja.

Če je bila oseba upravičena do integrirane oskrbe oziroma novih storitev, je strokovni delavec VIT pripravil poročilo o oceni upravičenosti s kategorijo in predlogom priporočenih storitev ter o tem informiral KIO. Vlogi je moralo biti priloženo soglasje in seznanitev za vključitev v projektne aktivnosti (Bevanda, et al., 2019).

KIO je nato opravil prvi obisk pri osebi, upravičeni do novih storitev in izdelal osebni izvedbeni načrt v roku petih delovnih dni od prejema obvestila o upravičenosti s strani strokovnega delavca vstopno informacijske točke (Uradni list RS, št. 38/2019). Osebni načrt sta podpisala KIO in upravičenec ter potrdila njegovo veljavnost. Tako je osebni načrt postal podlaga za izvajanje storitev integrirane oskrbe (Nagode, et al., 2021). Osebni načrt je vseboval naslednje informacije: osebni in kontaktni podatki o upravičencu in njegovem zakonitem zastopniku ali izvajalcu neformalne oskrbe, življenjske razmere upravičenca, kratkoročni in dolgoročni cilji, morebiti dodatne

predloge strokovnih ciljev in ukrepov, povezava oziroma vključitev drugih služb/ izvajalcev oziroma zelena vključitev organiziranih prostovoljcev, izvedbeni načrt (po posameznem cilju zapisana njegova izvedba z opisom in šifro storitve, izvajalcem, termini izvajanja ter datumom začetka in konca izvajanja storitev z morebitnimi posebnostmi pri izvajanju), način, kako se vključujejo druge službe s področja zdravstva in socialnega varstva, prostovoljcev ali izvajalcev neformalne oskrbe, obseg števila ur neformalne oskrbe ter pri čem izvajalec neformalne oskrbe pomaga; ter dodatne morebitne pripombe pomembne za obravnavo v integrirani oskrbi (Nagode, et al., 2021).

Oseba, upravičena do novih storitev, se je vključila v storitve v okviru kadrovskih možnosti. V primeru, ko vključitev ni bila možna, je KIO vodil evidenco časa od obiska do začetka izvajanja storitve (Uradni list RS, št. 38/2019). Od kategorije upravičenosti je bilo odvisno, koliko ur posameznih storitev bo upravičenec deležen. Upravičenci so bili deležni novih storitev v skupnosti, storitev za ohranjanje samostojnosti ter storitev v zvezi z zdravili.

KIO je opravljal tudi ponovne redne obiske pri uporabnikih, katerih namen je bil ocena stanja in revizija osebnega načrta. Frekvenca ponovnih rednih obiskov je bila odvisna od kategorije upravičenosti. V primeru večjega poslabšanja zdravstvenega stanja ali spremembe stanja uporabnika je KIO opravljal ponovne izredne obiske (Uradni list RS, št. 38/2019).

V času trajanja projekta je bilo opravljenih 328 prvih obiskov KIO. V izvajanje storitev je bilo vključenih 311 uporabnikov. Storitve za ohranjanje samostojnosti je prejelo 237 uporabnikov, 173 uporabnikov je bilo deležnih storitev centralizirane priprave zdravil, 172 uporabnikov pa novih storitev v skupnosti.

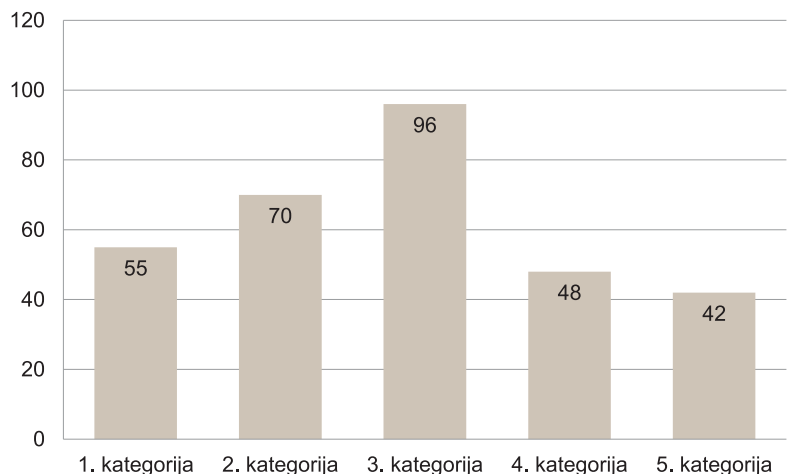
Od 1. 7. 2020 do 30. 6. 2022 je tim integrirane oskrbe skupno opravil 32.527 obiskov in 80.042 storitev. Izvajanje projektnih aktivnosti je zaznamoval tudi čas epidemije covid-19, ki je zahteval veliko prilagajanja in sodelovanja vseh zaposlenih. Testirali smo tudi e-oskrbo in e-zdravje. Storitve e-oskrba omogoča aktivno, neodvisno ter varno bivanje v domačem

okolju ter zagotavlja 24-urno povezavo s centrom za pomoč na daljavo in takojšnji klic na pomoč s pritiskom na gumb na obesku ali na varovalni enoti v primeru padca ali slabosti. Storitve je uporabljalo 89 uporabnikov, izvedenih je bilo 660 intervencij. Za šest uporabnikov je klicni center kontaktiral 112. S svojci uporabnikov so kontaktirali 138-krat. Storitve e-zdravje je telemedicinska storitev, ki omogoča stalno spremljanje in merjenje vitalnih funkcij ter drugih parametrov na daljavo. Vključeni so bili trije uporabniki. Storitve e-oskrbe so uporabnikom omogočile občutek varnosti in pomoč, ko so jo potrebovali. Še večje zadovoljstvo pa so izrazili neformalni oskrbovalci. Uporaba e-oskrbe kaže predvsem psihosocialne učinke, in sicer pozitivne: večji občutek varnosti, pomirjenosti, gotovosti, sproščenosti in splošno boljše počutje (Nagode, et al., 2021). Uporabniki storitev e-zdravja so opravili veliko število meritev vitalnih funkcij in drugih parametrov ter se posvetovali s projektnim zdravnikom. Ob upoštevanju pravil komuniciranja in določenih omejitev je telemedicinska oblika svetovanja in zdravljenja lahko klinično strokovna, varna, enostavna, dostopna in pomeni prihranek časa in stroškov. Telemedicinske storitve lahko pripomorejo k boljšemu življenju prebivalstva, zato je njihova vloga pri obravnavi uporabnikov v prihodnosti nepogrešljiva (Verdnik Tajki, 2021).

Kot najbolj pogosto izvedena, potrebna in zaželeno storitev je bila fizioterapevtska obravnava. Pomembna je bila čim hitrejša vključitev uporabnikov po možganski kapi, poškodbah in zlomih.

Osrednjo/najpomembnejšo vlogo je imel KIO, ki je koordiniral, organiziral in usklajeval celotni tim integrirane oskrbe.

Število uporabnikov po kategorijah

Ta je ključen in povezovalen člen pri vzpostavljanju in delovanju sistema dolgotrajne oskrbe (Ramovš, 2020). Povezovanje služb s pomočjo KIO je še posebej pomembno, ko želimo krepiti oskrbo na domu. Uporabnik storitev je namreč stičišče vseh služb, zato je usklajeno delovanje ključnih akterjev v tem primeru še toliko bolj pomembno (Nagode et al., 2021). KIO potrebuje znanja tako iz zdravstvenega kot socialnovarstvenega sistema, oba mora dobro poznati, saj le tako lahko opravlja svojo vlogo celostno in povezujoče. Skrbi za ohranjanje središčne vloge uporabnika tako pri načrtovanju kot tudi izvajanju osebnega načrta (Nagode, et al., 2021).

Niz storitev dolgotrajne oskrbe, ki so bile geografsko in časovno dostopne, so uporabnikom omogočile, da so kljub oviranosti, invalidnosti ali krhkosti ostali v domačem okolju. Raziskave tudi kažejo, da je želja starejših, da ostanejo v domačem okolju in prejema storitve dolgotrajne oskrbe, ki jih potrebujejo. Pogosto je namreč že geografska nedostopnost dejavnik, ki ustvarja velike neenakosti v dostopnosti storitev formalne dolgotrajne oskrbe (Donnelly, et al., 2016).

Za neformalne oskrbovalce je bila občasna pomoč pri negi in oskrbi uporabnika izjemnega pomena, saj so takrat lahko imeli čas zase in nujne opravke. Organizirana/formalna oskrba na domu in v skupnosti je priložnost za razbremenjevanje neformalnih oskrbovalcev bodisi kot razbremenitev določenih opravil bodisi v smislu podpore in učenja, kako zagotavljati oskrbo (Nagode, et al., 2021).

V okviru projekta smo razvili mobilno aplikacijo za evidenciranje storitev patronažne zdravstvene nege ter elektronsko spremljanje rane, izdali katalog informacij o pravicah in ugodnostih starejših, nabavili tri službena vozila, publikacijo Negovalne diagnoze: Definicije in klasifikacija, 2018–2020 ter informacijsko-komunikacijsko tehnologijo.

V času izvajanja projektnih aktivnosti so se izvajalci in uporabniki srečali s številnimi težavami in ovirami. Projektne aktivnosti so se razvijale, spreminjale, dopolnjevale in nadgrajevale. S celostnim pristopom in integrirano obravnavo so zaposleni uporabnikom omogočili, da so kljub odvisnosti v osnovnih in podpornih dnevni opravilih ostali v domačem okolju, kjer so se počutili varno in sprejeto.

Za čim večjo geografsko, kadrovsko in finančno učinkovitost sistema dolgotrajne oskrbe bi bilo smiselno razmisliti o posodobitvi in nadgraditvi obstoječega sistema patronažnega varstva z umestitvijo tima dolgotrajne oskrbe.

Želimo si, da bodo pridobljene izkušnje, znanje in rezultati v pomoč snovalcem pri dopolnitvi/preoblikovanju Zakona o dolgotrajni oskrbi (ki se pripravlja že 20 let) in da bo le-ta čim prej zaživel v praksi. Urejenost sistema dolgotrajne oskrbe je namreč pokazatelj socialne in družbene odgovornosti države do starejših. Je odgovornost države, lokalne skupnosti in slehernega posameznika. Naj bo citat dr. Ramovša povod za razmislek in jasno zahtevo družbe za ureditev sistema dolgotrajne oskrbe: »Kdor na kakršen koli način in iz katerega koli vzroka maje temeljno dolžnost vsakega človeka in skupnosti, da oskrbuje bolne, onemogle in pomoči potrebne, ne spodkopava samo sistema dolgotrajne oskrbe, ampak z njim celotno človeško zmožnost za sožitje, sodelovanje in komuniciranje.«

Literatura:

Bevanda, M., Bolčević, S., Fabjan, S., Gjura, A., Kobal Straus, K., Počič, M., Praček, J., Rajer, C., Šiplič Horvat, V. & Tóvornik, N., 2019. *Priročnik za uporabo ocenjevalne lestvice za oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe*. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.

Donnelly, S., O'Brien, M., Begley, E. & Brennan, J., 2016. *I'd prefer to stay at home but I don't have a choice: Meeting Older People's Preference for Care: Policy, but what about practice?*. University College Dublin. School of Social Policy, Social Work and Social Justice. Available at: https://www.researchgate.net/profile/Sarah-Donnelly-2/publication/304114600_I'd_prefer_to_stay_at_home_but_I_don't_have_a_choice_Meeting_Older_People's_Preference_for_Care_Policy_but_what_about_practice/links/5767f2d208ae421c448de231/Id-prefer-to-stay-at-home-but-I-dont-have-a-choice-Meeting-Older-Peoples-Preference-for-Care-Policy-but-what-about-practice.pdf [17.8.2022].

Žarni razpis za izbor operacij »Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše, 2019. Uradni list Republike Slovenije št. 38.

Nagode, M., 2021. *Dolgotrajna oskrba – izzivi in priložnost za boljši jutri. Evalvacija pilotnih projektov s področja dolgotrajne oskrbe*. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje, pp. 17–50.

Ramovš, J., 2020. *Konzorcij 17 – projekt integrirane dolgotrajne oskrbe v slovenskih občinah. Kakovostna starost*, 23(4), pp. 82–86.

Verdnik Tajki A., Vrtič, T. & Dinevski, D., 2021. *Telemedicinske storitve v družinski medicini*. *Informatica Medica Slovenica*, 26(1–2), pp. 32–38.

GLOBAL PATIENT SAFETY ACTION PLAN 2021–2030

Towards eliminating avoidable harm in health care

<https://www.who.int/publications/i/item/9789240032705>

Več informacij je dostopnih na:

Varnost pacientov

Tadeja Drenovec

Ob mednarodnem dnevu varnosti pacientov, ki ga obeležujemo 17. septembra, je potrebno izpostaviti, da mora biti vsak pacient deležen strokovne, varne in spoštljive oskrbe, kadar koli in povsod. Kakovostna in varna zdravstvena oskrba je tista, ki dosledno dosega izide zdravljenja, primerljive s standardi in najboljšimi praksami.

Temelji na načelih uspešnosti, varnosti, pravočasnosti, kontinuitete, učinkovitosti, enakopravnosti in osredotočenja na pacienta.

To si je zadala tudi Svetovna zdravstvena organizacija, ki je v letu 2021 izdala publikacijo z naslovom Globalni akcijski načrt za varnost pacientov od leta 2021 do leta 2030.

GLAVNI CILJI VARNOSTI PACIENTOV SO:

Vir:

Patient safety goals: https://www.google.com/search?q=global+patient+safety+goals&client=firefox-b-d&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjOgMPUpav6AhVqlosKHQhWCCQQ_AUoAXoECAEQAw&biw=2560&bih=927&dpr=1#imgrc=aYly-HBQ2QHzKM

Najprej sem stopila v stik z babico

Tea Bevk

Na Nizozemskem se približno četrtnina otrok rodi na domu, babice pa so pri obravnavi nosečnic, porodnic in novopečenih mam samostojne. Dobila sem priložnost, da sem lahko skozi oči Slovenke in njenih porodnih izkušenj pokukala v sistem nizozemske perinatalne obravnave.

Vendar kako to doživlja nekdo, ki je odrasel v drugačnem okolju ...

Moja sogovornica je Alenka Prezelj, Slovenka, ki že 17 let živi na Nizozemskem. Skozi dve povsem različni nosečnosti in porodni izkušnji je spoznala nizozemski sistem babiške in ginekološke obravnave na Nizozemskem. Izkušnji je za intervju rada delila z menoj.

Ugotovila si, da si noseča in potem ...

Naj na začetku povem, da sem rodila dvakrat in sta bili to dve različni izkušnji. Ko sem izvedela, da sem noseča, sem najprej stopila v stik z babico. Na Nizozemskem imajo babice svoje ambulante in delujejo samostojno. Ambulanto imajo lahko na domu ali pa v posebnih centrih. Vse rutinske preglede in ultrazvoke torej opravi tvoja izbrana babica, ki je potem s tabo tudi pri porodu, po porodu pa opravi še pregled oz. pogovor na domu.

V primeru, da nosečnost poteka brez težav, tako kot je pri meni druga, ženska v celotnem procesu od nosečnosti do poroda in poporodnega obdobja sploh ne pride v stik z ginekologom. V primeru odstopanj od normalnega poteka nosečnosti pa babica nosečnico preusmeri na ginekološki oddelek v bolnišnici in nosečnico v obravnavo prevzame ginekolog.

Kako si doživljala babiško obravnavo nosečnosti?

Na začetku mi je bilo to kar malo čudno, vendar sem o babištvu veliko prebrala, tako da me babiški pregledi niso motili, ordinacija mi je bila prijetna in vedno je bilo dovolj časa za pogovor in vprašanja. Babica se mi je zdela dostopna, če sem imela dodatna vprašanja, sem jo lahko vedno poklicala po telefonu, vse sem jo lahko vprašala in imela sem občutek, da sem pri nekom, ki ve, za kaj gre.

Kakšne možnosti ima porodnica, ko se začne porod?

Ko pride čas poroda, ima ženska na razpolago več možnosti. Lahko rodi doma z izbrano babico, lahko rodi v porodnišnici tudi z izbrano babico, če pa si ženska želi roditi z epiduralno anestezijo, jo v obravnavo prevzame bolnišnična ekipa z bolnišnično babico in ginekologom. Tudi v primeru, ko se pri porodu začne zapletati, te v oskrbo prevzame bolnišnična ekipa.

Tvoja izbrana babica sodeluje tudi z drugimi babicami. Če se ti porod začne, ko tvoja babica ni dežurna, je pri porodu s tabo katera izmed tistih, s katerimi je povezana. Te babice načeloma ne spoznaš v času nosečnosti. Pri meni je bila recimo pri prvem porodu babica, ki je v času nosečnosti nisem videla niti enkrat, je pa bila del ekipe, s katero je sodelovala moja izbrana babica. Ko sem se odločila za epiduralno analgezijo me je prevzela bolnišnična ekipa in njihova babica.

V primeru, da porod prevzame zdravnik, imaš po porodu poleg pregleda, ki ga opravi izbrana babica, še kontrolni pregled pri ginekologu, ki je vodil porod. Tega sem imela jaz po prvem porodu.

In potem je tudi pri tebi prišel čas poroda ...

Jaz sem že od začetka vedela, da želim roditi na porodnem oddelku, nisem si predstavljala, da bi rojevala doma. Morda je to izviralo iz moje kulture, vzgoje, saj je večina žensk Nizozemk, ki jih poznam, rodilo doma. Jaz pa bi se tudi sedaj, po dveh porodih, odločila, da rodim v porodnišnici. Verjetno, ker imam občutek, da imaš v porodnišnici vse, kar potrebuješ, tudi če gre kaj narobe, na razpolago imaš namreč dodaten kader.

Ker sem torej vedela, da si želim roditi na porodnem oddelku, sem si pravočasno uredila ustrezno dodatno zavarovanje. Pri nas je to urejeno tako, da če je iz medicinskega razloga nujno, da se porod odvija v porodnišnici, so vsi stroški plačani iz zavarovanja, v primeru, da je vse normalno in se nosečnica vseeno odloči, da želi roditi v porodnišnici, pa je potrebno doplačilo oz. se lahko (delno) plača iz dodatnega zavarovanja.

Bi morda na kratko opisala svoji porodni izkušnji?

Prvi in drugi porod sta se pri meni precej razlikovala. Pri obeh sem bila 3 dni čez termin, vendar so prvega sprožili, drugi pa se je začel naravno.

Po tem, ko so mi prvi porod sprožili, sem si zaželela epiduralno analgezijo, tako da je spremljanje poroda prevzela bolnišnična ekipa z ginekologinjo in bolnišnično babico. Ker se je porod začel zapletati, so otroku ves čas spremljali srčni utrip, česar pri drugem porodu, ki je potekal brez težav, niso. Zaradi zapletov sem morala po porodu ostati v porodnišnici še tri dni, med tem ko sem pri drugem porodu po nekaj urah odšla domov.

Drugi porod pa je bil idealen. Začeli so se mi popadki, poklicala sem izbrano babico, ki me je prišla pogledat na dom. Ko sem bila dovolj odprta smo se odpravili v porodnišnico. Tam sem bila v sobi sama z možem in babico, ki je vsake toliko časa odšla na kavo, drugače pa je bila tam samo zame. Lahko sem se gibala po prodni sobi, lahko sem se namakala v banji, imela sem svojo kopalnico, lahko sem jedla, poslušala sem glasbo, nisem imela epiduralne in ničesar drugega proti bolečinam. Ko je babica ocenila, da gre porod h koncu, je v porodnišnico poklicala »kraamzorg«, ki je pregledala otroka in potem skupaj z nami odšla domov. Domov smo odšli po dveh do treh urah. Babica pa je domov odšla prej. Z njo sem imela nato stik še enkrat po porodu, ko me je obiskala na domu zaradi zaključne kontrole oz. pogovora, kot je to v navadi.

»Kraamzorg«, kdo je to?

To je oseba, ki nudi poporodno nego na domu. Ta vključuje zdravstveno nego mame in novorojenčka ter skrb za gospodinjstvo. Meni je pregledovala šive, mi pomagala pri osebni higieni, tehtala je novorojenčka, pregledala, kako se celi popek ... Poleg tega pomaga pri dojenju, uči nego novorojenčka, nudi varstvo starejših otrok in opravlja gospodinjstva opravila, kot so kuhanje, pranje, čiščenje stanovanja.

Za konec bi dodala še: za dobro delo je potrebno biti odprt ter pogumno širiti obzorja!

*društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov
Novo mesto*

RAZPIS ZA PODELITEV SREBRNEGA ZNAKA ZA LETO 2022

Upravni odbor Društva MSBZT Novo mesto na podlagi Pravilnika o priznanjih društva objavlja
RAZPIS ZA PODELITEV SREBRNEGA ZNAKA za leto 2022.

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka:

- članstvo v DMSBZT Novo mesto 10 let in več,
- dolgoletno aktivno delovanje v društvu in sodelovanje pri ohranjanju in razvijanju kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov ter skrbi za kulturno, stanovsko, izobraževalno, raziskovalno, socialno in športno delovanje članov društva,
- uspešno poklicno delo na področju zdravstvene in babiške nege in prispevek k večji prepoznavnosti in kakovosti dela v zdravstveni in babiški negi,
- prispevek k humanizaciji odnosov med uporabniki in člani negovalnega ter zdravstvenega tima,
- skrb za višjo raven znanja in prispevek k promociji zdravja v strokovni in laični javnosti,
- delo v humanitarnih organizacijah in ostalih društvih.

Kandidate za priznanje lahko predlagajo člani, delovna telesa in organi društva. Podeljenih bo največ pet priznanj.

Pisne predloge z življenjepisom in utemeljitvijo pošljite najkasneje do 25. novembra 2022 na naslov:

Marta Blažič, Komisija za priznanja, Rozmanova 10, 8000 Novo mesto ali na elektronski naslov marta.blazic8a@gmail.com

Komisija bo upoštevala le pravočasno prispеле predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem.

Predsednica Društva MSBZT Novo mesto:
mag. Jožica Rešetič

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJA SREBRNI ZNAK IN NASLOVA ČASTNI ČLAN DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV GORENJSKE

V skladu z 41. členom Statuta DMSBZT Gorenjske in Pravilnikom o priznanjih DMSBZT Gorenjske objavljamo razpis za podelitev priznanj srebrni znak DMSBZT Gorenjske za leto 2022 in razpis za naslov častni član društva.

Priznanje DMSBZT Gorenjske lahko prejme članica oz. član društva v zdravstveni, izobraževalni ali socialnovarstveni ustanovi, ki ustreza kriterijem:

- neprekinjeno članstvo v društvu 10 let ali več,
- uspešno večletno poklicno delo na področju zdravstvene in babiške nege ter oskrbe,
- prispevek k večji prepoznavnosti in kakovosti dela v zdravstveni in babiški negi,
- prispevek k znanstvenoraziskovalnemu delu,
- dolgoletno aktivno delovanje v društvu, Zbornici – Zvezi,
- skrb za ohranjanje in razvijanje kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov,
- skrb za višjo raven znanja v strokovni in laični javnosti.

Kriterij za podelitev naslova častni član oz. članica društva se podeli članu oz. članici:

- za 30- ali večletno obdobje dela na področju zdravstvene ali babiške nege ter oskrbe s članstvom v društvu,
- za pomemben prispevek k uspešnemu delu društva (delo v organih društva, v organih Zbornice – Zveze, vodenje strokovnih sekcij),
- za priznane dosežke na področju zdravstvene ali babiške nege ter oskrbe,
- za prispevek k utrjevanju človekovih in pacientovih pravic,
- za prispevek k avtonomiji strokovnega dela,
- za promocijo stroke v strokovni ali splošni javnosti,
- za krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v slovenskem in mednarodnem prostoru (izvedba predavanj, publicistično delo).

Predlagatelji naj pisne predloge posredujejo na priloženih prilogah Pravilnika o priznanjih DMSBZT Gorenjske. Kriteriji za priznanje srebrni znak in naslov častni član/članica društva so natančno opisani v Pravilniku o priznanjih DMSBZT Gorenjske.

Predloge za priznanje srebrni znak in častni član/članica društva naj predlagatelji na priloženih prilogah Pravilnika o priznanjih DMSBZT Gorenjske posredujejo na sedež društva: Bleiweisova cesta 20, 4000 Kranj, s pripisom **KOMISIJA ZA PRIZNANJA – NE ODPIRAJ**, najkasneje do sobote, **29. oktobra 2022**.

Pravilnik o priznanjih DMSBZT in priloge so objavljeni na spletni strani društva: www.dmsbzt-gorenjske.si

Podeljena bodo štiri priznanja srebrni znak in naziv častnega člana društva.

Podelitev priznanj bo na svečani slovesnosti 3. 12. 2022 ob 17.30 v Festivalni dvorani Bled.

Društvo
medicinskih
sester, babic in
zdravstvenih
tehnikov
Gorenjske

Strokovno srečanje društva z naslovom Izzivi na poti donorstva in občni zbor društva

Zala Marn

Strokovno srečanje DMSBZT Gorenjske je tudi tokrat potekalo na Bledu v hotelu Astoria. Dan nam je postregel s sončnim vremenom, zato smo se še z večjim veseljem podali na Bled. Tokratno strokovno srečanje je imelo naslov Izzivi na poti donorstva. Gostili smo namreč strokovnjake iz Slovenija-transplanta. Dopoldne smo raziskali zgodovinsko ozadje Slovenija-transplata, ki je marsikomu premalo poznano.

Prim. Danica Avsec, dr. med., spec. anesteziologije in reanimatologije, namestnica direktorja Slovenija-transplanta, nam je orisala zgodovino donorstva v Sloveniji in omenila nekaj pomembnih mejnikov. Omeniti velja ustanovitev Zavoda Slovenija-transplant, ustanovljen je bil leta 2002. Donorska dejavnost je del zdravstvenega sistema, zdravljenje pa je dostopno vsem, ki imajo osnovno zdravstveno zavarovanje. Treba se je zavedati, da brez darovanja in pridobivanja organov ni presaditev oz. transplantacij. Organizacijski okvir zajema tako nacionalni, bolnišnični kot tudi mednarodni vidik. Nacionalni vidik nam je predstavila predvsem skozi delovanje in povezovanje zavoda kot takega z vsemi deležniki (ZZZS, usposobljen kader znotraj zavoda ipd.). Bolnišnični vidik predstavljajo vsi kadri in akterji na bolnišnični ravni. Slovenija-transplant zagotavlja kader, ki je v stalni pripravljenosti vse dni v tednu, 24 ur na dan. Mednarodni vidik predstavlja sodelovanje z organizacijami, kot je Eurotransplant, WHO ter druga mednarodna in strokovna združenja za transplantacijo,

Strokovno srečanje
(Fotografije: arhiv društva)

koordinacijo in intenzivno medicino. Sam program temelji na izjemni kakovosti tako dela kot tudi organov. Sicer se zavod predstavlja in promovira v lokalnih medijih, radijskih in televizijskih programih. Kot zanimivost: največkrat presajeni organi so ledvice, srce in jetra. Pohvalijo pa se lahko s prvo uspešno presaditvijo pljuč pacienta po okužbi s SARS-CoV-2.

Naslednji predavatelj Jošt Janša, dr. med., specializant urologije, nam je praktično orisal eksplantacijo in transplantacijo ledvice. Celoten postopek se začne s klicem transplantacijskega koordinatorja, ki pove kam, kje in kdaj bo potekala eksplantacija. Eksplantacija poteka pri že možgansko mrtvem darovalcu. Ledvica in tudi drugi potencialni organi se odvzamejo s kirurškim rezom, ki poteka vse od zgornjega dela prsnice do sramne kosti. Ledvico nato odvzamejo skupaj z maščobo in jo ustrezno pripravijo oz. pripravirajo. Tako se ugotovi, ali je ledvica zdrava in primerna za transplantacijo. Transplantacija se začne z ustrezno pripravo pacienta, ki jo vodijo nefrologi. Ledvica lahko časa do transplantacije počaka v posebni napravi Lifeport. Tako lahko ustrezno počaka v primernih pogojih do transplantacije. Nova ledvica pri pacientu leži ilialno in ne v višini prejšnje ledvice. Novi ledvici je treba prišiti sečevod in krvni obtok, to zahteva kar precej kirurških spretnosti. Po uspešno opravljeni transplantaciji je pacient do konca življenja na imunosupresivih.

Gorazd Čebulc, dr. vet. med., nam je predstavil ovire in zaplete pri delu transplantacijskega koordinatorja. Predstavi nam, da je zelo malo stvari, ki grede lahko narobe, ter da je večina napak rešljivih. Delo koordinatorja je zelo težko in zahtevno. Za svoje delo potrebuje zelo natančna navodila in protokole. Naj naštejem nekaj zanimivih situacij, ki nam jih je predstavil predavatelj: odpiranje letališča sredi noči, urejanje letalskega prevoza organa, časovno usklajevanje eksplantacije, časa med eksplantacijo in transplantacijo ter transplantacijo in še bi lahko naštevali. Gorazd Čebulc nam je predstavil rezultate

Prim. Danica Avsec pri razlagi dela Slovenija-transplant

vprašalnika, ki so ga izvedli med transplantacijskimi koordinatorji. Vsi vprašani so navedli, da je delo izredno zahtevno predvsem v smislu komunikacije tako z osebjem na letališču, v reševalnih vozilih, kirurško ekipo, svojci donorja (darovalca) in prejemnika. Za zaključek je povzel, da mora biti transplantacijski koordinator motiviran, željan novih znanj, iznajdljiv v komunikaciji in organizaciji ter predvsem strokovno usposobljen.

Jože Jakovac, dipl. zn., nam je predstavil ozadje Slovenija-transplanta, in sicer informacijsko podporo. Informacijski sistem ima dve osnovni zahtevi – dostop do podatkov in varnost. Treba se je zavedati, da je sistem živa stvar, ki se razvija in raste. Primarna zahteva informacijskega sistema je sledljivost organa z vsemi podatki in kodami. Slovenija-transplant uporablja aplikacijo za organe POT (program organi tkiva). POT zajema darovalce, pri katerih se odvzamejo organi, včasih pa tudi tkiva. Leta 2013 so začeli razvijati ob programu POT še nacionalni informacijski sistem za tkiva in celice. Nabavili so že pripravljen osnovni model, ki ga je bilo treba prilagoditi našim razmeram in z leti dopolniti. Razvoj in dopolnitve omenjenega programa je bilo za Slovenija-transplant zelo zahtevno delo, vendar so ponosni, da na ta način lahko sledijo naj sodobnejšim zahtevam za izvajanje svojega dela.

Po končanem strokovnem srečanju je sledil občni zbor DMSBZT Gorenjske. Na občnem zboru nam je predsednica društva Alenka Bijol predstavila opravljeno delo v letu 2021 in načrt dela za 2022. Društvo ponuja vedno več vsebin tako strokovnih, ustvarjalnih kot razvedrilnih za krepitev telesa. Z delom v društvu so bili navzoči zelo zadovoljni. Zato kličemo »Le tako naprej« in se ponovno snidemo prihodnje leto :)

Strokovno društvo medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja
Ulica dr. Vrbnjaka 6, Rakičan, 9000 Murska Sobota

Delovanje Strokovnega društva MSBZT Pomurja v letu 2022

Dragica Jošar

V SDMSBZT Pomurje v letu 2022 poskušamo realizirati načrt dela, ki smo si ga zadali. Izvajamo aktivnosti na strokovnem, kulturnem in rekreacijskem področju, prav tako strokovne ekskurzije. Prednost dajemo obveznim vsebinam, ki so potrebne za modul licenca. Izvedli smo tudi izobraževanje za osebnostno rast Učinkovita komunikacija v zdravstveni negi.

Udeležili smo se tudi srečanja v lokalni skupnosti ob 7. aprilu na Otoku ljubezni v Ižakovcih.

Skupine za samopomoč vse leto delujejo v lokalnih skupnostih, pri Karitasu in Rdečem križu. Ponovno deluje vokalna skupina Žarek pod vodstvom novega zborovodja Alena Benka.

Občni zbor članov SDMSBZT Pomurje smo izvedli 25. 3. 2022, kjer je bila prisotna tudi izvršna direktorica Zbornice – Zveze Anita Prelec, ki nas je pozdravila in seznanila z aktualnim dogajanjem na Zbornici – Zvezi.

21. maja smo se odpravili v avto-busom na strokovno ekskurzijo v DSO Črnomelj in ogled znamenitosti Metlike. Obiskali smo tudi izvir reke Krupe.

Vodstvu DSO Črnomelj se iskreno zahvaljujemo za tople sprejem in pogostitev ob ogledu doma.

2. julija 2022 smo uresničili planinski pohod na Golico.

Letošnji mednarodni dan medicinskih sester smo obeležili 12. maja na Brdu pri Kranju s podelitvijo najvišjega priznanja Zbornice – Zveze zlatega znaka. Prejemnica zlatega znaka je bila tudi naša članica Slavica Mencingar.

26. maja 2022 smo pri Strokovnem društvu medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in bolničarjev Pomurja v hotelu Vivat obeležili mednarodni dan medicinskih sester s podelitvijo srebrnih znakov in priznanj za leto 2022 najbolj zaslužnim medicinskim sestram, babicam in zdravstvenim tehnikom Pomurja.

Udeleženci strokovne ekskurzije v DSO Črnomelj (Fotografija: Dragica Jošar)

Letos smo podelili pet srebrnih znakov in štiri priznanja.

Srebrni znak so prejele: Gabrijela Voršič in Klaudija Sever Lovenjak iz Splošne bolnišnice MS, Maja Koudila iz ZD MS, Renata Škrget iz ZD Ljutomer in Jožica Klajnščak iz ZD Gornja Radgona

Priznanja so prejeli: Marija Holsedl, Alenka Duh in Lidija Bertalanič iz Splošne bolnišnice MS ter Sebastijan Potočnik iz Doma Lukavci.

Prejemniki (od leve proti desni): Dragica Jošar, predsednica društva, Lidija Bertalanič, Maja Koudila, Gabrijela Voršič, Renata Škrget, Klaudija Sever Lovenjak, Marija Holsedl, Alenka Duh, Jožica Klajnščak, Sebastijan Potočnik, Slavica Mencinger, prejemnica zlatega znaka in Karla Pučko Zemljič, predsednica Komisije za priznanja (Fotografija: Foto Zauneker)

Na slovesnosti nas je virtualno pozdravila tudi predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman.

Slovesnost podelitev srebrnih znakov in priznanj sta povezovala Martina Horvat in Simon Jelenovec, program pa je s svojim nastopom popestrila tudi vokalna skupina Žarek.

Predsednica društva se je v nagovoru iskreno zahvalila nagrajencem za njihovo strokovno delo in angažiranje v strokovnih združenjih, lokalni skupnosti ter prispevku k razvoju stroke zdravstvene in babiške nege.

Zahvalila se je tudi vsem drugim, posebej tistim, ki se v zadnjih dveh letih epidemije covid-19 v zdravstveni negi soočajo z izčrpanostjo in kadrovskim mankom, kljub temu pa delujejo požrtvovalno strokovno in z veliko mero posluha do svojih pacientov.

Prejemniki (od leve proti desni): Dragica Jošar, predsednica društva, Lidija Bertalanič, Maja Koudila, Gabrijela Voršič, Renata Škrget, Klaudija Sever Lovenjak, Marija Holsedl, Alenka Duh, Jožica Klajnščak, Sebastijan Potočnik, Slavica Mencinger, prejemnica zlatega znaka in Karla Pučko Zemljič, predsednica Komisije za priznanja (Fotografija: Foto Zauneker)

14. oktobra 2022 skupaj z Delovno skupino za oskrbo kronične rane iz Splošne bolnišnice Murska Sobota organiziramo že 12. Pomurski in 8. Mednarodni simpozij o kronični rani.

Pomembno je sodelovanje, združevanje, timsko sodelovanje in vlaganje v strokovno rast na vseh področjih. Strokovna srečanja nas bogatijo z novimi znanji, ki so zelo pomembna za izvajanje varne in kakovostne zdravstveno babiške nege in oskrbe pacientov.

Spoštovani člani,

če še ne prejemate aktualnih e novic

Zbornice – Zveze, se na njih naročite na

email: clanarina@zbornica-zveza.si.

Spremljajte nas tudi na Facebooku:

www.facebook.com/zbornica.zveza/

Zbornica – Zveza

Strokovno društvo
medicinskih sester,
babic in zdravstvenih
tehnikov Koroške

Izlet SDMSBZT Koroške na slovensko obalo

Janja Pungartnik

V zgodnjih jutranjih urah smo se 24. septembra po dolgih treh letih odpravili na izlet na slovensko obalo. Po nekaj postankih smo okrog 10. ure prispeli v Koper.

Ogled Kopra smo začeli na promenadi, ki predstavlja osrednje sprehajališče in je najbolj živahno območje Kopra. Tu je tudi mandrač – mestno pristanišče.

Carpacciev trg: trg je poimenovan po slikarju Vittoretu Carpacciu, znanem slikarju beneške šole (1465–1526). Veliko svojega plodnega življenja je preživel na območju Istre. Poleg trgov in ulic je po Carpacciu poimenovana tudi jed karpačo. Na trgu je mogoče najti tudi steber sv. Justine, postavljen v spomin na zmago nad Turki, ko je v bitki sodelovala tudi kopraska bojna ladja.

Poučni sprehod smo nadaljevali po Kidričevi ulici, ki povezuje Titov trg in Carpacciev trg. Na njej je Pokrajinski muzej Koper, ki ima sedež v baročni palači Belgramoni-Tasco. Za Titov trg pravijo, da je prav ta glavni trg najlepši osrednji trg od Dubrovnika do Benetk in se prepričali, da je resnično eden najlepših trgov na ozemlju nekdanje Beneške republike.

Udeleženci izleta SDMSBZT Koroške, slovenska obala (Fotografije: arhiv društva)

Trg predstavlja stičišče vseh večjih ulic v starem delu mesta, z vseh strani pa ga obkrožajo Pretorska palača, Foresteria, Amerija, Loža in stolnica sv. Nazarija. Stolnica Marijinega

vnebovzjetja oz. svetega Nazarija: cerkev je bila zgrajena v 12. stoletju, od takrat pa večkrat prenovljena in povečana. O dolgi zgodovini cerkve se lahko prepričamo z zazidanimi romanskimi okni na zunanosti stavbe, glavno pročelje pa je že umetno oblikovano, pritličje v gotskem, nadstropje pa v renesančnem slogu. Notranjost je sedanjo podobo dobila v 18. stoletju, ko so jo po načrtih G. Massarija, beneškega arhitekta, barokizirali. Takrat so z mogočnimi stebri podprli vse tri cerkvene ladje, dodali okrašene slope na stropih in tako dobili večji in mogočen prostor. Notranjost poleg bogate arhitekture skriva tudi druge zaklade, med katere zagotovo sodi sarkofag sv. Nazarija, prava mojstrovina kiparstva, ki sega v 15. stoletje. V notranjosti lahko vidimo tudi nekaj slikarskih umetnin, med katerimi najbolj izstopa Carpacciava oljna slika Marije z detetom in svetniki iz zgodnjega 16. stoletja. Cerkvi pripada tudi stolp, ki je sprva služil obrambi mesta, kasneje pa so ga povezali s cerkvijo.

Na dan našega obiska se je odvijal mednarodni festival sladk in sladkih izdelkov Sladka Istra in je največja tovrstna prireditev v Sloveniji. Sladka Istra je vsakič znova odlična priložnost za spoznavanje istrske kulinarike in tradicionalnih istrskih sladk, kot so hroštoli, fritule in supe, obenem pa je to priložnost za okušanje tradicionalnih slovenskih sladk in drugih novodobnih sladkih mojstrov, katerih avtorji so vrhunski domači in tuji slašičarski umetniki.

Na ribiškem pomolu smo se v Koprju vkrcali na ladjico. Med plovbo smo si ogledovali morsko obalo ter si lakoto potešili z morskimi dobrotami.

Izkrcali smo se v Piranu, kjer smo imeli debelo uro priložnost odkrivati ta morski biser, po lastni želji.

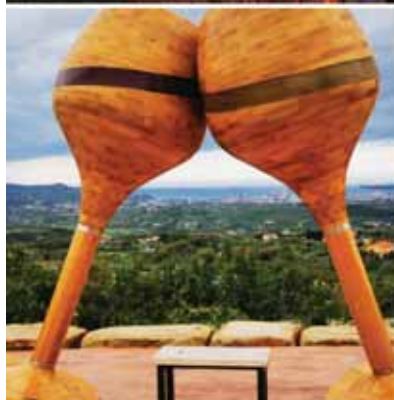
Pozno popoldne smo se odpravili še na zadnji »kozarec vina z razgledom«, iz prve vinske fontane v Sloveniji, v Marezigah. Resnično je bilo to za ljubitelje vina in gurmane edinstveno in nepozabno doživetje. Ob čudovitem razgledu na slovensko obalo smo si privoščili odlična odprta vina iz lokalnih kleti in vrhunska vina kleti Vinakoper. Brbončice pa smo razvajali ob narezku odličnih lokalno pridelanih delikates.

Skupaj smo preživeli lep dan in se že pripravljamo, da raziščemo nov delček naše prelepe Slovenije.

Veliko zanimivega in lepega je še videti in doživeti v teh naših prelepih slovenskih krajih. Do naslednjic!

Morske dobrote na ladjici

Druženje v Marezigah

4. simpozij društva »Izzivi in priložnosti v zdravstvu: znanje in povezovanje za razvoj in kakovost« ter svečanost s podelitvijo najvišjih društvenih priznanj

◆
Ksenija Pirš

*»V prihodnosti za
nepismenega ne bo
veljal več tisti,
ki ne bo znal brati,
marveč tisti, ki se
ne bo znal učiti.«*
Alvin Toffler

V petek, 23. septembra, je v Centru vojaških šol mariborske kadetnice potekal simpozij Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor »Izzivi in priložnosti v zdravstvu: znanje in povezovanje za razvoj in kakovost«, kje so sodelovali predstavniki različnih strokovnih okolij širše mariborske regije in od drugod. Veseli smo sodelovanja strokovnih okolij ne le v širši mariborski regiji, sodelovali so tudi kolegice in kolegi od drugod.

Kar 48 strokovnjakov, stanovskih kolegic in kolegov z izjemnimi strokovnimi prispevki, zbranimi v obsežen zbornik predavanj, namreč pričajo o tem, da se zaposleni v poklicih zdravstvene in babiške nege ter oskrbe zavedamo potrebnih odzivov na izzive današnje družbe, oddaljiti zdravstveni sistem od pretežno kurativnega pristopa v smeri modela, ki bo povezoval izobraževanje in neprekinjeno strokovno iz-

popolnjevanje, preventivo, zdravljenje, rehabilitacijo, socialnovarstveno obravnavo ter pri tem vključeval več sektorjev družbe ter promocijo zdravega načina življenja. Pričajo o tem, da verjamejo v medpoklicno sodelovanje in v ospredje postavljajo človeka in njegove potrebe v času zdravlja in bolezni. Spoznanje, da nista dovolj samo diagnostika in zdravljenje, ampak da človek v času bolezni, ko nastopi zdravljenje, potrebuje celostno obravnavo, ki mu pomaga k čimprejšnjemu okrevanju.

Dogodek sta pospremila tudi Peter Zakrajšek, poveljnik Centra vojaških šol in polkovnik Aleksander Vidergar, poveljnik Vojaške zdravstvene enote in poudarila pomen sodelovanja med slovensko vojsko in zdravstvom.

V letu, ko društvo obeležuje že 75 let delovanja v širši mariborski regiji, gradimo na častitljivih temeljih izjemnega dela in dosežkov naših predhodnic in predhodnikov. S svojimi bogatimi strokovnimi in interesnimi aktivnostmi se društvo danes lahko predstavi kot organizacija, ki krepi vlogo in pomen dela medicinskih sester, babic in tehnikov zdravstvene nege v sistemu zdravstvenega varstva, razvija, usklajuje in sistematično organizira strokovna izobraževanja in usposabljanja svojih članov, jih usmerja in jim nudi oporo pri osebnem in strokovnem razvoju.

V sodelovanju s širšo javnostjo krepimo zdravje in prispevamo k družbeni blaginji. Usmerjeni smo v kohezivnost, solidarnost, demokratično pluralnost in trajnostni razvoj, v skladu z Zakonom o nevladnih organizacijah v lokalnem okolju delujemo v javnem interesu.

Ob tej priložnosti smo udeležencem predstavili tudi **Regijski kompetenčni center za vseživljenjsko učenje in razvoj v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi**.

Zavedajoči se pomena vseživljenjskega učenja (VŽU) v zdravstveni in babiški negi, dostopnosti znanj in veščin izvajalcem zdravstvene in babiške nege v različnih delovnih okoljih in med različnimi generacijami, smo na rednem letnem in volilnem občnem zboru društva 21. 4. 2022 sprejeli spremembe in dopolnitve Statuta društva, ki v središče delovanja regijskega strokovnega okolja postavljajo *Regijski kompetenčni center za vseživljenjsko učenje in razvoj v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi*. Namenjen je strokovnemu in osebnemu razvoju ljudi v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi in je integralni del organizacije društva. Deluje z namenom socialnega trajnostnega razvoja posameznika in okolja, skozi razvoj poklicnih skupin v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi in razvoj medpoklicnega ter medgeneracijskega sodelovanja.

Razvija aktivnosti za VŽU, podpira zdravje, dobro počutje in ustvarjalnost članov in tako dejavno prispeva k ugledu stroke zdravstvene in babiške nege ter oskrbe, k etični, empatični, strokovni, kakovostni, odlični in avtonomni zdravstveni in babiški negi ter povečuje družbeno pomembno moč naših poklicnih skupin.

Delovanje kompetenčnega centra uresničuje strokovni namen društva skozi cilje delovanja na področjih:

- vseživljenjsko učenje in strokovno izpopolnjevanje članic in članov,
- mreženje in izmenjava znanja in veščin med posameznimi delovnimi okolji v regiji in zunaj med lokalnim okoljem in nacionalno ravno v sodelovanju s strokovnimi sekcijami in regijskimi strokovnimi društvi ter drugimi,
- mreženje in izmenjava znanja med posameznimi generacijami,
- strokovna opolnomočenost članic in članov in dostopnost do najaktualnejših strokovnih znanj in informacij,
- neprekinjena osebna rast članic in članov,
- krepitev ustvarjalnosti in povezovanje prostega časa in interesnih dejavnosti članic in članov ob vključevanju družinskih članov,
- krepitev statusa društva v javnem interesu in povezovanje z lokalno skupnostjo.

V ta namen so znotraj delovanja upravnega odbora društva opredeljene razširjene vloge aktivnih koordinatorjev:

- koordinator dejavnosti za raziskovanje in razvoj,
- koordinator sistema vodenja kakovosti in odličnosti,
- koordinator interesnih dejavnosti,
- koordinator alternativnih, komplementarnih in integrativnih pristopov.

Uresnili smo dolgoletna prizadevanja številnih aktivnih članic in članov v organih društva. V viziji razvoja podpornega strokovnega okolja, ki je zapisana tudi v obdobjih akcijskih ciljih in uresničena v letnih programih dela smo začrtali trdno, v prihodnost usmerjeno učečo se organizacijo, ki bo mrežila, povezovala in posredovala znanja med različnimi delovnimi okolji in različnimi generacijami skozi projektno vodenje in delovanje. Na osnovi raziskovalnega pristopa, ki bo podpiral usmerjen razvoj programov VŽU glede na dejanske potrebe zaposlenih v posameznih okoljih, poznavanja spreminjajočih se ovir in motivov na področju VŽU v zdravstveni negi, babištvu in oskrbi, bomo tako še učinkoviteje nudili neprekinjeno skrb za osebni in strokovni razvoj medicinskih sester, babic, tehnikov zdravstvene nege in bolničarjev-negovalcev.

Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem aktivnim ustvarjalcem strokovnega okolja, ki so v vseh letih delovanja društva ustvarili prepoznavno regijsko združenje poklicnih skupin medicinskih sester, babic in tehnikov zdravstvene nege.

Posebna zahvala vsem aktivnim pri številnih projektih ter drugim sodelavcem za neizbrisen pečat na področju našega razvoja.

Hvala zvestim članicam in članom, ki ste s svojo prisotnostjo, prostovoljnimi delom, zaupanjem in sodelovanjem skozi desetletja njegovi ustvarjalci v najširšem pomenu.

Po celodnevem strokovnem dogodku smo svečano podelili najvišja strokovna priznanja **srebrni znak**, ki so ga prejeli **Rosemarie Franc, Aleksander Jus, Breda Kojc, Tatjana Šopinger Lipovnik in Aleksandra Zel.**

Za vseživljensko izjemno strokovno delo in prispevek k razvoju strokovnih področij zdravstvene in babiške nege je naziv **častna članica** prejela **Ljuba Lednik.**

Posebna priznanja so namenjena posameznikom, ki prispevajo k strokovnemu razvoju in dosežkom na področju zdravstvene in babiške nege, krepitvi vloge in pomena dela medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in sodelavcev na področju oskrbe, bolničarjev-negovalcev, ohranjanju in razvijanju profesionalnih in dobrih medsebojnih odnosov med sodelavci v negovalnem in zdravstvenem timu ter pripadnosti poklicni skupini in poklicni solidarnosti.

Rosemarie Franc je svojo poklicno pot začela leta 1996 v takratni Splošni bolnišnici Maribor. Njena prva zaposlitev je bila na Oddelku za reanimatologijo, anestezijo in intenzivno terapijo bolečin, kjer si je pod mentorstvom Antonije Ivanuša pridobila neprecenljive izkušnje s področja obravnave najzahtevnejših pacientov. Delo je nadaljevala v porodnišnici Maribor. Zaradi pomanjkanja babic, saj jih takratni izobraževalni sistem ni izobraževal, se je začela usposablјati za delo babice v porodnih sobah. Ves čas se je zavzemala za human odnos do nosečnic, porodnic in otročnic ter njihovih družinskih članov. Od leta 2012 in vse do danes je uspešna strokovna vodja na Oddelku za perinatologijo.

Na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani – smer babištvo je diplomirala in si ob nazivu diplomirane medicinske sestre pridobila naziv diplomirana babica, s katerim je okronala veselje do babiškega poklica. Ob tem je nosilka mednarodnega pooblastila svetovalke za dojenje (IBCLC – International Board Certified Lactation Consultants).

Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru ji je bil podeljen naziv strokovna sodelavka za predmetno področje zdravstvena nega in oskrba. Je avtorica številnih publikacij in znanstvenih prispevkov, predavateljica na simpozijih, kongresih in različnih strokovnih izobraževanjih. V vseh letih se je aktivno udeleževala različnih strokovnih izpopolnjevanj in tako dopolnjevala in nadgrajevala pridobljena znanja na področju stroke, pedagoškega dela, psihologije, komunikacije in vodenja. Ta znanja in z leti pridobljene izkušnje ter osebnostne vrednote so ji izostrili čut, da danes zna pogledati človeku v dušo. S svojim delom aktivno prispeva k izgradnji pozitivne organizacijske kulture.

Rosemarie je aktivna članica razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno nego in babištvo in članica strateškega sveta pri Ministrstvu za zdravje. Zavzema se za prepoznavnost babiškega poklica in njegovo strokovno rast. Aktivno sodeluje pri uvedbi univerzitetnega študijskega programa smer babištvo na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Je aktivna članica Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, kjer svoje bogato strokovno znanje deli med stanovske kolegice in kolege.

Rosemarie Franc je izredna strokovnjakinja, njeno delo v porodnišnici je neprecenljivo tako glede strokovnega prispevka kot skrbi za kadrovske zasedenost porodnišnice ter organizacijo dela, še posebej v nepredvidljivih epidemioloških razmerah v času covid-19. Posebno pozornost posveča uvajanju novozaposlenih. V ta namen je izdala knjižico posegov in postopkov. Razdajala se je tudi pri delu v šoli za bodoče starše.

Draga Rosemarie, ponosni smo nate in hvala za tvoje neprecenljivo delo, s katerim nas spodbujaš, motiviraš, pripomoreš k strokovni rasti in s tem bogatiš naš kolektiv. Natančnost, humanost in odgovornost za delo ter prijaznost do vseh so zagotovo vrednote, ki jih pri medicinski sestri Rosemarie lahko razvije prav vsak. Njeno vodilo je slediti strategiji babištva, saj se zaveda, da mora biti sodobno babištvo kakovostno, varno, učinkovito in osredotočeno na žensko in njeno družino.

Predlagatelj: *Kolektiv medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Oddelka za perinatologijo, Klinike za ginekologijo in perinatologijo Univerzitetnega kliničnega centra Maribor*

Aleksander Jus je svojo poklicno pot kot pripravnik začel leta 1992 v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor in temu zavodu pripada še danes. Ob delu si je na izrednem študiju Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru pridobil naziv magister zdravstvene nege, kjer zaključuje tudi doktorski študijski program, smer zdravstvena nega.

V času njegovega delovanja v Zdravstvenem domu Maribor je opravljal dela in naloge glavnega zdravstvenika organizacijske enote Nujna medicinska pomoč in organizacijske enote Splošno zdravstveno varstvo. Od leta 2018 vodi zdravstveno nego kot pomočnik direktorja za zdravstveno nego Zdravstvenega doma Maribor.

Je zagovornik strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih za strokovni razvoj zdravstvene nege, vzpostavlja mentorsko mrežo in skrbi za usposabljanje mentorjev, da so kakovostni mentorji dijakom, študentom, pripravnikom in novozaposlenim. Svoje strokovno znanje prenaša na različnih znanstvenih, strokovnih in drugih srečanjih v zavodu, po Sloveniji in v tujini. Njegovo publicistično delo, ki zajema številne strokovne članke in znanstvene prispevke tudi na vabljenih predavanjih, je obsežno. Kot mediator koristno uporablja mediacijske veščine pri reševanju vsakodnevnih situacij.

Leta 2015 ga je Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru imenovala za strokovnega sodelavca za predmetno področje Zdravstvena nega in oskrba. Zaveda se pomena znanosti za podporo razvoju zdravstvene nege kot znanstvene discipline v slovenskem prostoru, zato sodeluje pri številnih znanstvenoraziskovalnih projektih in prenašanje znanstvenih dokazov v prakso zdravstvene nege. Na osnovi tega mu je bil leta 2019 dodeljen znanstveni naziv asistent. Je licenciran predavatelj za prvo pomoč pri Rdečem križu Slovenije, od leta 2013 pa je predsednik Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije. Dolga leta je aktivno deloval v gorski reševalni službi na mariborski postaji, kot smučar-reševalec je eden izmed nosilcev izobraževanja smučarjev-reševalcev.

V neizprosni času covid-19 je v Zdravstvenem domu Maribor pomemben član odločevalske krizne skupine in odgovorni koordinator za cepljenje prebivalstva proti koronavirusni bolezni. Sodeluje pri vodenju organizacije delovanja vstopne točke covid-19 mariborske regije in je v svetu za obvladovanje širjenja covid-19 v MOM ter član štaba Civilne zaščite MOM. Deluje kot koordinator med javnimi zdravstvenimi zavodi z zasebnimi izvajalci zdravstvene dejavnosti, prostovoljnimi in humanitarnimi organizacijami, ozaveščanju posameznikov in zaposlenih v podjetjih o preventivnih zaščitnih ukrepih med epidemijo ter organizaciji preventivnih zdravstvenih akcij na območju mariborske regije.

Izrednega pomena za razvoj zdravstvene nege in za razvoj statusa medicinskih sester ne le v regiji, ampak tudi na državni ravni je njegovo delovanje v Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor ter v Zbornici – Zvezi. Je član Upravnega odbora regijskega društva in predseduje Statutarni komisiji.

Aleksander Jus opravlja svoje delo z veliko srčnostjo, predanostjo, entuziazmom, zadovoljstvom. Predan je poklicu zdravstvene nege z zavedanjem, da so pacienti tisti, ki so najpomembnejši člen v sistemu zdravstvenega varstva.

Srebrni znak kot najvišje priznanje Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor naj gre v roke našega Saša in naj bo to zahvala vseh sodelavcev za njegovo strokovno in predano delo.

Predlagatelj: *Člani kolegija zdravstvene nege Zdravstvenega doma Maribor.*

Breda Kojc je zaposlena na Oddelku za očne bolezni UKC Maribor. Svojo strokovno pot je začela v takratni Splošni bolnišnici Maribor na področju oftalmološke zdravstvene nege. Želja po novih znanjih jo je pripeljala v operativno dejavnost oddelka. Kasneje je delo nadaljevala na očesnem subspecialističnem ambulantnem področju Kabineta za ortoptiko in pleoptiko v takratnih prostorih Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca v Mariboru. S svojim profesionalnim delom in intuitivnim pristopom ter profesionalno komunikacijo je uspešno delovala na področju ortoptične obravnave otrok in odraslih. Odgovorno in profesionalno je vodila strokovno področje oftalmološke zdravstvene nege kot strokovna vodja.

Svoje široko strokovno znanje uporablja v vsakodnevnem delovnem procesu z oftalmološkimi pacienti vseh starosti ter ga uspešno prenaša na mlajše generacije medicinskih sester ter na oftalmološke medicinske sestre iz drugih zavodov. Deluje kot mentorica dijakom, študentom in novozaposlenim s področja zdravstvene nege, aktivno pa je vključena tudi v proces izobraževanja študentov medicine iz oftalmologije. Je strokovna sodelavka za področje zdravstvene nege in oskrbe na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru.

Celotno strokovno pot se je trudila prispevati k napredku na ožjem strokovnem področju, ki ga predstavlja oftalmološka zdravstvena nega v slovenskem prostoru. Je članica Zbornice – Zveze, aktivna članica Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor in vse od ustanovitve aktivna članica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji. Je neprecenljiva predavateljica na strokovnih srečanjih in kongresih tako v Sloveniji kot v tujini, članica delovnih skupin in različnih projektov. Je avtorica številnih strokovnih prispevkov. Ima pomembno povezovalno vlogo pri vzpostavljanju in ohranjanju strokovnih in prijateljskih vezi s hrvaškimi kolegicami iz različnih očesnih oddelkov in klinik na, ki delujejo znotraj njihove oftalmološke sekcije, t. j. Hrvatske udruge medicinskih sestara i tehničara.

Kot predsednica in aktivna članica Slovenskega društva za celiakijo si že desetletja kot prostovoljka prizadeva za izboljšanje ozaveščenosti in kakovosti življenja ljudi s celiakijo. Je soustanoviteljica društva za celiakijo Maribor, prva organizatorica in vodja zdravstvenih letovanj in obnovitvenih rehabilitacij

v društvu. Bila je urednica in avtorica biltena in revije Celiakija, predsednica komisije za podeljevanje pravice do uporabe brezglutenskega znaka in vodja projekta Prepoznavnost prehranskih izdelkov za bolnike s celiakijo, članica projektne skupine LQ CELIAC in seveda naj prostovoljka v letu 2005. Podeljeno ji je bilo posebno priznanje Nacionalnega foruma Slovenije za dolgoletno udejstvovanje v humanitarnih organizacijah in za prispevek k prepoznavnosti in spoštovanju humanitarnega dela.

Breda ima visoka moralno etična načela, odlikuje jo visoka stopnja empatije, prijaznost, dostopnost, strokovnost in humanost v najširšem pomenu besede.

***Predlagatelj:** Alenka Poštrak, Strokovna vodja zdravstvene nege Oddelka za očne bolezni s sodelavci, prof. dr. Dušica Pahor, dr. med., predstojnica Oddelka za očne bolezni*

Diplomirana medicinska sestra

Tatjana Šopinger Lipovnik je pripadna Kliniki za interno medicino UKC Maribor. Po opravljenem pripravništvu je delala na različnih oddelkih klinike, kasneje pa je bila razporejena v internistične specialistične ambulante, kjer svojo poklicno pot nadaljuje še danes. Delo medicinske sestre izvaja skrbno, srčno in odgovorno. Njene bogate izkušnje na področju zdravstvene nege so pri specialistični ambulantni oskrbi pacientov z več kroničnimi nenalezljivimi boleznimi neprecenljive. Vedno jo zanimata razvoj in napredek, tako je pripravljena slediti razvoju medicinskih strok na različnih področjih.

Na delovnem mestu je vključena tudi v pedagoško delo in je mentorica dijakom, študentom, pripravnikom. Je velika učiteljica in opora na novo zaposlenim in sodelavcem v ambulantah. V letu 2020 so jo študenti Fakultete za zdravstvene vede Univerze Maribor predlagali za naziv *naj mentor v kliničnem okolju*. Za ta izjemni prispevek za delo s študenti je prejela posebno priznanje Univerze v Mariboru, Fakultete za zdravstvene vede.

S področja zdravstvene nege se redno strokovno izpopolnjuje na seminarjih, učnih delavnicah in kongresih. Še posebej spremlja ambulantno delo medicinskih sester, napredek

medicine in aktivno sodeluje z zdravstvenimi delavci različnih specialnosti, se seznanja z novostmi za delo v specialističnih ambulantah in jih prenaša v klinično prakso ter med sodelavce. Pri svojem delu vedno zmore dovolj energije in zanimanja za uvajanje številnih novosti ambulantnega dela. Aktivno sodeluje pri pripravi in izvajanju internih in eksternih izobraževanj kot organizatorica, predavateljica, moderatorica, je avtorica in soavtorica številnih strokovnih prispevkov.

Njene visoke moralne in etične lastnosti, kot so natančnost, vztrajnost, požrtvovalnost, sočutnost in odgovornost za delo, odlikujejo medicinsko sestro Tatjano. Vsak dan izraža veliko skrb za paciente in njihove svojce in se v širšem zdravstveno-negovalnem timu trudi za dobro počutje vseh sodelavcev. Ta njena povezovalna vloga je posebej občutna, saj si nenehno prizadeva za strokovno opravljeno delo v zadovoljstvo vseh. Ponosna je na svoj poklic, ki ga z veseljem opravlja. Pri vseh aktivnostih, ki dajejo vrednost zdravstveni negi, rada sodeluje in se aktivno vključuje. Sodelavci, študentje in pacienti bi jo opisali kot skromno, predano, srčno ter ljubeznivo osebo, pri kateri vedno najdeš toplo besedo in prijazen nasmeh.

Je dolgoletna članica Zbornice – Zveze in regijskega strokovnega Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor.

Tatjana je strokovnjakinja na področju zdravstvene nege pacientov v specialističnih internističnih ambulantah.

Predlagateljji: *Sodelavke specialističnih ambulant Klinike za interno medicino UKC Maribor, Člani kolegija strokovnih vodij zdravstvene nege Klinike za interno medicino UKC Maribor, Služba zdravstvene nege UKC Maribor*

Aleksandro Zel je želja, da bi pomagala ljudem, jim stala ob strani pri izboljšanju počutja ter jim pomagala v upanju do ozdravitve, vodila v poklic medicinske sestre. Po uspešno zaključeni srednji šoli sta jo radovednost in vedoželjnost po novem znanju spodbudili, da je svoj profesionalni razvoj nadaljevala na Visoki zdravstveni šoli Maribor, kjer je leta 2002 diplomirala. Še istega leta je začela opravljati pripravništvo v UKC Ljubljana na oddelku za intenzivno terapijo kirurškega pacienta,

kjer je delala in si pridobivala dragocene delovne izkušnje vse do leta 2004. Zaradi želje, da se vrne v Maribor in se izkusi še na drugem strokovnem področju, se je odločila, da poklicno pot nadaljuje v domu starejših, takratnem Sončnem domu v Mariboru, kjer je poslanstvo medicinske sestre vrsto let opravljala kot vodja izmene. Ves ta čas jo neizmerno notranje izpopolnjuje in osrečuje delo na področju gerontološke zdravstvene nege. Veselje v svojem delu s starejšimi zelo rada deli tudi z bodočimi zaposlenimi v zdravstveni negi, saj je odlična mentorica pripravnikom, ki se pripravljajo na poklic tehnika zdravstvene nege in bolničarja-negovalca. Kot strokovna sodelavka za predmetno področje zdravstvena nega in oskrba v strokovnem izobraževanju sodeluje tudi s študenti Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Praktično usposablja tudi tuje študente, ki prihajajo v Slovenijo na izmenjavo preko programa Erasmus. Prav tako je že vrsto let aktivna članica Upravnega odbora Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor. Pred kratkim je kot koordinatorica kliničnih vaj na Fakulteti za zdravstvene vede dobila priložnost poučevati študente in jim približati predmet Gerontološka zdravstvena nega. V začetku leta 2020 je skupina SeneCura, vodilni zasebni upravljavec domov v Avstriji, prevzela vodenje takratnega Sončnega doma. Med spreminjanjem določenih procesov dela v zdravstveni negi in pri usklajevanju dela z dokumentacijo je Aleksandra veliko pripomogla pri načrtovanju in pri vzpostavljanju organizacije dela. Zaradi svoje vsestranskosti in stalne skrbi za izboljšanje prakse je Aleksandra leta 2020 prevzela vodenje zdravstvene nege v SeneCurinem Domu starejših občanov Maribor in postala direktorica zdravstvene nege. Prav takrat so življenje v domovih za starejše zaznamovale in postavile pred veliko preizkušnjo okoliščine epidemije koronavirusne bolezni. Aleksandra s svojim pristopom do dela vnaša v delovno okolje zanesljivost, umirjenost in človeško toplino. Je profesionalna in topla medicinska sestra, ob tem pa še duhovita, nasmejana in zabavna. Sodelavke in sodelavci so ponosni nanjo in hvaležni, da jo imajo v svoji delovni sredini. Pri delu je njeno vodilo: »Stori vse, za kar misliš ali sanjaš, da je v tvojih močeh. V drznosti se skrivajo genialnost, moč in čarobnost.« (Goethe)

V SeneCuri Maribor menimo, da si Aleksandra Zel z vsem spoštovanjem zasluži priznanje **srebrni znak**.

Predlagateljji: *Sodelavke in sodelavci SeneCure Maribor*

Častna članica društva Ljubica Lednik se je rodila v Vuzenici pri Mariboru. Po Srednji zdravstveni šoli v Mariboru se je vpisala v Višjo šolo za zdravstvene delavce v Ljubljani. Takoj po diplomi se je zaposlila v takratni Splošni bolnišnici v Mariboru na Oddelku za anestezijo, intenzivno terapijo in terapijo bolečin, kjer je nekaj let bila pomočnica glavne medicinske sestre oddelka. Od tod jo je poklicna pot vodila do imenovanja za pomočnico glavne medicinske sestre bolnišnice. Med tem je nadaljevala študij ob delu in si pridobila naziv profesorica zdravstvene vzgoje.

Aktivno je sodelovala na področju informatike v zdravstveni negi in uporabi negovalnih diagnoz v klinični praksi zdravstvene nege. V letu 2003 se je aktivno vključila v projekt informatike na Ministrstvu za zdravje in skupaj z drugimi kolegicami pripravila predloge za računalniško podprt informacijski sistem za potrebe zdravstvene nege v slovenskem prostoru.

V okviru Službe zdravstvene nege Univerzitetnega kliničnega centra Maribor je bila zadolžena predvsem za področje informatike za potrebe zdravstvene nege ter za področje izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih. Je soavtorica računalniško podprtega programa Urnik, s katerim so spremljali dnevne obremenitve in razporeditve vseh izvajalcev zdravstvene nege v bolnišnici.

Kot koordinatorica mentorstva v bolnišnici je spremljala in vodila celotno mentorsko mrežo in pripravnike vseh poklicnih skupin s področja zdravstvene nege. Vodila je teoretični in praktični del strokovnega izpita za tehnike zdravstvene nege in praktični del strokovnega izpita za diplomirane medicinske sestre. Kot obliko rednega strokovnega izpopolnjevanja je organizirala tako imenovane *modre torke*, ki so potekali redno enkrat mesečno.

Ljubica Lednik je soavtorica priročnika Standardi negovalnih intervencij v zdravstveni negi, ki je bil pripravljen za potrebe Službe zdravstvene nege UKC Maribor. Kot strokovnjakinja za zdravstveno nego kirurškega pacienta je sodelovala pri pripravi učbenikov Osnove zdravstvene nege kirurškega bolnika in Standardi aktivnosti zdravstvene nege.

Bila je habilitirana predavateljica, članica Katedre za zdravstveno nego in članica Akademskega zbora Fakultete za zdravstveno vede Univerze v Mariboru.

S svojim humanim in profesionalnim odnosom do zaposlenih in pacientov je bila vzor tako študentom, pripravnikom kot drugim zaposlenim.

Ves čas svoje kariere poti je skrbela za dodatno usposabljanje z namenom, da je kar najbolj učinkovito in kakovostno delovala v korist pacientov, sodelavcev, dijakov in študentov. Svoje obsežno znanje je na različnih znanstvenih, strokovnih in drugih srečanjih prenašala na druge.

Izrednega pomena za razvoj zdravstvene nege, za razvoj statusa poklicev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov ne le v regiji, ampak tudi na državni ravni, je bilo njeno delovanje v Društvu medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Maribor ter v Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije. Za svoje delo na področju prepoznavnosti stroke zdravstvene nege, za delo v Zbornici – Zvezi in pri regijskem strokovnem društvu je leta 2004 prejela **zlati znak**.

Prispevek Ljubice Lednik pri razvoju strokovnega področja zdravstvene in babiške nege je izjemen tako na področju izobraževanja, bolnišnične zdravstvene nege kot na področju delovanja Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, ki mu ostaja zvesta in kamor je aktivno usmerila številne stanovske kolegice in kolege.

Ob zavedanju pomena izobrazbe zaposlenih v zdravstveni in babiški negi je vselej bila tudi zagovornica neprekinjenega strokovnega izpopolnjevanja na različnih strokovnih področjih v zdravstveni negi. Podpirala je razvoj in pridobivanje funkcionalnih znanj medicinskih sester. Bila je zagovornica standardov zdravstvene in babiške nege, »da bo vsak pacient deležen tega, kar mu po merilih strokovne, kakovostne zdravstvene nege pripada in kar potrebuje«.

Ljubica Lednik je vsekakor oseba, ki je v slovenski zdravstveni negi pustila velik pečat. Na svoje delo je lahko ponosna, kot smo ponosni tudi mi, predlagatelji, za kar se ji iskreno zahvaljujemo. Zato se naziv »ČASTNA ČLANICA DRUŠTVA« podeli spoštovani in cenjeni kolegici Ljubici Lednik.

Predlagatelji: Člani Upravnega odbora Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor

*Strokovno društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Koper*

Svečanost ob mednarodnem dnevu babic in mednarodnem dnevu medicinskih sester s podelitvijo priznanj srebrni znak SDMSBZT Koper za leto 2022

Marija Tulek

Prejemniki priznanj in slavnostna prireditev
(Fotografiji: arhiv društva)

16. maja je Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov (SDMSBZT) Koper na svečanosti ob mednarodnem dnevu babic in mednarodnem dnevu medicinskih sester podelilo priznanja srebrni znak društva za leto 2022 sodelavcem, ki so s svojo strokovnostjo, dosežki in zgleodom pomembno prispevali k razvoju stroke. Slavnostna podelitev je potekala v Grand hotelu Bernardin v Portorožu. Svečanost je odlično povezovala članica UO SDMSBZT Koper Marija Tulek.

Za slavnostno vzdušje so tokrat poskrbeli prav posebni gosti. Odlični standup komik Gašper Bergant nas je s svojim nastopom prepričal, da je smeh še kako nalezljiv. Za pevsko razvajanje pa je s svojim angelskim glasom poskrbela talentirana mlada pevka Lina Kovač.

Svečani govornici sta bili predsednica SDMSBZT Koper Doroteja Dobrinja in predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman.

Praznovati in veseliti se ne moremo sami, zato smo se v SDMSBZT Koper zbrali v velikem številu, da bi podelili srebrni znak, ki je najvišje priznanje strokovnega društva, ter nagradili svoje člane za dolgoletne vidne prispevke na področju strokovnega in društvenega delovanja v zdravstveni in babiški negi.

Ponosni smo na vse svoje člane, letos pa nam je v veliko veselje naznaniti, da so kar trije člani strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov (SDMSBZT) Koper bili nagradjeni z zlatim znakom Zbornice – Zveze, in sicer Tadeja Bizjak, doc. dr. Igor Karnjuš ter Klara Peternelj.

Prejemniki srebrnih priznanj SDMSBZT Koper za leto 2022 so Dorjana Cerovac, Mirjam Fičur, Marko Grdina, Suzana Matječič in Marjeta Ugrin.

Dorjana Cerovac

Dorjana Cerovac je zaposlena v Ortopedski bolnišnici Valdoltra od leta 1986 na delovnem mestu srednje medicinske sestre. Trenutno je razporejena na bolniškem oddelku za kirurgijo stopala in gležnja. Svojo poklicno pot je prehodila tudi na oddelku septika in oddelku pooperativne nege. Je dolgoletna članica Zbornice – Zveze in članica SDMSBZT Koper.

V svoji 36-letni poklicni poti je svoje delo opravljala strokovno, natančno, dosledno in profesionalno. Vedno je bila pripravljena na nove izzive in sprejemanje novega znanja, ki ga je delila tudi s sodelavci, pripravniki in dijaki. Na oddelku septika je bila pogosto tista, ki je predajala službo in znala vedno jasno povedati, kaj je dobro za pacienta in kaj potrebuje. Še danes deluje kot odlična zagovornica pacientov. Pri delu pozna svoje zmožnosti in s pridom uporablja svoje številne kompetence.

Do sodelavcev je imela in ima še danes zelo spoštljiv in profesionalen odnos. Posebej je treba poudariti njeno pripravljenost, da vedno nadomesti vse nepričakovane odsotnosti z dobro voljo in optimizmom, ki ju deli tudi med mlajše sodelavce.

V timu deluje organizacijsko in usmerjevalno pri reševanju tehničnih zagat in okvar na oddelku. S svojim čutom za dobre odnose dosledno skrbi za drobne pozornosti do sodelavcev ob rojstnih dnevih in drugih podobnih dogodkih.

Mirjam Fičur

Poklicna pot Mirjam Fičur je zelo bogata. Začela jo je v Splošni bolnišnici Izola, kjer je opravila pripravništvo za poklic srednje medicinske sestre in se najprej zaposlila na travmatološkem oddelku, nato pa krajši čas v enoti intenzivne terapije ter na kirurški polikliniki. Leta 1992 se je zaposlila v centralnem operacijskem bloku, kjer je delala 12 let. Ob delu je zaključila študij na visoki šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani ter pridobila naziv višja medicinska sestra, kasneje leta 2003 pa na visoki zdravstveni šoli v Mariboru naziv diplomirana medicinska sestra.

Leta 2004 se je zaposlila v ZD Izola kot patronažna medicinska sestra, kjer svoje poslanstvo opravlja še danes. Zavzetost za patronažno zdravstveno nego, visoka raven strokovnosti in organizacijski izzivi so nekaj, čemur je vselej predana.

Mirjam Fičur praktičnemu usposabljanju na delovnem mestu posveča veliko pozornosti, saj želi prispevati k vzgoji kompetentnih in visoko usposobljenih bodočih sodelavcev, ki bodo pri delu s pacienti poleg strokovnega znanja tudi empatični in etični. Pridobljeno znanje in bogate delovne izkušnje predano predaja mlajšim kolegicam, dijakom na praktičnem usposabljanju in študentom zdravstvene nege. Študenti jo vselej ocenijo kot odlično mentorico.

Je pobudnica številnih organizacijskih predlogov, ki pripomorejo k optimizaciji delovnih procesov in dvigu kakovostne in učinkovite zdravstvene nege. S svojim širokim strokovnim in organizacijskim znanjem je pomembno prispevala tudi pri ukrepih za zavezitev širjenja koronavirusne bolezni v svoji delovni sredini.

Pri svojem delu se zaveda pomembnosti povezovanja z drugimi službami znotraj zavoda in tudi širše v lokalni skupnosti, zato navezuje stike in velja za zelo profesionalno in korektno sodelavko, ki zna prisluhniti.

Mirjam Fičur odlikujejo strokovnost, zavzetost za paciente ter komunikacijske veščine tako v odnosu s pacienti in njihovimi svojci kot tudi v odnosu s sodelavci. Zastavljene naloge opravlja z vso resnostjo in z veliko odgovornostjo, zato se njene sodelavke in sodelavci vselej lahko zanesejo nanjo.

Marko Grdina

Marko Grdina je svojo poklicno pot kot zdravstveni tehnik začel na internističnem oddelku Splošne bolnišnice Izola leta 2001, kjer je opravil pripravništvo in nadaljeval z delom. Leta 2002 ja zapustil SBI in se vpisal na novoustanovljeno Visoko šolo za zdravstvo Izola. Med študijem se je med počitnicami v letih 2004 in 2005 za določen čas zaposlil v Zdravstvenem domu Piran v Ambulanti za turiste. Po zaključenem študiju in pridobljenem nazivu diplomiran zdravstvenik se je ponovno zaposlil v Splošni bolnišnici Izola v centralnem operacijskem bloku kot prva moška instrumentarka »instrumentar« v tej bolnišnici. Leta 2006 je delo nadaljeval v Zdravstvenem domu Piran v diabetološki ambulanti ter v pljučnem disperzerju. Obe ambulanti sta zahtevali tudi dodatna izpopolnjevanja na Kliniki Golnik in na Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani za področje diabetesa.

Septembra 2008 je sprejel delovno mesto pomočnika direktorja za področje zdravstvene nege, ki ga ob hkratnem delu v ambulanti za diabetike opravlja še danes.

Aktiven je na različnih področjih, in sicer kot strokovni predavatelj v Društvu diabetikov Koper, predaval je tudi članom Rdečega križa Piran. V Strokovnem društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper je član častnega razsodišča.

Od leta 2018 je član Civilne zaščite Piran, zadolžen za področje zdravstva kot pomembni svetovalec uvajanja ukrepov v času epidemije za občino Piran ter dobitnik bronastega znaka civilne zaščite aprila 2022. V letu 2021 je sodeloval pri nadgradnji službe NMP za občino Piran.

Marko je mentor dijakom, študentom in novim kadrom v centru za krepitev zdravja za področje sladkorne bolezni, skrbi pa tudi za svoj osebnostni in strokovni razvoj na različnih izobraževanjih tako doma kot v tujini.

Do svojih sodelavk je vedno razumevajoč, ko to potrebujejo, prisluhne jim, ko imajo dobre predloge, saj le s skupnimi močmi lahko dosežemo več! Neprestano stremi k napredku,

tako so v Zdravstvenem domu Piran v vseh ambulantah uvedli eKarton, ambulanke imajo tudi skenerje za sprotno digitalizacijo papirnatih zadev, aparature, kot so recimo EKG, ki omogočajo sprotno shranjevanje izvida v e-obliko in podobno. Leta 2013 so skupaj s sodelavci za zavod prejeli certifikat ISO standarda. V nedavno nalogo novogradnje Zdravstvenega doma v Luciji na isti lokaciji je vložil vse svoje organizacijske sposobnosti, saj je zahtevala veliko improvizacije in nenehnega prilagajanja prostorov.

Marko je skromen, svojega naziva ne obeša na veliki zvon in redko koga popravi, če mu reče tehnik. Do sodelavcev je dostopen in razumevajoč, rad se druži z vsemi in si za vsakogar, ko ga potrebuje, vzame čas.

Suzana Matejčič

Veliko tega, kar počnemo v življenju, se rodi iz ljubezni, radosnosti, dobrih izkušenj ali preprosto zaradi neke želje. Zаметki njene odločitve so nastali verjetno že v srednji zdravstveni šoli. Po zaključeni srednji zdravstveni šoli je Suzana Matejčič nadaljevala študij in ga leta 1993 uspešno zaključila na Višji zdravstveni šoli v Ljubljani. Leta 2002 je po bolonjskem sistemu diplomirala na Visoki zdravstveni šoli v Ljubljani. Formalno pridobljeno znanje je obogatila z izkušnjami, pridobljenimi z delom na različnih področjih bolnišnice Izola. V izolski bolnišnici je od leta 1993, ko je delovno pot začela s pripravništvom. Pripravništvo je obsegalo kroženje in pridobivanje izkušenj ter praktičnih znanj po različnih dejavnostih bolnišnice. Takrat je začutila, da je ključna komponenta za njeno delovno uspešnost kirurgija. Bila je del različnih timov in različnih dejavnosti ter pridobila znanje in izkušnje v enoti intenzivne terapije, abdominalne in žilne kirurgije, iz endoskopij in urgentnih stanj. Vsako težavo je izkoristila kot učni izziv. Obogatena s tem znanjem in motiviranostjo, suvereno in kakovostno opravlja delo diplomirane medicinske sestre.

Suzana verjame, da uspeh izhaja iz nenehnega prizadevanja, sprejemanja odgovornosti in osebnostnega razvoja. Zaradi njene prepoznane predanosti delu in profesionalnega odnosa do sodelavcev je Suzana Matejčič od leta 2010 odgovorna medicinska sestra travmatološke dejavnosti.

Je izjemna sodelavka, ki zna povezati in usmerjati, predvsem pa zagovarjati razvoj strokovnega področja. Spoznanja stroke kirurške zdravstvene nege in svoja spoznanja prenaša študentom, novozaposlenim, sodelavcem, kot predavateljica v zunanjih ustanovah. Znanje drugih pa preverja kot članica strokovne komisije na strokovnih izpitih. Suzana Matejčič je mentorica študentom FVZ Izola za klinične vaje na področju zdravstvene nege. Sodeluje pri raziskovalnem delu fakultete za kineziologijo na področju gibljivosti pacientov po operaciji kolka. Je članica komisij pri praktičnih strokovnih izpitih, predvsem pa izredna mentorica vsem zaposlenim in novozaposlenim sodelavcem.

Uspešnost in učinkovitost organizacije dela zdravstvene nege se kaže v tem, kakšno je sodelovanje med člani tima in kako se sooča z ovirami. Le posledično je odvisna od vsebine dela in uspešnosti delovne organizacije. Suzana je trden, pomemben, zaslužen član te verige. In ne nazadnje, vsi vemo, da na taki profesionalni poti ni dovolj le lastna prizadevnost. Zato se sodelavci ob tej priložnosti zahvaljujemo družini za podporo, ki jo ima Suzana doma.

Marjetka Ugrin

Marjetka je medicinska sestra, ponosna na svoje delo in ga s srcem opravlja. Jemlje ga kot poslanstvo in mu je popolnoma predana. Njen življenjski moto je pomagati ljudem, zato se je odločila za poklic medicinske sestre.

Leta 1980 je zaključila šolanje na Srednji zdravstveni šoli Piran. Svojo poklicno pot je kot pripravnica začela v Zdravstvenem domu Postojna. Z entuziazmom je delala v otroško-šolskem dispanzerju in v urgentni ambulanti.

Zatem se je zaposlila v Zdravstvenem domu Koper, v cepilnem centru. Izvajala je cepljenje otrok in s tem zaščito pred nalezljivimi boleznimi v obalnih občinah.

Nov izziv ji je bila takratna ambulanta za borce NOB, kjer je njena skrb za starejše in bolne prišla še posebej do izraza. Vseskozi se je izobraževala in dopolnjevala svoje znanje, kar ji je omogočalo kakovostnejše izvajanje delovnih nalog. Poklicno pot je nadaljevala v ambulanti družinske medicine. Sodelovala je pri raziskovalnem projektu na temo proteinurije, opravljala je doppler ožilja spodnjih okončin, predvsem pa v svoje delovno okolje redno prinašala nasmeh, prijaznost in pravo besedo.

Od leta 2009 je zaposlena v ambulanti Medicines dela, prometa in športa v ZD Koper.

S svojo predanostjo poklicu in profesionalnim odnosom si je pridobila zaupanje med pacienti. S pozitivno energijo jih spodbuja k zdravemu načinu življenja. Posebno skrb namenja ženskam in jih usmerja na preventivne ginekološke preglede in preglede dojk.

V vlogi mentorice je svoje strokovno znanje in izkušnje nesebično prenašala na dijake in pripravnike.

Celih 35 let se je vključevala v dežurno službo urgentne ambulante.

Leta 2007 je opravila strokovno usposabljanje za prostovoljce pri Slovenskem društvu hospic. Vrsto let sodeluje v psihoterapevtski ambulanti in v šoli demence. Je članica Primorske spominčice in vsa leta zvesta članica SDMSBZT Koper.

Društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov
PTUJ-ORMOŽ

Planinski izlet DMSBZT Ptuj–Ormož na Debelo peč

Suzana Komperšak

Članice in člani društva smo se 10. septembra 2022 odpravili na Debelo peč nad Pokljuko. Pokljuka, večinoma s smreko pokrita kraška planota, se nahaja v Triglavskem narodnem parku. Ima veliko planin, na katerih še danes pasejo živino in s tem planota živi in se razvija. Pokljuka je znana po biatlonskih tekmovanjih, saj so poključski gozdovi prepleteni s progami za tek na smučeh.

Medicinske sestre in naši otroci smo se s Pokljuke podali na Blejsko kočo. Po dopoldanskem okrepčilu smo se povzpeli na vrh Debele peči - 2014 m. Pot do vrha smo zmogli vsi, nekatere medicinske sestre so prvič premagale 2000 m, zato smo na vrhu opravili gorski krst. Vrh nam je postregel s čudovitimi razgledi v dolino Krme. Vrhovi Julijskih Alp so bili zaviti v meglo, zato nam je bil pogled na naš Triglav zakrit. Na vrhu

smo uživali, zadovoljni, da nam je vsem uspelo!

Ob povratku smo imeli na Blejski koči pravo planinsko malico. Oskrbnik Andrej nas je s svojo hudomušno razigranostjo prijetno nasmejal. A vse lepo enkrat mine in tudi mi smo se morali spustiti do Pokljuke, kjer nas je čakal avtobus. Naše dobre volje, veselja ob krasnem druženju in smehu nam ni mogel skaltiti niti dež, ki nas je pošteno namočil ob povratku.

Medicinske sestre Ptuj–Ormož smo letos po pohodu na Veliko planino preživele tudi

čudovit dan v Julijskih Alpah. Zadovoljni, malo mokri, prijetno utrujeni, a polni lepih vtisov in krasnih slik za spomin, smo se vrnili domov.

Udeleženci planinskega izleta na Debelo peč
(Fotografija: arhiv društva)

Obisk Železniškega muzeja

Ljubica Šavnik

Udeleženci obiska v Železniškem muzeju
(Fotografija: arhiv društva)

Članice sekcije upokojenih medicinskih sester pri ljubljanskem društvu smo 24. avgusta obiskale Železniški muzej v Ljubljani. Po muzeju nas je popeljal Klemen Ponikvar, ki nam je zanimivo in natančno predstavil zgodovino Slovenskih železnic, saj nam je bilo področje popolnoma neznano. Seveda smo se vse včasih veliko vozile z vlaki na različne konce Slovenije in nekdanje skupne države. Med pogovorom smo obujale spomine na dogodivščine z voženj z vlakom.

Misel, da je slovensko železniško zgodovino treba dokumentirati, je zaživela v šestdesetih letih, ko se je pokazalo, da se doba parnih lokomotiv izteka. Slovenski železničarji so se odločili za svoj muzej in zanj določili nekdanjo kurilnico Ljubljana Šiška. Železniški muzej je bil ustanovljen leta 1981. Leta 1996 se je muzej ob 150-letnici železnic na Slovenskem predstavil z razstavo vseh pglavitnih strokovnih področij na začasni lokaciji, zdaj pa je muzej v bližini rotunde.

Seveda so najbolj prepoznavne lokomotive iz raznih obdobij. V muzeju je najstarejša lokomotiva iz leta 1861 nekdanje Južne železnice, Družbo ji dela mala lokomotiva iz leta 1880, ki je zaradi velikega dimnika dobila vzdevek »kamniški škričelj«, moram omeniti še eno, ki je bila zasnovana posebej za progo Ljubljana–Trst. Vsi se še spominjamo prometnih uradov na železniških postajah, ki so še danes zelo pomembni. Brez vzdrževanja prog bi bilo veliko nesreč ali vsaj zastojev in drugih nevšečnosti, tudi to so nam predstavili.

Razvoj slovenskih železnic je bil dolgo za državo zelo pomemben, nato je nekaj časa vse malo zaspalo, zdaj v času hudih podnebnih sprememb pa je ponovno v vzponu.

Za zagotavljanje varnosti v prometu so pomembne slišne, vidne in pisne zveze med postajami. Potreba po točnem času prihodov in odhodov se je pojavila na kopnem šele z nastankom železnic.

Uniforme, »častno oblačilo« železničarjev, so prišle v uporabo kmalu po nastanku prvih železnic, da jih ne bi zamenjevali s potniki.

Signalvarnostne naprave zagotavljajo varnost vožnje, tako da pred vožnjo zavarujejo vozne poti.

Zanimivo prijetno druženje smo zaključili v nam znani restavraciji v Mošnji.

V imenu udeleženk se zahvaljujem predsednici sekcije Mariji Olgi Koblar ter vodstvu društva.

Spoznavanje naravnih in kulturnih znamenitosti

Marija Filipič

Ostanki Starega gradu in Finžgarjev kot
(Fotografiji: Marija Filipič)

Upokojene medicinske sestre smo se s predsednico Olgo Koblar 7. septembra zbrale v parku Tivoli. V svežem pa tudi nekoliko meglenem jutru smo se z avtobusom odpeljali v smeri Gorenjske. Bolj smo se oddaljevali Ljubljani, bolj se je megla redčila, vmes pa so že posijali sončni žarki, ki so napovedovali prelep sončen dan.

Prvo naše spoznavanje znamenitosti je bilo ob dvorcu Goričane. Trenutno je v lasti ljubljanske nadškofije, varnostno ograjen z zaščitno ograjo in nedostopen za javnost in ogled. Zgodovinski viri pravijo, da je bil prvotni dvorec zgrajen v 10. stoletju na griču nad sedanjo stavbo. V 12. stoletju pa je bil dvorec zgrajen v bližini cestne povezave tudi iz materialov starega gradu. Danes je zelo lepa baročna stavba. Seveda ja graščina doživljala številne pretrese, od požarov, potresov, pa tudi zamenjala je številne lastnike in številne dejavnosti. Dolgo je bil v stavbi Muzej neevropskih kultur. Leta 2001 so muzej preselili, dvorec pa

je prišel v last ljubljanske nadškofije. Zatem smo obiskali kraj Sora z nekdanjo zelo priljubljenim kopalniščem. Danes je še vedno zelo priljubljena izletniška točka s čisto kopalno vodo in prijetnim okoljem. Mnogi med nami se radi spominjajo lepih trenutkov iz tega kopalnišča in okolja. V Galeriji smo se v Finžgarjevem kotu srečali z življenjem in delovanjem Frana Saleškega Finžgarja, ki je tu živel, služboval kot zelo priljubljen duhovnik in pisatelj. Spoznale smo enega najstarejših meniških redov v cerkvi – karmelski red sester, ki so nas ob dogovorjeni uri prijazno sprejele s pesmijo o svojem poslanstvu in razlogu za vstop v karmelski red. Z dvema sestrama smo se dolgo pogovarjali o zgodovinskem nastanku reda, njihovem delovanju, odprtosti za pomoč drugim, popolnosti učenja in molitvenega življenja. V Podreči smo se spomnili Simona Jenka, velikega pesnika, pisatelja, učitelja in pomočnika notarja. Umril je v starosti komaj 34 let. Najbolj znana je njegova pesem **Naprej zastava slave**, ki je bila do Prešernove Zdravljice naša državna himna, zdaj pa jo pejejo naši vojaki. Ogleli so nas že malce utrudili, zato bi nam dobro dela kratka pavza in prav to se je zgodilo. V restavraciji ob Zbiljskem jezeru smo si privoščile kavico in uživale v idiličnem razgledu na prelepo okolico in jezero ter njegove prebivalce: labode, račke in še in še. Pot smo nadaljevali proti Smledniku, kjer je bil nekoč ponos kraja v renesančnem slogu zgrajen dvorec baronov Smledniških. Tudi ta stavba je doživljala usodo kot številni drugi podobni objekti. Po nacionalizaciji dvorca je služil kot prebivališče vojnim sirotam in kot vzgojni zavod za mladino. Z denacionalizacijskim postopkom je dvorec dobila v last družina Lazarini, ki pa zaradi prevelikih stroškov obnove objekta in okolice zagotovo ni sposobna urediti. Na žalost objekt zelo propada in je v trenutnem stanju nevaren za obiskovalce. Potrebe po vzgoji in izobraževanju mladine s posebnimi potrebami so še vedno prisotne, zato je občina Smlednik zgradila stavbo, kjer osebje namenja skrb učencem s težavami v vedenju in čustvovanju z izvajanjem šolskega programa in domske vzgoje. Tega načina obravnave so deležni otroci od 6. do 9. razreda, za srednješolce pa je poskrbljeno v enoti stanovanjske skupnosti v Guncljah. Učenke in učenci so vedno pod budnim očesom strokovnih delavcev. Delo je zelo naporno, prepleteno s čustvi vzgojitelja in velikokrat zelo stresno. Zavod nam je lepo predstavila medicinska sestra Helga Šenk, ki se razdaja v svojem poklicu in je vesela, da pripomore k uspešnemu pozitivnemu

razvoju mladih ljudi, ki so že v rani dobi življenja drugačni, ranjeni in zaznamovani. Pot smo nadaljevali v kraj Repnje. To je rojstni kraj pisatelja, jezikoslovca Jerneja Kopitarja. Po svojih delih je bil za kraj zelo zaslužen in tudi takratni cesar je prepoznal veličino njegovega znanja, zato ga je imenoval za ravnatelja carske knjižnice, kar je bila zanj, pa tudi za Slovence, velika čast. Bil je veliko več kot Lečevlje sodi naj Kopitar. Obiskali smo samostan šolskih sester Frančiška Asiškega Kristusa Kralja. Velika dobrotnica Katarina Šporn iz Vodice, vdova in brez potomcev, je bila premožna in se je odločila svoje premoženje uporabiti v dobre namene. Kupila je gradič, kjer so najprej bivali jezuiti. Sezidala je tudi cerkvico Srca Jezusovega in šola za pouk in izobraževanje deklic v slovenskem jeziku. Potrebovala je učiteljice – redovnice. V okolici jih ni bilo, zato so prišle šolske sestre iz Maribora. Šolanje je bilo zelo uspešno in priljubljeno. Organizirale so kmetijsko-gospodinjstvo šolo. Tudi nam vsem je dobro znana sestra Vendelina. Vodila je številne gospodinjstve tečajne žene in mladih deklet. Sestre uspešno organizirajo duhovne vaje, sestanke, gospodinjstve tečajne, poučujejo petje, igranje glasbenih instrumentov, opravljajo katehetske dejavnosti, spremljajo mlade v iskanju prave poti. Z veseljem pomagajo vsakemu, ki se obrne k njim. Poslanstvo sester je v neki meri podobno tudi našemu, saj nam je skupno, da s svojimi deli pomagamo ljudem, predvsem skrbimo za duševno in telesno zdravje posameznika.

Za zaključek popotovanja smo obiskali še Stari grad nad Valburgo, ki je dostopen preko Kalvarije križevega pota ali pa se peljemo po sicer strmi in ozki cesti. Vrh nudi izjemne razglede na hribovje, mesta in jezera. Le nekaj metrov pod vrhom je prijetna okrepevalnica z vpisno knjigo. Razvaline gradu se uvrščajo med pomembnejše v Sloveniji, saj so ostanki najčistejše srednjeveške oblike. Zgrajen je bil predvsem v obrambne namene. Mimo je potekala močna trgovska pot. Imel je številne lastnike – od celjskih grofov do baronov Lazarinjev. V okrepevalnici smo druženje zaključili ob prijazni postrežbi in v prijetnem pogovoru. Ob vračanju s hriba smo se mimogrede ustavili še pri grobnici družine Lazarini.

Kljub bogatemu programu tokratnega in prejšnjih izletov velja reči, da smo blizu, vendar še vedno zelo daleč od poznavanja svoje zgodovine.

Povsod je lepo, a toti naš Maribor je najlepši

Z Majlindo se je pogovarjala Nataša Radovanović.

Intervju je bil opravljen z Majlindo Morino Saciri, mag. zdr. – soc. manag, rojeno 16. maja 1989 na Kosovu, kjer je živela do leta 2003. Nato se je preselila v Slovenijo in tukaj nadaljevala izobraževanje. Svojo poklicno pot je začela v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor. Januarja leta 2020 je zapustila UKC Maribor in se kot diplomirana medicinska sestra zaposlila v domu starostnikov v Avstriji.

Majlinda Morina Saciri na Oddelku za ginekologijo in ginekološko onkologijo v UKC Maribor

1. Kakšna je vaša poklicna pot, zakaj ste se odločili za poklic medicinske sestre in kako bi opisali svoja delovna leta v UKC Maribor?

Leta 2003 sem s Kosova prišla v Slovenijo in se vpisala v 8. razred Osnovne šole Toneta Čufarja v Mariboru. Šolanje sem zaključila z odliko kljub težavam s slovenščino. Vedno sem imela empatičen odnos do sočloveka, vendar je bila iniciator moje poklicne poti moja mami, ki me je leta 2004 prepričala k vpisu na Srednjo zdravstveno in kozmetično šolo Juge Polak Maribor, kjer sem leta 2008 pridobila poklic tehnik zdravstvene nege in še istega leta izobraževanje nadaljevala na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Leta 2010 sem začela pripravništvo v UKC Maribor na oddelku za revmatologijo, takoj po pripravništvu pa sem se zaposlila na Oddelku za ginekologijo in ginekološko onkologijo kot srednja medicinska sestra v negovalni enoti. Kmalu sem zaključila študij ter kariero nadaljevala kot diplomirana medicinska sestra v negovalni enoti na istem oddelku vse do leta 2020. Januarja letos sem zaključila tudi podiplomski študij 2. stopnje na Fakulteti za zdravstvene vede v Mariboru, smer Management v zdravstvu in socialnem varstvu, ter si pridobila naziv magistrica zdravstveno-socialnega managementa. Svoja delovna leta v UKC Maribor bi opisala kot zelo lepa, kjer sem pridobila veliko novega znanja in izkušenj. Veliko sem pripomogla tudi s prostovoljnim prevajanjem iz slovenščine v albanščino ali obratno ter s tem olajšala delo zdravnikom, medicinskim sestram, na koncu pa so mi bili vedno hvaležni pacienti/pacientke oz. njihovi starši/svojci. Nikoli ne bom pozabila svojih sodelavk in sodelavcev ter klepetov ob kavi, saj smo se kljub večkrat prenapornem in stresnem delu znali presmejati do solz.

2. Zakaj ste se odločili zapustiti UKC Maribor in se zaposliti v Avstriji ter kakšno delo opravljate v Avstriji?

V UKC Maribor sem bila vedno zadovoljna z delom in timom nasploh, a žal je urnik postajal vedno bolj naporen, za kar nikakor ne obsojam svojih nadrejenih, vendar sam sistem dela in plačilo mi žal nista ustrezala več. V Avstriji delam prav tako kot diplomirana medicinska sestra, vendar v domu starostnikov.

3. Kakšne so največje razlike med delom v UKC MB in zdaj v Avstriji?

Največje razlike so opazne pri urniku, osebju in plačilu. Veliko več sem prosta, dosti več zaposlenih je v eni izmeni, plačilo pa je tudi dosti višje.

4. Ali bi se želeli kdaj v prihodnosti ponovno zaposliti v Sloveniji? Kaj bi vas spodbudilo k vrnitvi?

Da, pod enakimi pogoji kot v Avstriji sem se pripravljena ponovno zaposliti v Sloveniji.

5. Kakšen nasvet bi danes dali nekemu, ki se tudi želi zaposliti v tujini?

Izkoristi prosti čas, začni se učiti nemščine.

6. Kako preživljate prosti čas?

Prosti čas tako kot nekoč v času zaposlitve v UKC Maribor izkoristim za družino in prijatelje, vendar si lahko privoščim malo več, saj imam več prostega časa.

7. Najlepši kotiček v Sloveniji?

Povsod je lepo, a toti naš Maribor je najlepši.

8. Vaše sanjske počitnice?

Sanjske počitnice na plaži v Dominikanski republiki.

Kaj bi bralcem Utripa še sporočili?

*Življenje prehitro mine,
zato si ustvarite samo
nepozabne trenutke.*

Pišemo z roko

Patricija Valentina Raspotnik

Srednja zdravstvena šola Ljubljana se je januarja priključila vseslovenski akciji Teden pisanja z roko 2022. Na šoli smo organizirali več aktivnosti. Pripravili smo razstavni prostor, del le-tega je bil namenjen osveščanju pisanja. Dijaki so najprej zapisali, kako **pisanje z roko vpliva** na našo **ustvarjalnost in zdravje**. Odločili smo se, da se bomo v tednu pisanja z roko posvetili tudi razmišljanju in pisanju o **medsebojnih odnosih**. Dijaki so zapisali, da so medsebojni odnosi pomemben del vsakdanjega življenja, od njih je odvisna kakovost našega življenja, da vplivajo na naš imunski sistem, počutje in doživljanje situacije, prinašajo občutek izpolnjenosti, sreče in zadovoljstva, lahko pa nam dajejo občutek praznine, razočaranja in nezadovoljstva. Medsebojni odnosi, spoštovanje drug drugega, del vsakega stika z drugo osebo, je najbolj dragoceno darilo, ki ga lahko daš sebi in drugemu. To je tvoj čas za nastanek in ohranjanje medsebojnih odnosov, je nujen proces komunikacije in sodelovanja ...

Kaj pomeni levostransko ali desnostransko ležeča pisava, pisava z majhnimi črkami, s padajočimi in dvigajočimi zaključki pisave ter še marsikaj drugega, smo izvedeli v predavanju Rokopis je možganopis, ki ga je za dijake in zaposlene izvedel Borut S. Pogačnik, univ. dipl. sociolog in psihoterapevt, stalni sodni izvedenec za preiskovanje pisav.

Prejeli smo tri rokopise kot odgovore na pisma, ki sta jih z roko zapisala dijaka Neža Berdajs in Timotej Jesenšek. Prvo pismo smo prejeli od gospe Monike Ažman, predsednice Zbornice – Zveze, v svojem rokopisu je zapisala, da je zanjo pomembno izdelovanje drobnih pozornosti, poštnih paketkov in voščilnic. Vse z namenom, da doda na roke napisano iskreno sporočilo, ki razveseli prejemnika. Med drugim je poudarila eno izmed temeljnih življenjskih aktivnosti po Virginiji Henderson: Odnosi z ljudmi, izražanje čustev, občutkov in potreb. Poudarila je pomen sodelovanja pri projektu, predvsem zato, ker s tem krepimo svoje lastno znanje in tudi kompetenco medosebnih odnosov, ki so za zdravstvene delavce izrednega pomena. Celoten rokopis pisma predsednice Zbornice – Zveze je objavljen v Utripu, februar, marec 2022 na strani 83-84.

Pisala sta nam tudi nekdanja dijaka, zdaj znana glasbenika Vili Resnik in Marko Vozelj. Marko Vozelj je prav posebej zapisal verz z željo, da se pisanje z roko ohrani za vedno:

*Ko z roko zapišeš svoje misli,
dobyjo življenje in obliko,
in si kot slikar, ki je za vedno
narisal svojo sliko.*

Izvedenih je bilo še več drugih zanimivih aktivnosti; v slovenskem, angleškem in latinskem jeziku so zapisali »To je moja pisava. Ponosen sem nanjo, saj je izvirna in neponovljiva.« V Kahootu so dijaki prepoznali rokopise razrednega učiteljskega zbora. Pri pouku slovenščine so pisali spis z naslovom Jaz bom dober človek, ker me to osrečuje.

Dijaki prvih letnikov so se pogovarjali in razmišljali o pomenu rokopisa za prihodnost človeštva. Nekaj misli so vsak zase skrbno, čitljivo, tekoče napisali in potem svoje pisave opazovali, komentirali ... Sledila je naloga, da na sredino lista dijak napiše, kaj želi, da mu najbližji (sošolci, prijatelji, družinski člani ...) napišejo z roko, ter se podpiše.

Dijakinja je v angleškem jeziku zapisala: »To je moja pisava. Ponosna sem nanjo, saj je izvirna in neponovljiva.« (Fotografija: arhiv šole)

Veliko presenečenje pa je bila razstava lastnoročnih imen vseh dijakov na najdaljšem plakatu, kar smo jih imeli kdaj na šoli, in sicer posamezen je meril kar osem metrov.

Zbrani podpisi vseh dijakov na najdaljšem plakatu (Fotografija: Patricija V. Raspotnik)

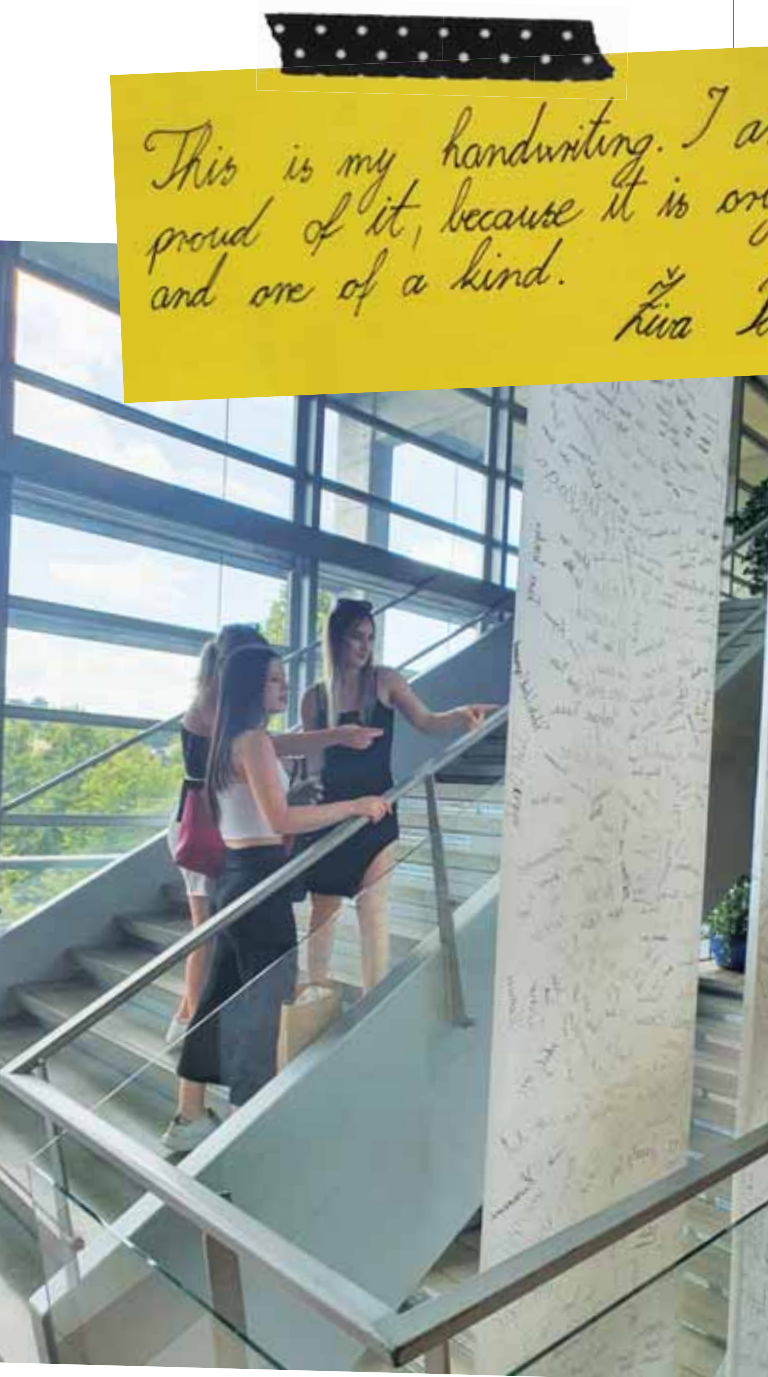
Naj končam z misljo: »Pišem z roko, ker je pisava del mene in tako tudi ostajam v stiku s samim seboj«, ki jo je ob začetku tedna pisanja z roko zapisala ravnateljica mag. Silva Kastelic.

Obvestilo

Spoštovani,
naslednja številka Utripa
je dvojna (december/januar)
in izide
v prvih dneh decembra 2022.

Prispevke sprejemamo
do 20. novembra.

Uredništvo

Povezovanje in mreženje z babicami iz Kambodže, Vietnama in Finske

Petra Petročnik, Boštjan Žvanut, Patrik Pucer, Ana Polona Mivšek

V okviru mednarodnega projekta *Erasmus+ »4 Steps for healthy babies, healthy families, healthy nations«* smo se povezali partnerji iz Finske, Slovenije in Azije, natančneje s štirimi univerzami iz Kambodže in Vietnama.

V širšem pogledu smo si zadali, da razvijamo področje babištva v obliki zagotavljanja kontinuirane babiške obravnave med nosečnostjo, porodom, v poporodnem obdobju ter skrbi za novorojenčka. Slednje namreč dokazano pripomore k zmanjšanju umrljivosti in obolevnosti žensk in novorojenčkov. Eden izmed ciljev projekta je bil tudi krepitev in izboljšanje obstoječega izobraževanja za babice. Izobraževanje babic sicer na vseh štirih azijskih univerzah poteka na tamkajšnji univerzitetni ravni, a so razlike o vsebinah in obsegu pridobljenih kompetenc še vedno precejšnje. V okviru projekta se redno srečujemo na različnih lokacijah po Evropi in Aziji z namenom izmenjave izkušenj, veščin in znanj.

Tako smo letos opravili že nekaj poti v omenjeni azijski državi, hkrati pa smo med 12. in 16. septembrom 2022 v Sloveniji gostili projektne partnerje iz Kambodže, Vietnama in Finske. Prva polovica programa je potekala pod okriljem Fakultete za vede o zdravju (UP FVZ), v drugi polovici tedna pa smo se z interaktivnimi delavnicami in predavanji mudili na Zdravstveni fakulteti (UL ZF). Med drugim smo si ogledali porodnišnice, in sicer v Izoli, Postojni in Ljubljani. Svojo prakso pa je predstavila tudi predstavnica porodnišnice Jesenice. Vsem skupaj se lepo zahvaljujemo za toplo sprejetje in vodeni ogled prostorov. Sodelujoči partnerji iz evropskih

fakultet smo dobili pomemben uvid in izkušnje z medkulturnim sodelovanjem, kar bo v nadaljnjem vplivalo tudi na naše pedagoške pristope, predvsem v smislu spodbujanja kulturne občutljivosti študentov.

Udeleženci projektne sestanke pred Fakulteto za vede o zdravju Univerze na Primorskem.
(Fotografija: Osebni arhiv Boštjana Žvanuta)

Udeleženci na Zdravstveni fakulteti Univerze v Ljubljani.
(Fotografija: Osebni arhiv Petre Petročnik)

Cenimo delo ★ MOTORISTOV ★ reševalcev

Ob prvem srečanju motoristk in motoristov v zdravstveni in babiški negi smo se pogovarjali s Tjašo Kolenc Filipič, direktorico Službe za trženjsko komuniciranje pri Zavarovalnici Triglav d.d.

1. Zbornica – Zveza je maja organizirala prvo srečanje motoristk in motoristov iz vrst zdravstvene in babiške nege, na katerem so udeleženci opravili vajo varne vožnje in motoristi reševalci pa so izvedli učno delavnico prve pomoči ponesrečenemu motoristu. Zakaj ste se v Zavarovalnici Triglav odločili podpreti ta dogodek? Tudi sicer redno sodelujete z reševalnimi službami in motoristi reševalci. Na kakšen način poteka to sodelovanje, kako jih podpirate?

Naše sodelovanje z motoristi reševalci sega že skoraj desetletje nazaj, ko smo se odločili, da bomo podprli vse zdravstvene ustanove, ki imajo motoriste reševalce in jim podarili sredstva za nakup preventivne motoristične opreme. Vsako leto jim tako kupimo in podarimo izdelke, ki jih najbolj potrebujejo, da so na svojih vožnjah čim bolj varni. Naše dolgoletno dobro sodelovanje smo tudi letos spomladi obeležili na brezplačnih delavnicah Motoristi za motoriste na Vranskem, kjer smo jim predali v uporabo brezplačno opremo, motoristi reševalci pa so za vse udeležence pripravili tudi tečaj prve pomoči za motoriste.

2. Motoristi reševalci so ponavadi prvi na kraju prometne nesreče, pri čemer so tudi sami izpostavljeni številnim nevarnostim. Kako vi vidite njihovo delo? Reševalec v zdravstvu je nepogrešljiv del vsakega zdravstvenega sistema. Je poklic reševalca v družbi po vašem mnenju dovolj cenjen? Se zavedamo njihove pomembne vloge?

V Zavarovalnici Triglav cenimo delo motoristov reševalcev, saj le-ti vedno priskočijo na pomoč, naj gre za hudo krvavitev, prometno nesrečo, zastoj srca ali možgansko kap. In pri nujnih vožnjah izpostavljajo tudi sebe in svoje življenje. Reševanje lahko po njihovi zaslugi steče že nekaj pomembnih sekund pred prihodom reševalnega vozila, za kar se imamo zahvaliti njihovemu strokovnemu znanju, osebnostnim lastnostim ter obvladovanju dinamične, a varne vožnje.

3. Kako vidite svojo vlogo na področju reševalne dejavnosti v Sloveniji? Kakšni so vaši načrti glede nadaljnega sodelovanja z reševalnimi službami?

Na motorju reševalca so trije kovčki, polni reševalne opreme. Njihova skupna teža, od 60 do 80 kilogramov, je enaka teži enega odraslega človeka. Zelo pomembna je tudi zaščitna oprema reševalcev, saj pri vsakem reševanju drugega življenja najprej izpostavijo svojega. Oblečeni so v zaščitne kombinize, obvezne pa so tudi rokavice in posebni škornji ter čelade. To je bil tudi razlog, da smo se v največji slovenski zavarovalnici pred devetimi leti motoristom reševalcem odločili pomagati z nakupom opreme. Če bo le mogoče, bomo s podporo nadaljevali, saj je delo motoristov reševalcev plemenito in ga zelo cenimo, na sodelovanje z njimi pa smo zelo ponosni.

Ko je nekaj preveč okusno, da bi bilo lahko resnično

Jože Lavrinec

Sodobna prehranska industrija proizvaja čudeže, ki pogosto presegajo običajna pričakovanja. Tako marsikdaj niti ata ne bi več prepoznal osnovnih surovin, ki so skrite v nekem izdelku prehranske industrije.

Revolucija prehranskih znanosti je skupaj s sodobno trgovino korenito posegla v človekove nakupovalne in prehranske navade. In ne, da bi bilo s prehransko industrijo kaj posebno narobe; proizvaja le to, kar povprečen potrošnik želi. Tako le sledi sodobnim trendom in ob tem mimogrede tudi sama malo pripomore, da se kakšen malo hitreje uveljavi. Sodobni človek pa, no ja, ta seveda želi imeti čim več živil na dosegu roke ob vsakem trenutku, s čim daljšim rokom uporabe. Povsem normalno pričakovanje je, da mora jo biti vsi izdelki lepi na pogled, čim bolj okusni in čim cenejši.

Predelava živil igra pomembno vlogo pri zagotavljanju okusne, varne in hranilno bogate hrane za čim širšo populacijo. Svojo vlogo ima tudi pri konzerviranju hrane ter s tem njeno dostopnostjo v času zunaj pridelovalne sezone. Sliši se lepo in preprosto, vendar še zdaleč ni. Sleherna predelava hrane prinaša s seboj poleg številnih koristi tudi tveganja. Tako že povsem enostavna toplotna obdelava živila krepko zmanjša mikrobiološko aktivnost v živilu, podaljša rok uporabnosti, pogosto tudi izboljša prebavljivost in izkoristek posameznih hranil. Po drugi strani pa toplota uniči nekatere hranilne snovi, višje temperature pri obdelavi mesa povzročijo nastajanje toksičnih heterocikličnih aminov. Podobno nastaja akrilamid ob termični obdelavi škrobnih izdelkov. Živilski tehnologi so sicer sposobni poiskati primerne kompromise med pozitivnimi in negativni učinki nekega tehnološkega procesa, seveda, če ob tem niso prisiljeni klekniti zaradi komercialnih, pardon, ekonomskih učinkov.

Število industrijsko pripravljenih živil strmo narašča. Trgovske police se šibijo pod neizmerno ponudbo podobnih in skoraj identičnih produktov, pri katerih se razlikujejo le embalaža, trgovsko ime in cena. A je tudi vedno več vedno močnejše predelanih živil. Včasih se naključnemu kupcu dozdeva, da stara, preverjena osnovna ali le malo predelana živila ostajajo skrita nekje v ozadju ali celo izginevajo s polic, nadomeščajo pa jih novi močno predelani izdelki. Za primerjavo poskušajmo v običajni trgovini z živilii prešteti ponudnike navadne bele pšenične moke TIP 500 (z mletjem pšeničnega zrna so odstranjene zunanja ovojnice, kalček ter večina notranje ovojnice žitnega zrna) ter običajne krušne

moke TIP 1100, pri kateri je dobršen del notranje ovojnice ostal. Za primerjavo še preštejmo druge vrste mok, posebnih za peko kruha, pa tistih res specialnih za posebne namene ... Medtem ko nam bodo pri številu prvih dveh vrst moke zadostovali prsti ene, največ dveh rok, se bomo pri številu drugih kar izgubili ... Ko pa začnemo brati še prehranske deklaracije, se dobesedno izgubimo v raziskovanju. Bela pšenična moka je pač bela pšenična moka, s procesom mletja ji odstranijo večino vitaminov, mineralov in prehranskih vlaknin; ostane le škrob in nekaj beljakovin. Skratka prečiščeno živilo. Pri polnozrnatih moki nas ob branju prehranske deklaracije presune: »Narejeno po proizvodni specifikaciji«.

To preprosto pomeni fino mletje žitnega zrna, ločitev posameznih sestavin ter na koncu mešanje posameznih komponent v natančno predpisanem razmerju. Tehnologija kraljuje, samo da bi bil končni izdelek čim cenejši in lepši.

Prehranski industriji je hočeš nočeš dala krila vojska. Zelo veliko pomembnih odkritij in odločitev je povezanih ravno z vojsko. Vojaške potrebe po prehranski oskrbi daleč od primarnih virov, potrebe

po varnem transportu in čim bolj enostavni končni pripravi so narekemale revolucionarne postopke. Tako je leta 1800 Rumford zamešal svojo »vojaško juho«: ješprenj, suh grah, sušeno zelenjavo kot mešanico, ki so jo bavarski vojaki nosili s seboj ter jo, kadar so pač lahko, počasi kuhali skupaj s soljeno govedino in pivom. O okusu danes ne bi razpravljali, bilo pa je vsekakor energijsko bogato in hranilno tudi v primeru, da je soljena govedina že pošla. V letu 1810 je Nicolas Appert na Napoleonovo pobudo razvil prve konzerve v steklenih kozarcih, kar je še istega leta Britanec Durand dopolnil s prvimi pločevinkami. Pločevinke so Britanci zagrabili z odprtimi rokami, saj so z njimi lažje prehranili svojo vojno mornarico. Zato je pri njih že čez tri leta zrasla prva tovarna konzervirane hrane. Prvotne konzerve so bile resda malce nerodne, marsikatera se je odprla sama (ker se je vsebina pokvarila), a možnost, ki so jo ponujale, je bila odlična. V nekaj desetletjih so se pločevinke izpopolnile, postale so lažje, dobile svoj priročni odpiralnik in tudi vsebina je postajala kakovostnejša in bolj okusna. 1870. leta so Nemci za potrebe svoje vojske razvili »Erbwurst«, nekakšno predhodnico jušnih

V letu 1810 je Nicolas Appert na Napoleonovo pobudo razvil prve konzerve v steklenih kozarcih, kar je še istega leta Britanec Durand dopolnil s prvimi pločevinkami. Pločevinke so Britanci zagrabili z odprtimi rokami, saj so z njimi lažje prehranili svojo vojno mornarico. Zato je pri njih že čez tri leta zrasla prva tovarna konzervirane hrane. Prvotne konzerve so bile resda malce nerodne, marsikatera se je odprla sama (ker se je vsebina pokvarila), a možnost, ki so jo ponujale, je bila odlična.

kock iz sušenega graha, slanine in druge maščobe, stisnjene skupaj v klobaso, iz katere je bilo zelo hitro mogoče skuhati okusno in hranilno juho. Sčasoma so vojaškim konzervam začeli dodajati še vitamine in minerale, razvijali so nove tehnologije, začeli so uporabljati razne aditive in vse, česar vojska ni potrebovala več, prepustili v civilno rabo.

Sodobna živilska tehnologija uporablja številne procese predelave. Prav vsak je skrbno raziskan, njihove dobre in slabe strani so prepoznane, zabeležene v številnih raziskavah. In še vedno nastajajo nove. Te raziskave so finančno dobro podprte, saj so v interesu industrije. To preprosto pomeni, da v nastajanju živil praktično ni naključij. So samo občasni ne-ljubi dogodki, ki jih industrija spremlja, in če obstaja tveganje za zdravje potrošnikov, se zgodi odpoklic živila. Vse jasno, vse čisto, vse pošteno. Vsaj naj bi bilo!

Logično, da uporabljena tehnologija za neko živilo ni nujno primerljiva s tehnologijo, ki je bila potrebna za neko drugo živilo. Končno so tudi stopnje predelave živil zelo različne. Konec koncev je »predelava živil« sleherno dejanje, »ki spremeni živilo iz naravnega stanja v drugačno živilo«, naj bo to sušenje, zamrzovanje, mletje, konzerviranje ali že samo dodajanje soli, sladkorjev, maščob ali celo aditivov. Večina živil in napitkov gre skozi postopke predelave, preden jih kupimo ali zaužijemo. Da bi lažje razdelili živila in jih ovrednotili, stopnje razdelimo v štiri skupine.

Čprav so živila iz druge skupine že dlje časa prepoznana kot ne-bodi-jih-treba zdrave prehrane, brez njih kar ne moremo. Resda vemo, da so hranilno revna, energijsko bogata ter jih zato zmerjamo s prečiščenimi živili, toda nikjer ne piše, da jih moramo jesti z veliko žlico. Temu niti niso namenjena. Z njimi naj bi hrano samo pripravljali, belili, solili, sladkali. Skratka uporabljati naj bi jih varčno.

Klasifikacija stopnje predelave živil NOVA, FAO 2019

Nepredelana in minimalno predelana živila

Nespremenjena živila ali le delno spremenjena živila s pomočjo enostavne tehnologije – denimo odstranjeni neužitni deli, sušeno, drobljeno, kuhano, pasterizirano, zamrznjeno, fermentirano. Nobena snov ni dodana živilu. Predelava je namenjena bolj enostavni in razširjeni uporabi živila.

Primeri: sveže ali zamrznjeno sadje in zelenjava; suhe stročnice; moka, kosmiči; sveža ali sušena testenina brez jajc; pasterizirano mleko, jogurt; pakirano meso; zamrznjeno meso.

Predelana živila, ki jih uporabljamo za pripravo hrane

Snovi, ki izhajajo neposredno iz prve skupine. Vendar jih je preoblikoval eden ali več tehnoloških postopkov, kot so denimo stiskanje, filtriranje, rafiniranje, ekstrakcija ... Namen predelave je pripraviti izdelek, uporaben v nadaljnji predelavi, začinjaju in kuhanji živil iz prve skupine.

Primeri: maslo, rastlinska olja, druge maščobe; sladkor, melasa, med, sol ...

Predelana živila (Processed foods)

Izdelki, narejeni iz živil prve in druge skupine s pomočjo tehnik konzerviranja (npr. fermentacija, stekleničenje, vlaganje v kozarce/pločevinke). Živila so bolj okusna, z daljšim rokom uporabe ...

Primeri: kisle zelje ali repa, marinirana zelenjava, sadni kompoti; marmelade; kruh; sir, suhomesnati izdelki ...

Močno predelana živila (Ultra-processed foods)

Izdelava nizkocenovnih prehranskih izdelkov iz živil prve skupine z le malo ali celo nič osnovnih živil; izdelki vsebujejo užitne snovi, ki jih v domači kuhinji ne uporabljamo (kazein, beljakovinski izolati, sirotkine beljakovine ...) ter pogosto povsem nepotrebne aditive, ki izboljšajo vonj, okus, teksturo (arome, barve, emulgatorji, stabilizatorji ...).

Primeri: slani prigrizki (čipsi ...); keksi, instant juhe, instant rezanci; beljakovinske/sadne/vitaminske/hranilne ploščice; številni obroki ready to eat; številni mesni izdelki (hrenovke ...); slaščice; slajeni gazirani napitki ...

Tudi živila iz tretje skupine niso nič posebnega. Večinoma so to shranki hrane. Vse kar je v njih negativnega, je mogoče visoka vsebnost soli, sladkorja ali maščob. Če to vemo in jih temu primerno uporabljamo, so povsem običajen del zdrave in uravnotežene prehrane. Zagotavljajo možnost, da trenutne viške hrane koristno razporedimo skozi čas, ko teh živil ni toliko na razpolago.

Povsem nekaj drugega so živila četrte skupine. Beležimo neverjeten porast produkcije teh živil. In jasno tudi uživanja. Njihova cenenost in okusnost ter enostavnost priprave so krivi, da se pogosto znajdejo ne le v domači kuhinji, ampak tudi v gostinstvu. Kaj je lažjega kot denimo gostu ponuditi gobovo juho »iz vrečke«, jo okrasiti z nekaj koščki svežih ali zamrznjenih gobic? Gost, prepričan, da je dobil sveže pripravljeno juho, bo zadovoljen, gostinec pa s pripravo skoraj ne bo imel dela in še dobiček se hitreje kopiči.

Vse v redu in prav, a sočasno s porastom števila močno predelane hrane se beleži tudi večja pojavnost debelosti, srčno-žilne ogroženosti, vključno z evidentnimi koronarnimi in cerebrovaskularnimi zapleti. Ko to povežemo, nas mora zaskrbeti. Prva namigovanja na povezanost so stara vsaj poldrugo desetletje. A to so bili zgolj namigi, skromne raziskave še bolj skromnega obsega. Živilska industrija jih je zlahka opravičila, se izgovarjala na pomanjkljivosti prvih raziskav ter opozarjala, da skrbno preverja vse sestavine in vse postopke. Skratka, oni zagotavljajo, da so njihovi izdelki varni, celo več, da so zaradi morebitno dodanih mineralov, vitaminov ali celo beljakovin visokokakovostni izdelki z dodano vrednostjo, ki celo varujejo človekovo zdravje.

Čas teče, nič ne reče, reka skromnih raziskav sčasoma prehaja v veletok. In ne nazadnje se končno dogodi tudi kakšna konkretna raziskava, ki s svojimi rezultati dokončno zabije, ne le žebliček, temveč kar krepak žebelj.

Raziskava NutriNet-Sante je trajala kar osemnajst let in zajela več kot 105.000 ljudi. V njej so opazovali prehranske navade, povprečno število zaužitih močno predelanih izdelkov,

parametre srčno-žilne ogroženosti ter število koronarnih in cerebrovaskularnih dogodkov. Pomembno je, da so zaužita živila grupirali po klasifikaciji NOVA, ki jo upoštevajo tudi v prehranski industriji. Zbrali so spoštovanja vredno kopico podatkov in jo obdelali. Zaključki so bili glede na predhodne raziskave pričakovani, a vendar po svoje presenetljivi. Če jih

strnemo na kratko, dobimo potrditev: več kot nekdo zaužije močno predelanih živil, večja je verjetnost, da po desetletju takšnega prehranjevanja pridobi krepak višek telesne mase, večje je tveganje za srčno- in možgansko-vaskularne dogodke. Se pa v zaključku raziskovalci strinjajo, da ni jasno, kaj je temu vzrok: visoka vsebnost sladkorjev, maščob, aditivov ali kar vse skupaj.

Ko imamo na razpolago tako močno raziskavo, postanejo tudi druge, manj obsežne in manj pogumne, dovolj trdne za resno skrb, še posebej, ker se prehranska industrija vztrajno zavija v reklo: »Vse premalo raziskav, da bi nas moralo skrbeti.« Toda skrbeti bi nas moralo! Delež močno predelane hrane v naši prehrani vztrajno narašča. Medtem ko sredi 20.

stoletja teh živil na tržišču skoraj ni bilo – no imeli smo margarino, prve primerke instant juh ter redke gazirane napitke – zdaj v večini dežel razvitega sveta že dosegajo med 20 do 40 odstotkov dnevnega energijskega vnosa. Kritično? Absolutno! Tako kritično, da lahko ugotovimo, da uživanje močno predelane hrane poslabša hranilni vnos! Je pač tako, da je večina močno predelane hrane energijsko bogate z visoko vsebnostjo soli, enostavnih sladkorjev ter nasičenih maščob in takšna živila lepo počasi iz naše prehrane izrivajo hranilno bogatejša ter manj predelana ali celo sveža živila.

Razlogov, da so močno predelana živila postala tako priljubljena, je kar nekaj. Vsekakor so zelo uporabna, z njimi skorajda nimamo nobenega dela. Večinoma jih le pogrejemo ter serviramo. Ali pa preprosto odpremo vrečko ter začnemo grizljati. Ker se ne pokvarijo tako hitro, jih imamo lahko stalno na zalogi. So cenovno ugodna in kar je najvažnejše – so okusna!

Danes se srečujemo s svojimi grehi, s prehranskimi navadami, ki smo jih hote ali nehote privzgojili svojim nadobudnežem.

Kolikokrat preveč smo jim ponudili čokolino pa razne čipse in flipse ter smokije?

Pogosto je šlo tako spontano, v pomanjkanju časa in treznega razmisleka, pa vendar. Po drugi strani – to so hoteli naši malčki, krepko spodbujeni z reklamnimi sporočili, ličnimi embalažami, takšnimi, ki so nagovarjale njihov domišljjski svet. In danes ni nič drugače – vzgoja nekritičnega potrošnika se začne že v materinem trebuhu ...

Spomini na poklicno pot v službi za lajšanje akutne pooperativne bolečine

Cilka Petek, medicinska sestra v pokoj

Čisto malo še manjka in bosta v UKC Ljubljana APS in prva Pain nurse v Sloveniji praznovala srebrni jubilej, 25 let nastanka. Spominjam se 8. junija leta 1998, ko mi je bilo zaupano delo sestre, odgovorne za izvedbo projekta lajšanja akutne pooperativne bolečine. Za sabo sem imela že 25 let delovnih izkušenj v zdravstvu, a v tistem trenutku sem bila povsem negotova. Vedela sem, kako pacienti trpijo zaradi bolečine in sem sprejela izziv, nisem pa vedela, kako se ga naj lotim, saj je obseg projekta neskončen. Nisem imela nobenih smernic, tudi standardov še ni bilo. Obupana sem se kar sesedla na majav stol v kartoteki Oddelka za kronično bolečino, se naslonila na staro odpisano mizo in se intimno spraševala, ali mi je tega treba. Solze so kar tekle po moji obleki. Nadrejeni moje stiske niso vzeli resno in moji prošnji, da se vrnem k anesteziji, niso prisluhnili.

Nekaj pojasnil

Pain nurse - SLAPB (sestra za lajšanje akutne pooperativne bolečine) in nastanek APS (Acute pain service) - SLAPB (služba za lajšanje akutne pooperativne bolečine)

Spoznala sem, da je na meni, da uporabim vsa znanja, ki jih premorem. Da pacientom pomagam premagati bolečine po operaciji, sem sprejela kot izziv in poslanstvo. Informacije in nasvete sem poiskala pri pobudnikih te dejavnosti. To so bili posamezni anesteziologi, ki so že imeli nekaj izkušenj z lajšanjem bolečine. Iz njihovih priporočil sem v svoji glavi naredila koncept in protokol postopkov za delo. Vsebinsko se ta zasnova ni bistveno spremenila.

Zametki lajšanja pooperativne bolečine segajo v leto 1995, ko je prof. dr. Rawal Kirurškemu oddelku za anesteziologijo podrobno predstavil projekt lajšanja APB po švedskem modelu, ki vključuje metode in pripomočke za lajšanje APB (akutne pooperativne bolečine). Podaril nam je tudi zloženko z naslovom Lajšanje bolečine po operaciji, ki je bila že isto leto prevedena in natisnjena.

Od leta 1995 do leta 1998 smo anestezijske sestre imele dve predavanji na temo lajšanja bolečine, o prepoznavanju bolečine, ocenjevanju jakosti bolečine in merjenju po lestvici VAS (vizualna analogna skala). Ker se bolečina s koncem operacije ne konča, ampak se le-ta še bolj razplamti, je analgezija nekakšen podaljšek anestezije. Med obstoječe parametre za opazovanje bolnikov po operaciji, ki smo jih že evidentirali, smo želeli vnesti VAS kot peti pomemben vitalni znak.

Prelomnica na področju lajšanja APB je september 1998, ko je bila ta dejavnost vpeljana na vse kirurške oddelke UKC Ljubljana. Ko sem začela na kirurških oddelkih, je delo steklo in zaživelo. V smislu profesionalnega pristopa sem tvorno sodelovala pri pripravi postopkov, standardov, navodil, obrazcev. APS (akutni pooperativni servis) je že leta 1999 za dokumentiranje akutne pooperativne bolečine izdelal obrazec – analgetični list. Ta vsebuje navodila anesteziologa za

opazovanje bolnikov, vrsto terapije in ukrepe ob nezadostni analgeziji. Z manjšimi popravki je ta analgetični list še vedno v uporabi. Temu je sledila izdelava plakata za sestre z navodili in algoritmi ukrepanja ob možnih zapletih, ki je bil na vseh kirurških oddelkih UKCL na vidnem mestu.

Vsa štiri leta, ko sem se posvečala delu z bolniki, sem hkrati izobraževala vse člane zdravstvenega tima, individualno in skupinsko. Prav tako sem pozornost namenjala ozaveščenosti bolnikov, da so brošuro o kooperativni bolečini lahko koristno uporabljali.

Po letih pionirskega dela sem dobila pomoč. Leta 2004 je bil izdelan program izobraževanja, ki je obsegal teoretični in praktični del. Leto potem pa je strokovni kolegij UKC Ljubljana potrdil program funkcionalnega izobraževanja za medicinske sestre in zdravstvene tehnike. Sočasno so se z delom protibolečinske sestre seznanili anesteziologi specializanti. Za druge profile, za študente fakultete zdravstvene nege in izredne študente zdravstvene nege smo organizirali predavanja in vaje s tega področja. Nekje v tem času je prišla še ena pomoč. Oddelek se je v skladu s potrebami po povečanem obsegu dela počasi le širil. Šele januarja 2009 je bilo prvo funkcionalno izobraževanje, najprej na domačem oddelku, za anestezijske sestre, potem še za zdravstvene delavce na drugih kirurških oddelkih.

Poleg rednega mesečnega funkcionalnega izobraževanja sem s svojimi prispevki sodelovala na seminarjih, simpozijih, kongresih, ob dnevu odprtih vrat za delavce zdravstvene nege in to službo promovirala. Sodelovala sem tudi pri pripravi knjige Venski pristopi, z naslovom Zdravljenje bolečine, epiduralni kateter. Prvo predavanje sem imela leta 1999 v Portorožu, na 2. Kongresu zdravstvene nege na temo Zdravstvena nega za 21. stoletje. Naslov mojega predavanja je bil Obvladovanje bolečine na področju zdravstvene nege na kirurških oddelkih. To so bili časi grafoskopa, šele kasneje sem uporabila diapozitive, veliko kasneje še PowerPoint.

Z napredki medicine so se izboljšale tehnike za lajšanje bolečine, od invazivnih pristopov do tistih manj invazivnih. Sprva so bili aparati za aplikacijo zdravil za lajšanje bolečine precej okorni, ne tako natančni, bilo jih je premalo. To so bile raznovrstne črpalke in sistemi, sčasoma so se poenotili in poenostavili. Danes so sodobni, natančni in varni, predvsem pa v zadostnem številu. Ob vsem tem se je standardiziral

nadzor nad bolniki s črpalkami. V zadnjem času so se precej uveljavile področne aplikacije protibolečinskih zdravil na samem mestu posega oziroma bolečine. Uporaba teh zdravil, ki delujejo lokalno, nima neposrednega sistemskega vpliva in je nadzor nad njimi varen.

Iz začetnih korakov APS je to danes Služba za lajšanje akutne pooperativne bolečine – SLAPB. Posebnosti te službe pa so, da je organizirana, učinkovita, je preprosta in temelji na

delu medicinske sestre. Zdravnik anesteziolog je dosegljiv na poziv, če sestra za lajšanje bolečine potrebuje pomoč pri reševanju zapletov ali pri spremembi analgetične terapije.

V veliko pomoč so nam pripravki za epiduralno analgezijo, ki jih po predpisani recepturi za določena področja pripravljajo v lekarni UKCL, kakor tudi dostopnost do elastomernih črpalke za paliativno analgezijo.

Ob vsakdanjem delu z bolniki na kirurških oddelkih sem srečevala bolnike z neozdravljivo boleznijo in bolnike z neznosnimi bolečinami. V takih primerih sem jim prisluhnila in skušala vzpostaviti povezavo z zdravniki na oddelku za kronično bolečino. Zahvaljujoč skrbnemu evidentiranju teh bolnikov smo sčasoma lahko dokazali potrebo po širjenju oddelka SALPB.

Leta 2008 sem se upokojila, vendar sem še 12 let delala po pogodbi. 47 let je lepa delovna doba, svoj poklic in delo sem imela rada. Posebno pa bolnike, ki so potrebovali mojo pomoč. Ledina, ki sem jo začela orati, je bila res trda, zahtevala je ogromno truda, napora, odrekanih, zaradi nesprijemanja in nerazumevanja sem velikokrat omagala, a sem se vsakokrat vzravnala in s svojo prekmursko mehko dušo šla naprej. Danes, ko se ozrem nazaj na prehojeno pot, vidim, da je iz nekdaj trde ledine nastala bogata njiva. Delo, ki sem ga opravljala z dušo in srcem, je bogato poplačano. Temu v korist govorijo nasmejani obrazi bolnikov po operaciji. Mnogi niti ne vedo, koliko bolečine jim je bilo prihranjeno. Ne nazadnje se je čas okrevanja po operaciji s skrbjo za kooperativno analgezijo precej skrajšal. Ob tem ekonomski učinek skrajšane hospitalizacije govori sam zase.

Ko se ozrem nazaj, občutim zadovoljstvo, da sem bila priča obdobju, ki je prineslo novi veter pri obravnavi bolnikov.

Ob vsakdanjem delu z bolniki na kirurških oddelkih sem srečevala bolnike z neozdravljivo boleznijo in bolnike z neznosnimi bolečinami. V takih primerih sem jim prisluhnila in skušala vzpostaviti povezavo z zdravniki na oddelku za kronično bolečino. Zahvaljujoč skrbnemu evidentiranju teh bolnikov smo sčasoma lahko dokazali potrebo po širjenju oddelka SALPB.

Dragi prijateljici in kolegici Zlata Zajec v spomin

Ne morem razumeti, zakaj si se tako hitro poslovila. Res je, da nikoli nisi marala vročine. Si nas morda ravno zato zapustila na enega najbolj vročih dni tega poletja?

Zlata je bila medicinska sestra, ki je svoj poklic opravljala s ponosom, obilico znanja in srčnosti do sodelavcev in pacientov. Vso svojo delovno dobo je bila »anestezijska sestra« v UKC Ljubljana.

Najino prijateljstvo se je začelo v prvem letniku srednje šole za medicinske sestre leta 1969 v Ljubljani. Bili sva prva generacija »ljubljskih dijakin«, ki nam ni bilo treba bivati v internatu. Po končanem šolanju sva se zaposlili v bolnišnici dr. Petra Držaja na tedanjem oddelku CARS – centralna anestezijska in reanimacijska služba. Nekaj časa sva delali v enoti intenzivne terapije, nato sva obe prešli v operacijsko kot anestezijski sestri. Imeli sva dobre učitelje, ki so naju uvedli v delo anestezijske sestre. Francka Lavrič, medicinska sestra, naju je usmerjala pri delu in naju varovala pred morebitnimi napakami. Veščin varnega vodenja anestezije sta naju učila priznana strokovnjaka prof. Darinka Soban, dr. med. spec. in Adolf Lemuth, dr. med. spec. Včasih je bilo šolanje zelo naporno in polno strahu. Kadar sva bili mladostno razigrani, pa sva si govorili, da bova tudi to »visoko jahalno šolo« zmoгли in opravili. Kmalu sva lahko samostojno vodili anestezijo od začetka do konca. Po nekaj letih nabiranja izkušenj in izpopolnjevanja znanja v operacijskih sobah sva ob delu diplomirali na Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani.

Poleg samostojnega vodenja anestezije smo anestezijske sestre nekdam morale pripraviti tudi vse pripomočke, ki so se uporabljali med posegi; očistiti »tubuse« in jih pripraviti za sterilizacijo, sestaviti sete za epiduralno anestezijo in ne nazadnje zakrpati rokavice in jih pripraviti za sterilizacijo. Če nam je ostalo še kaj časa, pa smo izdelovale tampone, ki so se uporabljali za čiščenje vbodnih mest in kot sestavni del epiduralnih ter kavdalnih setov.

Zlata si je z možem Stanetom ustvarila družino. Rodila je tri otroke, sina Matjaža in dvojčici Polono in Barbaro. V tistih časih je bila služba na prvem mestu in tako je tudi Zlata obveznosti do družine podrejela službi in delu medicinske sestre. Nikoli ni jamrala ali se kako drugače pritoževala.

Zlata je bila zlata kolegica, sodelavka in prijateljica. V še tako težkih trenutkih je znala najti dobro stvar in slabo obrniti na smeh. Svoje znanje, ki si ga je pridobila z izkušnjami in ni bilo zapisano v nobenem učbeniku, je vedno nesebično predajala tako kolegicam medicinskim sestram kakor tudi mladim zdravnikom. Kljub temu da je s svojim delom in znanjem v veliki meri prispevala k napredku in uveljavitvi poklica medicinske sestre pri anesteziji, se ni nikdar javno izpostavljala ali si želela nagrad.

Vsi, še posebej sodelavci iz bolnišnice dr. Petra Držaja, ki smo jo poznali, z njo delali ali se zabavali, bomo ohranjali spomin nanjo in jo znanjem omenjali kot anestezijsko sestro, ki je z dušo in telesom opravljala svoje delo.

Zlata Rebolj

Drage članice in člani!
Sodelujte v nagradni igri Zbornice - Zveze
s koronsko zgodbo, izkušnjo s cepilnega
mesta, izvirnim motom, sliko ali opisom
dogodka v vaši delovni sredini in dobili
boste majico SKUPAJ ZMOREMO!

Vaš prispevek pričakujemo na e – naslovu: splet@zbornica-zveza.si

V naslednji številki bomo objavili najbolj izvirne zgodbe.

Okužbe s koronavirusom na varovanem oddelku

Bolničarka - negovalka na varovanem oddelku

Bilo je februarja 2021. V našem domu je bilo kar nekaj covidnih bolnikov, 15 na varovanem oddelku. Sama sem zbolela leto prej. Na delu sem bila odsotna približno deset dni, ki sem jih doma preležala s povišano temperaturo, rahlimi bolečinami v prsih, brez okusa in vonja. Brez okusa in vonja sem bila še šest mesecev. Potem je prišel čas, ko sem se morala kot bolničarka-negovalka soočiti in pomagati stanovalcem – bolnikom s tem virusom.

Večina mojih sodelavk na varovanem oddelku je zbolela, tako da sem bila skoraj ves mesec na oddelku največ prisotna. Najprej so naše zbolele varovance preselili v rdečo cono v kleti, potem so vodstveni in strokovni sodelavci ugotovili, da je za stanovalce iz varovanega oddelka boljše, če so v domačem okolju na varovanem oddelku, saj so bile osebe z demenco v tujem okolju zelo nemirne in še bolj dezorientirane. Tako se je varovani oddelek preoblikoval v rdečo cono.

Kakšna je bila organizacija dela v rdeči coni na pritličju, z razliko s tisto v kleti? Na varovani enoti je bilo vse »prilagojeno«: ni bilo čistega prostora, v katerem bi si lahko slekli skafander, kaj pojedli in se stuširali. V celotni izmeni, ki je trajala sedem ali trinajst ur, si nisem slekla skafandra in druge zaščitne opreme, jedla sem na vrtu, potna, februarja. Bilo je težko. Zdravstvenih tehnikov skorajda ni bilo na spregled. Kot bolničarke-negovalke smo tudi delile zdravila in merile vitalne funkcije. K sreči v večini primerov ni bilo težjih potekov bolezni, čeprav smo dva stanovalca izgubili, in sicer sta preminila v bolnišnici.

Tudi čistilke so se kar nekaj časa izogibale rdeče cone, kasneje smo si priborile, da nam ni bilo treba čistiti oddelka, če je bilo to nujno potrebno.

Nekega jutra sem vstala s tesnobo v prsih. Zaščitna oprema in skrb za varnost pred okužbo sta naredili svoje. Nisem ponovno zbolela. Bila sem ponosna na svoje delo in trud, da so se naši stanovalci na varovanem oddelku počutili spoštovani, varni in človeku dostojni.

Želim si več spoštovanja do ljudi z demenco in bolničarjev-negovalcev, ki se z njimi srečujemo vsakodnevno in vlagamo trud in skrb za njihovo dobro v njihovih tako zahtevnih življenjskih situacijah.

**MOTO: Skupaj za
bolničarke -negovalke
in dostojnost ljudi z
demenco!**

REVIJA UTRIP	FILM BORISA JURJA SEVIČA	VEČJE LETALIŠČE	BRANE RONČEL	NEKO. PE-RUJSKO INDIJANEK	NAŠ OLIM-PIONK (MIRO)	FRANC. ZOODO-VINAR (PHILIPPE)
MATERINA ALI OČETOVA MATI					5	
AMER. IGRALEC (MICHAEL)						
UROŠ ROJKO			VAŽNA TELESNA TEKOČINA JUDOVSKI PISMOUK			
GRŠKA BOGINJA JUTRANJE ZARJE	2			ALBERT EINSTEIN PESNIK ZAJC		
KIKS. NAFAKA				3		
OBLA-ZINJENO LEŽIŠČE BREZ STRANIC					NENA-SELJEN SVET	ANG. REŽISER (KEN)
NAJEM ZEMLJIŠČA PTIČJE DOM						

AVTOR: MARKO DREŠČEK	UČINKO-VITOST	SOČUTEN, USMLJEN ČLOVEK	OTOK V JONSKEM MORJU	ODRASLA ŽUŽELKA	NAŠA NEKD. SMUČARKA (TINA)	OTOK V JADRAN-SKEM MORJU	PRVI ZLOG ČOKOLADE	NEK. AVS. SMUČAR (HELMUT) REDKA KOVINA				4	
JEZIK ESKIMOV		7			1					EDEN OD STARŠEV	CVETNI PRAH	VLADIMIR NAZOR IZVEDENCI ZA IRAN-SKI JEZIK	
ZDRAV-LJENJE Z ZDRAVILI							POSVE-ČENEC MESTO V DRŽAVI KOLORADO		9				
POUDA-REK PRI GOVORJE-NJU										IRANSKO NOMAD. PLEME FOTO-GRAFIJA			
FORDOV MESTNI MALČEK			IGRALEC BUTLER PRVI PREVOD BIBLIJE										
TRIJE GLASBE-NKI SKUPAJ					FR. PISA-TELJ (CHARLES) ZIMSKO VOZILCE					JUDOV SIN OGRADA OKOLI HLEVA		6	
SUKANEC				INDIJSKO ŽENSKO OBLAČILO VPREZNA ŽIVAL					MESTO V LOMBAR-DIJE ORGAN VOHA			SOVRAŽ-NICA ŽELEZA	NAS NOGO-METNI SELEKTOR (MATJAZ)
PRITOK VLTAVE NA ČESKEM		10		13		NAS TEOLOG (STANKO) AGATHA CHRISTIE					KRATEK POŽIREK STANKO MAJČEN		
USNJEI ŽENSKI ČEVELJ Z VISOKO PETO								OGRODJE TELESA IZ KOSTI	8			12	
MANJŠA KLADA ZA SEKANJE DRV							11	AMONJEV KLOBID (LJUDSKO)					

avtor: Marko Drešček

OZNAČE-NE ČRKE RAZPORE-DITE V LICE	1	2	3	4	5	4	6	7	8	4	8	9	7
			10	11	6	12	2	13	1	2	3		

Obloge za celjenje ran Vivamel

VIVAMEL, obloge za celjenje ran z medicinskim kostanjevim medom, v rani ustvarijo vlažno okolje in jo hkrati oskrbujejo z encimi, elementi in antioksidanti, ki dodatno spodbujajo celjenje. Ena od štirih oblog je VIVAMEL CONTACT, pri kateri je medicinski med nanešen na kontaktno mrežico, namenjena pa je zaščiti dna ran z malo ali brez izločka. Mrežica ni vpojna, zaradi svoje luknjičaste strukture pa izloček iz rane prepušča v sekundarno oblogo ter hkrati preprečuje sprijemanje z dnom rane. Najboljše učinke izkazuje pri plitvih ranah v fazi granulacije in epitelizacije.

Pravilne rešitve - geslo nagradne križanke nam posredujte do 20. novembra na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na naslov clanarina@zbornica-zveza.si in izžrebali bomo 6 nagrajencev. Med pravilnimi rešitvami bomo izžrebali 6 nagrad, ki jih prispeva Tosama d. o. o. Vrednost dveh prvih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 30,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost dveh drugih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 20,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost tretje nagrade pa predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 10,00 evrov.

v tem smo že deset let.

naša platforma mRNA predstavlja
sodoben pristop k medicini.

ampak to je šele začetek.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

ORGANIZACIJA DELA NMP V COVID-19 RAZMERAH, Aleksander Jus, mag. zdr. nege SREČANJE S COVID BOLNIKOM V NMP, Bojan Lešnik, mag. zdr. nege, Damjan Lešnik, mag. zdr. nege

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 17. 11. 2022 ob 16.00, prostori DMSBZT Maribor, Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor

Program izobraževanja

Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin. Kotizacija znaša 50 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je vpisan v register strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E - prijavnica.

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti v sodelovanju z Univerzitetnim rehabilitacijskim inštitutom RS URI Soča

TEMA SREČANJA

SPECIALNA ZNANJA IZ PODROČJA ZDRAVSTVENE NEGE NEVROLOŠKEGA PACIENTA V REHABILITACIJI
Predavanja in učne delavnice

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

2. 11. - 17. 11. 2022; 21. 11. - 1. 12. 2022; pisno preverjanje znanja 8. 12. 2022, Ljubljana
URI Soča, Linhartova 51, stavba Vrtnica, predavalnica v 4. nadstropju
Pričetek 2. 11. 2022 ob 8.00 uri
Registracija udeležencev: prvi dan elektronsko, nato sproti vsak dan s podpisi

Program izobraževanja

Program izobraževanja bo objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze in na spletni strani sekcije: <https://www.sekcija-reha-zn.org/>. Večednevno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v zdravstveni negi, ki se pri svojem delu srečujejo s pacienti z nevrološkimi okvarami.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija: 550 EUR z vključenim DDV. Cena vključuje predavanja, učne delavnice, okrepčilo, gradivo na USB ključkih in potrdila o pridobitvi specialnih znanj. Nakazilo na TRR ZZZBNS, številka: SI56 0203-1001-6512-314, sklic 00 0213-02112022, z obveznim pripisom za Sekcijo... Največ 32 udeležencev.

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku licenčnega vrednotenja strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E PRIJAVNICA.

Organizator

Zbornica - Zveza
Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci

TEMA SREČANJA

"11. seminar PREPOZNAVA ŽIVLJENJSKO OGROŽENEGA PACIENTA IN REANIMACIJA"

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 11. november 2022
Hotel Delfin, Tomažičeva ulica 10, 6310 Izola - Isola
Registracija udeležencev od 8.00 do 8.50

Program izobraževanja

Seminar je pripravljen za obvezne vsebine iz temeljnih postopkov oživiljanja odraslih in otrok. Vsebuje teoretični del s predavanji iz obveznih vsebin in praktičnih delavnic. Celoten program bo objavljen na spletni strani ZZ.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 190 € (članom ZZZBNS, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50% popust in znaša 95 €). Kotizacijo nakažite na TR - NLB, posl. Tavčarjeva 7, Ljubljana, Z - Z, št.: 02015 - 0258761480, sklic na strokovno mesto 00 0224 - 11112022, s pripisom Sekcija MS in ZT v urgenci.

Licenčne in pedagoške točke

Program strokovnega srečanja je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobivanja licenčnih ter pedagoških točk pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave preko e-prijavnice, ki se nahaja na spletni strani Zbornice - Zveze. Dodatne informacije: tina.gros@gmail.com ali nada.macura@gmail.com, tel. št. 031 853 014.

Organizator

Psihiatrična bolnišnica Vojnik v sodelovanju z Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije ter Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji

TEMA SREČANJA

Strokovno izobraževanje z naslovom: "SKRB ZA TERAPEVTSKO OKOLJE, MEDOSEBNI TERAPEVTSKI ODNOS IN KOMUNIKACIJO SO TEMELJI ZDRAVSTVENE NEGE NA PODROČJU DUŠEVNEGA ZDRAVJA IN PSIHIATRIJE"

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 17. november 2022 s pričetkom ob 8.15 uri, v veliki dvorani dograjenega dela stavbe Psihiatrične Bolnišnice Vojnik

Program izobraževanja

Strokovno izobraževanje je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter za ostale zdravstvene delavce (zdravnike, psihologe, socialne delavce, idr.). Število udeležencev je omejeno na 80 mest.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 190,00 €. V kotizacijo so šteti stroški pogostitve med odmori, organizacije strokovnega izobraževanja in vsa gradiva. Članom Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50 % popust.

Licenčne in pedagoške točke

Seminar je v postopku vpisa v register strokovnih izobraževanj ter vrednotenja za licenčne in pedagoške točke pri Zvezi strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in Zdraviliški zbornici Slovenije.

Dodatne informacije in prijava

Na strokovno izobraževanje se prijavite preko portala na spletni strani Zbornice - Zveze: <https://register-clani.zbornica-zveza.si/prijava/Default.aspx> V kolikor bi imeli z elektronsko prijavo težave, se lahko prijavite tudi preko elektronske pošte prijava.pshsekcija@gmail.com.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

Z OPERATIVNIM POSEGOM DO BOLJŠEGA VIDA

Predstavitve dela OP MS v očesnem OP bloku, Daniela Simič, dipl. m. s.
Timska obravnava pri operaciji sive mrene, Tadeja Gašparič Pincetič, mag. zdr. nege
Operativni posegi na vekah in očesni veznici, Marjetka Gajšt, dipl. m. s., Irena Kokol, dipl. m. s.

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 20. 10. 2022 ob 16.00, prostori DMSBZT Maribor, Ul. Heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor

Program izobraževanja

Program je v celoti objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin.
Kotizacija znaša 50 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je vpisan v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobitve licenčnih točk pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E - prijavnica.
Dodatne informacije: adrijana.debelak@gmail.com in marjetalogar@gmail.com

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji

TEMA SREČANJA

OD PREVENTIVE DO URGENTNIH STANJ NA KLINIČNEM ODDELKU ZA MAKSILOFACIALNO IN ORALNO KIRURGIJO V UNIVERZITETNEM KLINIČNEM CENTRU LJUBLJANA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

19. 11. 2022, Ljubljana, Spletno okolje Webex

Program izobraževanja

Program je objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 200 EUR brez DDV oziroma 100 EUR brez DDV za člane. Nakazilo: 02015-0258761480, sklic na številko, 00 0212-19112022, s pripisom za Sekcijo MS in ZT v kirurgiji. Število udeležencev neomejeno.

Licenčne in pedagoške točke

Program strokovnega srečanja je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobitve licenčnih točk pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E - prijavnica.
Dodatne informacije: adrijana.debelak@gmail.com in marjetalogar@gmail.com

Organizator

Strokovna sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji

TEMA SREČANJA

IZZIVI SODOBNE ZDRAVSTVENE NEGE OTROKA IN MLADOSTNIKA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek 25. in sobota 26. novembra 2022. Radenci, Hotel Radin. Začetek ob 9.00. Registracija udeležencev od 8.15 do 9.00

Program izobraževanja

Strokovno srečanje je namenjeno pregledu preventivnih programov za krepitev zdravia in spoznavanja pogostih problemov, s katerimi se srečujejo MS in ZT na vseh nivojih zdravstvenega varstva in vsem v pediatriji, ki lahko pomembno vplivajo na zdravje otrok in mladostnikov v naši družbi. Program izobraževanja bo objavljen na spletni strani Zbornice-Zveze.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z vštetim DDV je 320 EUR (za člane ZB-ZV se prizna 50% popust in znaša 160 EUR). Kotizacijo nakažite na transakcijski račun Zbornice-Zveze 02015-0258761480, sklic na številko 00 0209-25112022 s pripisom *Strokovna sekcija MS in ZT v pediatriji*.

Licenčne in pedagoške točke

Vloga za dodelitev licenčnih in pedagoških točk za strokovno izpopolnjevanje je bila oddana na Zbornico - Zvezo.

Dodatne informacije in prijava

Elektronske prijave so možne preko spletne strani Zbornice - Zveze: <http://www.zbornica-zveza.si/sl> (e-prijavnica). V primeru težav ali dodatnih pojasnil nam lahko postavite vprašanje na e naslov: dobercvet@gmail.com (Andreja Doberšek).

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti

TEMA SREČANJA

ZDRAVSTVENA NEGA V REHABILITACIJI - IZZIVI IN MULTIDISCIPLINAREN PRISTOP

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 16. 12. 2022, Bohinjska Bistrica
Bohinj Eco Hotel, Triglavska cesta 17, 4264 Bohinjska Bistrica
Pričetek ob 8.00 uri.
Registracija udeležencev: 8.00 - 9.00

Program izobraževanja

Program izobraževanja bo objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze in na spletni strani sekcije: <https://www.sekcija-reha-zn.org/>.
Enodneвно strokovno izpopolnjevanje je namenjeno vsem zaposlenim v zdravstveni in babiški negi.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija za udeležbo na strokovnem izobraževanju znaša 190 EUR z vključenim DDV. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50% popusta. Omejitve glede števila udeležencev ni, prijave možne do zasedbe prostih mest.

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku licenčnega vrednotenja strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave preko e-prijavnice na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zborniczveza.si, pod: E - PRIJAVA ali na e-naslov: vrabic.maja@gmail.com.
Dodatne informacije: maja.vrabic@gmail.com
Nataša Kic: natasa.kic@iir-rs.si

Zakaj biti član / članica Zbornice – Zveze

U
G
O
D
N
O
S
T
I
Č
L
A
N
S
T
V
A

1. Svojim članom vodimo **pregledno, uporabniku prijazno** osebno mapo (portfolio) strokovnih izpopolnjevanj in izobraževanj.
2. Strokovna izobraževanja so v organizaciji Zbornice – Zveze ter regijskih društev in strokovnih sekcij za člane tudi do **50 % ugodnejša**.
3. Naši člani dobijo brezplačno glasilo **Utrip v tiskani ali elektronski obliki**.
4. Z e-novicami vas bomo sproti obveščali o **izobraževanjih in aktualnem dogajanju v zdravstveni in babiški negi**.
5. Člani lahko **enkrat letno zaprosijo za Sredstva iz sklada za izobraževanje**, in sicer tako za kotizacije za strokovna izobraževanja kot za šolnine na vseh ravneh.
6. Odvisno od trenutne ponudbe zunanjih partnerjev, ki jo nenehno dopolnjujemo, naši člani lahko izkoristijo številne zanimive ugodnosti.
7. Članom omogočamo aktivnejše vključevanje v raziskovalne mednarodne in domače projekte.
8. Svetujemo vam pri **strokovnih vprašanjih**, ki se vam porajajo na delovnem mestu. Kot člani ste upravičeni do brezplačnih strokovnih mnenj in odgovorov.
9. Regijska strokovna društva skrbijo za **strokovni in osebnostni razvoj** svojih članov z organizacijo različnih strokovnih izobraževanj, strokovnih ekskurzij ter organizacijo kulturnih, športnih in drugih zanimivih dejavnosti ...
10. Ob včlanitvi vsak član prejme knjižici Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe ter Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije in Kodeks etike za babice Slovenije ter simbolično darilo.
11. Posebnih ugodnosti so deležni tudi **študenti**, člani Zbornice – Zveze, do 27. leta starosti.

POSEBNA PONUDBA ZA NAŠE ČLANE

TERME VIVAT

hotel & resorts

-15%

VEČ INFORMACIJ NAJDETE NA
WWW.TERMEVIVAT.COM

Članstvo v Zbornici – Zvezi
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030

Članstvo v Zbornici – Zvezi
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije -
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

HALO, LUMPI BABICA?

Vsako sredo se na tak telefonski klic odzovejo prijazne Lumpi babice, ki s spodbudno besedo in svojimi bogatimi izkušnjami nudijo podporo nosečnicam in mladim staršem. V odgovor na njihova mnoga vprašanja je tu babiška podpora, ki je na voljo vsako sredo med 17. in 20. uro. Izvajajo jo izkušene babice, članice Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije ob podpori Kluba Lumpi.

Naj se glas Lumpi babic sliši!

Brezplačna telefonska številka je članom kluba na voljo v aplikaciji Kluba Lumpi Moj M.

Kako se včlaniti v Klub Lumpi?

Skenirajte QR-kodo, naložite mobilno aplikacijo Moj M in kliknite ikono Klub Lumpi.

www.lumpi.si

Mercator
moj najboljši sosed